DAMIAN STĂNOIU

UCENICII SFÂNTULUI ANTONIE

ROMAN

EDIȚIA II-a

EDITURA·CARTEA ROMÂNEASCĂ·BUCUREȘTI

DAMIAN STĂNOIU

UCENICII SFÂNTULUI ANTONIE

ROMAN

EDIȚIA II-a

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ", BUCUREȘTI

DE ACELAŞ AUTOR:

1. **Călugări şi Ispite** (nuvele), edit. „Cartea Românească".
2. **Necazurile Părintelui Ghedeon** (roman), edit. „Cartea Românească".
3. **Duhovnicul Maicilor** (roman), edit. „Cartea Românească".
4. **Demonul lui Codin** (roman), edit. „Cartea Românească".
5. **Fete şi Văduve** (roman).
6. **Pocăinţa Stareţului** (nuvele), edit. „Cartea Românească".
7. **Alegere de Stareţă** (roman).
8. **Camere Mobilate** (roman).
9. **Ucenicii Sfântului Antonie** (roman), edit. „Cartea Românească".
10. **Parada Norocului** (roman).

UCENICII SFÂNTULUI ANTONIE

I

Cuviosul Ghelasie, obosit de seara lăsatului de sec, pe care, împreună cu vecinul său de chilie, Ghervasie, o prelungise până spre slujba utreniei, deschise un ochiu abia când soarele de început de Martie, obosit şi el, aruncă o privire roş-gălbue pe fereastră. Apoi îl închise la loc, căscă în rate şi încercă să-şi continue somnul ca omul fără griji prea mari şi fără ceasuri fixe.

Deşteptaţi de căscatul stăpânului, Matei şi Năstase — doi cotoi voinici şi norocoşi, căscară la rândul lor tot aşa de lenevos dar nu-şi mai regăsiră somnul. Matei, care dormea subt plapomă, avu gust să-şi ascută limba-i aspră de dege-

tele lui Ghelasie care pesemne încă nu-şi pierduseră mirosul de sos şi de friptură.

Măgulit de linguşirea cotoiului, cuviosul Ghelasie se lăsă gâdilat, abia înăbuşindu-şi râsul sub mustăţile-i sărace şi galbene.

Ca să nu rămâie mai prejos de fratele său, Năstase, care odinea la capul stăpânului, scoase o coadă lungă de subt el, o trânti de câteva ori de pernă ca s'o scuture de scame şi de purici, apoi o întinse către nasul cuviosului. Acesta, foarte simţitor la atenţia motanilor, râse căscând şi amânând somnul îi răsplăti cu mângâeri duioase pe spinare şi pe subt burtă.

Apoi iar căscă. Un căscat de mântuială care aduce cu lătratul unui câine muşcat de purici — şi vru să afle cât e ceasul. Pentru acest lucru însă trebuia să se ridice în capul oaselor şi să privească peste tablia patului, osteneală la care renunţă.

Ii veni mai lesne să crape uşa şi să întrebe pe vecinul de dincolo de sală.

— Frate Ghervasie!

Dar cuviosul Ghervasie doarme greu — un somn cu gemete, plesnituri şi sforăeli.

— Ghervasie!

— Hmmm?

— Cască ochii şi uite-te la ceas.

Dar Ghervasie nu căscă nimic, ci se întoarse pe partea cealaltă. Ghelasie se scărpină a ciudă după ureche şi încercă din nou să se ridice. Şi iar îşi luă seama.

— Băăi Ghervasie!

— Mmm?

— Ia vezi, mă, cât e ceasul?

— Ncrooo...

Infuriat, Ghelasie slobozi o mână pe marginea patului şi făcând un act de voinţă apucă un lemn răsnit de lângă sobă şi izbi cu el în uşa de vis-à-vis, care sări din clanţă şi se deschise la perete. Ghervasie se trezi speriat şi scoase un

„hău“ din burta-i țestoasă de se mișcară ferestrele din țițini.

— Ci te deșteaptă, omule, că s'apropie vremea de toacă! Ce e somnul ăsta pe tine?

Cunoscând de unde i-se trase sperietura, Ghervasie pufui prin buzele-i răsfrânte — așa de supărat că sbârli mustățile și barba și legănă paianjenul de deasupra care, după obiceiul locului, nici el nu se prea scula cu noaptea în cap.

— He, da ce ai căpiat? Vrei să-mi spargi ușa?

— Scoal în sus că e târziu. Ce înseamnă atâta somn? Ai uitat ce-i scrie călugărului? Să postească mult și să doarmă puțin...

Părintele Ghervasie opri un căscat ce nu se mai isprăvea și apoi răspunse.

— A postit sfântul Antonie — și au priveghiat cei dela Mânăstirea Neadormiților și pentru un păcătos ca mine... Dar tu te-ai sculat?

— Eu... nu știi cum sânt? Mă îngrijesc mai mult de sufletul altora...

— Ești un fățarnic.

— Ești un fariseu.

— După ce mănânci cât șapte, e foarte drept să dormi măcar cât doi...

— Cuvioasa Anastasia gusta numai seara puțină pâine de orz și dormea cu capul pe pietre...

— Se prea poate... Dar sfânta Anastasia se trăgea din singlitici și înainte de a se face călugăriță a înghițit destule bunătăți și a dormit numai pe moale. Dar păcătosului de mine, care m'am născut în sărăcie, trăesc în lipsă și o să mor în mizerie, mi se cade să uit legile măcar la lăsatul secului de brânză....

Ghelasie râse tare.

— Taci, că te trăznește Dumnezeu! Ai o sută douăzeci de kilograme, ticălosule!

— Nu bârfi, Ghelasie, că dai în păcatul celor care osândesc. Osânza mea s'a adunat din inimă largă și din duh umilit,

după cum uscăciunea ta vine din răutate și din mândrie...

— O să ți-se tragă moartea din lăcomie și iadul din somn.

— Mai bine din lăcomie și din somn decât din pismă și din defăimare. Tot o să fie dracu mai îndurător. Cei șapte coconi din Efes au dormit trei sute și șaptezeci și doi de ani — și tot au moștenit împărăția cerului...

— Pe ei i-a adormit Dumnezeu ca să arate oamenilor precum că învierea morților nu e lucru de șagă.

— Pentru asta nu era nevoe să doarmă patru veacuri, mă săracule cu duhul!

— Taci, ticălosule, că nu ești în stare să tâlcuești scripturile, nu vezi? Mai bine te-ai uita la ceas.

Ghervasie își deslipi genele și-și trimise ochii în căutarea orologiului. Il descoperi pe scrin, adică la locul lui, dar așezat într'o dungă, așa că, cu toate sfor-

ţările făcute, nu izbuti să-şi servească vecinul.

— Da ce, tu n'ai ceas?

— Al meu... a stat.

— Foarte bine. Călugărul nu se cade să trăiască după ceas. Nu-l sileşte nici slujba, nu-l gâdilă nici nevasta...

— Parcă nu erai aşa prost la vorbă, mă Ghervasie! Se vede că turburelul ăla d'aseară...

— Hei, ridică-te în sus şi spune-mi cât e ceasul!

— Unsprezece...

— Minţi!

— Scoal şi controlează.

— Te-a părăsit îngerul smereniei. Vai de sufletul tău, Ghelasie!

— Te-ai tâmpit din mâncare şi din somn.

— Asta să mi-o spui când îi dormi pe scaun ca ucenicii sfântului Pahomie, nu acuma când ai făcut bureţi la gură, bârfitorule!

— Achindineanule!

— Clevetitorule!

— Defăimatorule!

— Vameşule!

— Desfrânatule!

— Somnorosule!

— Asta să mi-o spui când îi dormi spânzurat de funie, ca sfântul Eftimie.

— „Omul să facă ce poate", grăeşte fericitul Augustin.

— „Călugărul să doarmă îmbrăcat şi încins cu frânghii", porunceşte cuviosul Venedict.

— Dea-ţi-ar Domnul duhul umilinţei...

— Şi de la tine să-l ia pe-al neputinţei...

— „Când sunt slab atunci sunt puternic", a grăit marele Antonie.

— Sfântul Antonie s'a gândit la uscăciunea trupului iar nu la slăbiciunile firii... Ţi-am spus de-atâtea ori să nu te mai încurci în scripturi, zăbavnicule la minte!

— Hei, lasă acum scripturile şi spu-

ne-mi cât e ceasul, că trebue să plec pe lac, blogoslovule!

Ghelasie se opinti să se ridice dar îl pridiidi un căscat teribil — şi se lăsă din nou pe pernă.

— Mi-e lene. Uită-te tu.

— Şi mie...

— Da bine, mă Ghervasie, azi intrăm în postul cel mare! Ti, da păcătoşi mai suntem! La vremea asta se cădea să fim în rugăciune... Să fi făcut măcar câte-o sută de mătănii până acu...

Ghervasie se îngrijoră la faţă. Iar când auzi de mătănii se înfioră tot şi începu să cânte pe glasul al 6-lea — urmat îndată de Ghelasie:

„Suflete al meheu, suflete gal meu, pentru cehe dormi? Sfârşitul se apropie şi vei să tee tuhuhurburi. Deşteaptă-te dar ca să se milostivească spre tine Hristoogos Dumneezeeeu, cel ce este pretutindenea şi pre toaaate lehe pliineeeeeşteee..."

— Hai să ne sculăm, Ghelasie.

— Scoal întâi tu că trebue să cauți vârșile.

— Da tu nu trebue să faci rugăciunea pentru amândoi?

Ghelasie sbârci din nas, căscă și se frecă pe frunte.

— Nu știu de ce mi-e capul cam greu...

— Dacă ai băut două clondire...

— Minți, c'am băut patru amândoi. Adică... eu unu și tu trei.

— Fie și așa, dar scoal odată!

— Trebue curaj, mă Ghervasie...

— „Să nu fii somnoros!“ — poruncește Solomon.

— Solomon... mai bine și-ar fi văzut de păcatele lui. Aauaah!

— Căscat de om prost. Scoal în sus, n'auzi? Când oiu zice trei, să fim amândoi în picioare. Un, doi, trei!

Nu se mișcară nici unul.

— Trebue curaj, mă Ghervasie. Ia numără pân' la douăzeci.

Ghervasie numără până la treizeci, dar tot nu se ridicară. Isbucniră în râs.

— Ticăloşi mai suntem, mă Ghelasie!

— Mai bine zi: leneşi. Aauuah! Ia vezi, Năstase taică, e ceasul nouă?

Cotoiul căscă şi închise dintr'un ochiu.

— S'au molipsit şi cotoii dela noi... Ia te uită tu Matei.

Matei mişcă uşor din gene şi continuă să toarcă din caeru-i închipuit.

— Hei, Ghelasie! Scoal odată, n'auzi? Că râde dracu de noi.

— Las' să râză, că-l înfundăm noi în postul ăsta...

— Aşa e. Şapte săptămâni...

— Lungi şi grele...

— Grea e călugăria, mă Ghelasie...

— Scoal, mă Ghervasie, că trebue să mergem şi la biserică. Ce e lenea asta pe tine?

— Azi începe slujba mai târziu. S'au gândit bine Sfinţii Părinţi... Că după lă-

sata de sec — cât de călugăr să fii şi tot mai atârni în pat...

— Aşa e... dar atârnatul ăsta s'a cam făcut lege la unii călugări.

Ghervasie strânse un căscat între dinţi şi începu să cânte:

„Lege s'au făcut mie poruhuncilee tagale Doaagoagoahoaamneee..."

— Ghervasie!

— Eeee!

— Hai să ne sculăm.

— Hai.

Cuviosul Ghervasie îşi trecu degetele prin leasa de pe piept, apoi prin barbă, îşi frecă ochii, nasul, căscă, se întinse — şi rămase pe loc.

Ghelasie, se scărpină în creştet, în barbă, scoase un picior deasupra plăpumii şi aducându-şi aminte de când era diacon, se umflă în pieptu-i slab şi chel şi dete drumul unui chiot de sperie motanii:

„Scu-la-ha-ha-haţi-văăăăă!"

Caşi când s'ar fi găsit în biserică, la început de privighere, ieromonahul Ghervasie îşi netezi gâtul cu un tuşit energic şi cântă pe glasul al 8-lea — prelung, scârţiit şi nasal:

„Venihiţi să ne îîîînchiiiinăăăăăm şiihihihiii săă căăhăhădeeeeem.... Veniii...

— Ghervasie!

— Heeeee!

— Ce, ai înebunit? N'ai citit în Pidalion că Sfinţii Părinţi opresc pe clerici să sbiere că boii şi ca vacile? Nelegiuitule!

— Ştiu: canonul 75 al sinodului al 6-lea...

— Uite-te, mă, că nu eşti chiar aşa de prost...

— Eşti un măgar.

— Iţi mai lipsesc urechile.

— Şi ţie coada.

— Şi ţie samarul.

— Măi frate Ghelasie!

— Ce e, mă frate Ghervasie?

— Hai să ne sculăm...

— N'avem încotro...

Ghervasie își răscoli pieptul în răspăr, mai căscă odată, ghimoti plapoma cu picioarele, apoi își dete o comandă de unul singur și se ridică pe marginea patului. Aci, zăbovi să-și facă planul.

Își privi picioarele-i groase ca un butuc și împodobite cu păr aspru și creț — și socoti, pe bună dreptate, că are nevoe mai întâi de ismene. Le căută cu ochii și le dovedi aruncate peste ceaslovul de pe analog... Se scârbi în sufletul cuviosieisale și ceru iertare cărții sfinte căci săvârșise necuviința fiind netreaz.

După ismene îi trebuiau ciorapii. Descoperi unul stâlcit într'un ungher iar pe celălalt urma să-l caute.

Mai dădu o comandă energică și plecă după ismene. Le ridică, mulțumit că nu le găsise într'o poziție și mai necuvioasă — și sărută ceaslovul fără să-și facă cruce. Se închină abia după ce-și vârî picioarele în sidile.

Al doilea ciorap îl găsi în cofa cu apă. Nu-l supără faptul că era leoarcă, fiindcă mai avea curați, cât pricina că toată noaptea își potolise setea din apă murdară...

Scrâșni din măsele și-și vărsă focul pe vecin.

— Ghelaasie!

— Ei!

— Trăsni-te-ar Dumnezeu!

— De ce, mă rog?

— Las' că-ți spun eu.

Pantalonii, după multă căutare, îi dovedi... subt plapomă; pieptenele — un fel de greblă mai mică — îl găsi sub masă, prosopul sub pat, anteriul după sobă și culionul în lighean...

— Ghelasie!

— Hău!

— Trăsni-te-ar Maica Domnului!

— Să te trăsnească pe tine.

Ieromonahul Ghelasie rezolvă problema îmbrăcatului mult mai ușor, pentru motivul că se culcase cu hanțele pe el. N'avu

nevoe decât să-şi tragă ghetele în picioare şi să-şi lege părul. Să-şi toarne o oală cu apă pe faţă şi să se şteargă cu prosopul curat pe care-l ţinea spânzurat aproape de tavan ca să nu-l înhaţe motanii.

— Gata?

— Gata.

— Blagosloveşte şi iartă.

— Dumnezeu şi Maica Domnului să ne ierte pe amândoi şi să ne blagoslovească.

— Amin.

Părintele Ghervasie privi resturile de pe masă şi înghiţi în sec. Părintele Ghelasie, privi şi el fără să dea vreun semn. Priviră şi cotoii — şi se linseră pe bot. Apoi, ochii tuturor se pironiră asupra a două crâmpeie de cârnat rămase în fundul unei străchini — şi avură cam acelaş gând criminal...

— E post, taică, grăi Ghelasie către cotoi.

— Şi ce post! — întări Ghervasie cu gând de cârtire.

— Trei zile numai toacă şi clopot...

— Ba chipu ni se dă seara o felie de varză acră...

— Să fie în pomana părintelui Isidor...

— Mă ia frigurile când mă gândesc că tocmai Joi o să căpătăm fiertură dela cazan.

— Cinci boabe de fasole...

— Hm, e bună şi fasolea... dacă ar avea cârnaţi deasupra...

— Lasă, mă frate Ghervasie, că măcar aşa siliţi dacă nu ne-om mai netezi şi noi drumul către mântuire...

— Drept e. Ş'apoi — ne-am îndopat aseară să ne ţie o săptămână...

— Numai carne şi carne. Parcă dracu n'a avut altă treabă, zilele astea, decât să sperie peştele ca să nu intre în vârşi...

— Să vezi, Ghelasie, că astăzi o să umplu închizătoarea cu peşte... Fac prinsoare pe ce vrei.

— Păi nu știi povestea din Pateric? Cică a dovedit stareţul o lighioană de muere, în chilia unui cuvios călugăr, chiar în sâmbăta Paștelui! — Bine frate, zice bietul stareţ, nu puteai să mai rabzi până mâine? — Cinstite părinte, răspunde vinovatul, puteam să rabd și până poimâine, că sânt deprins, dar crezi că încornoratul o aduce când vreau eu? A adus-o azi ca păcatul să fie înzecit și bucuria lui însutită.

— Rea dihanie mai e și dracu, Ghelasie!

— Și noi îi făcurăm pe plac. Și cu câtă ușurinţă! Dacă n'aveam peşte trebuia numai decât să ne îndopăm cu carne? Să fi mâncat ridichi și praz și cartofi dela cazan...

Ghervasie oftă a căinţă... fără să-și poată lua ochii dela cârnaţi. Zise:

— Lasă, frate Ghelasie, că zilele astea ne răscumpărăm noi păcatul. Să postim, mă rog, după tipicul cel mare. Așa ca

nişte ucenici ai sfântului Antonie — cum se cheamă că ne numim. Folosim şi sufletului şi trupului. Tu eşti uscat deagata, dar eu, dacă oiu cântări cu vreo cinci oca mai puţin n'aş avea decât să mulţumesc lui Dumnezeu.

...Dar ochii dela cârnaţi nu şi-i deslipea. Văzând ispitirea, Ghelasie îi luă să-i dea cotoilor. Dar Ghervasie se împotrivi.

— Măi frate, ştii că Ninivitenii, ca să scape de prăpăd, au pus şi dobitoacele la post. Că-i ameninţase proorocul Ionà pentru fărădelegile lor. Ce ar fi dacă aste trei zile am ţine şi cotoii nemâncaţi? Ba chiar şi porcii şi căţeaua şi pasările. Au destulă osânză să nu se ogârjească aşa cu una cu două

Părintele Ghelasie se uită jalnic la cei doi prieteni cu coadă pe care-i iubea ca pe ochii din cap. Ii crescuse de mici, îi puricà, îi îmbăia, îi lua la plimbare pe ceair şi pe lac, îi ospăta la masa lui, îi

culca în plapoma lui, îi socotea mai mult chiar decât pe niște frați întru Hristos. Dar ca să-i pună la post, pentru păcatele sfinției sale, nici când nu-i trecuse prin minte. Își bătuse o vreme capul să-i învețe a sta smeriți când el își face pravila, dar nu izbutise. Mai încercase încă să-i abată dela păcatul curviei și n'a fost chip până nu le-a făcut operația cuvenită.

Îi netezi pe cap și pe spinare — și le ceru părerea.

— Auziți, taică, ce zice vrășmașul ăsta? Să vă pui la post aspru, pusnicesc. Trei zile — numai varză acră, crudă, și aceea după apusul soarelui... Vă convine, tăiculiță?

Drept răspuns cotoii ciuliră urechile către strachina cu cârnați și se linseră pe bot.

— Mi-e milă de ei, Ghervasie. Ori glumești tu așa?

— Deloc, răspunse vecinul pornit pe spășenie. Să postească toată vietatea, ca

să aibă Dumnezeu dovadă de căinţa noastră pentru îndoparea de aseară şi de mai înainte. Să nu fie nici pricină de ispitire. Că dacă tu flămânzeşti şi ei se înfruptă în faţa ta şi din mâna ta, are dracu mai multă putere să te îndoae. Ascultă-mă pe mine.

— Barem să le dăm crâmpeiele astea de trandafiri, stărui Ghelasie rugător.

— Nimic. Vrei să-ţi vie apă în gură şi să păcătueşti cu gândul?

Şi luând strachina cu cârnaţi, porni să-i arunce în umblătoare. Ştiindu-l pişicher, Ghelasie se luă după el ca să se încredinţeze că nu-i bagă în sân. Motanii îi urmară nedumeriţi.

— Măi frate Ghervasie, dă-i mă pisicilor că e păcat să-i arunci.

Părintele Ghervasie păru o clipă că se moae, dar îşi aduse aminte de fapta unui călugăr din Tebana, care şi-a ucis ucenicul ca să scape de ispită — şi lăsă friptura să cadă în umblătoarea cât un puţ.

— Trăsni-te-ar Dumnezeu, Ghervasie! — îl blestemă Ghelasie în numele motanilor. Apoi își mângâe prietenii.

— Lasă, taică, nu vă scârbiți, că în trei zile nu muriți voi. După aceea am să vă cumpăr lapte dela Baba Leanca, să vă îndrept cu peștișori prinși de ticălosul ăsta și să vă dau slobozenie să vânați la vrăbii cât ăți pofti.

Părintele Ghervasie își drese barba satisfăcut, confiscă cheia dela magazioara cu grăunțe și plecă să caute sculele din baltă; motanii rămaseră triști lângă umblătoare, iar Ghelasie se scărpină după ceafă și se rezemă în ușă să-și facă un plan de lucru. Trebuia să-și cureță chilia, să cerceteze porcii, cățeaua și orătăniile și să citească pravila de călugăr.

Se uită la ceas: 9.

Amână curățenia pentru după slujbă, lăsă rugăciunea până o potoli lighioanele și coborî în dosul casei.

Cei trei porci, deși nu tocmai flămânzi,

îl întâmpinară cu reproşuri. Ca să-i liniştească şi să-i îmbuneze, îi scărpină pe subt fălci şi-i trase prieteneşte de urechi. Apoi îi vesti — cam cu gura goală — că sunt puşi la post; şi trecu la paseri care dădeau semne de turburare.

Are cuviosia-sa, în deplină stăpânire, şase găini şi un cocoş, patru raţe şi un răţoi, două curci şi un curcan, două gâşte şi un gâscan, precum şi cinci bibilici cu bibiloiul respectiv.

Când deschise uşa coteţului — o fostă chilie, acum derăpănată — fu primit cu mari protestări. Găinile îşi arătară supărarea pentru întârziere prin uitături poncişe şi cotcodăceli de cloşcă; raţele îl primiră cu lătrături de ţaţe ştirbe; gâştele, mai mândre, îi întoarseră pur şi simplu spatele; curcanul îi trase o înjurătură ţigănească, iar bibilicile îl priviră sever şi aşteptară explicaţiile.

Părintele Ghelasie le dădu „bună-dimineaţa“ cu glas de om vinovat şi se

apucă să le numere. Apoi să le cheme pe nume şi să le întrebe de sănătate.

— Costache taică, te mai ustură creasta de ger, taică? Cum o mai duci cu nevestele, taică? Tu ai şase, ticălosule, şi eu n'am niciuna... Să-ţi fie ruşine pe la cioc.

Găinuşile taichii, ale frumoase şi ale cuminţi, vă lasă hoţu ăsta în pace măcar noaptea, tăiculiţă?

Bibilicile taichii, coconiţele taichii, să nu mai strigaţi „păcat", în postul mare, că v'aude lumea, şi mă faceţi de râs, taică...

Muerile taichii ale isteţe şi bune de gură... Să faceţi ouă, taică, să îmulţim ceata, taică. Bă Makensen, gâscan prost, Costache are şase neveste şi se simte în stare să mai treacă şi în târla vecinilor. Calcă-ţi muerile, moşulică, să facă ouă, să-ţi ridici neamul. Să nu rămâe sterpe precum odinioară era să se întâmple cu fetele lui Lot. Dar nu acu, ci după o săp-

tămână, ori după trei zile, până trece canonul cel mare și postul orânduit, pentru voi, de fratele întru Hristos Ghervasie ieromonahul.

Rățuștele taichii, ale frumoase și mult clevetitoare, v'ați îngrășat ca niște stareță, mânca-v'ar taica. Hei, Pilat, und' ți-e gândul? Ești ostenit? Lasă-le mai încet, mojicule, că le-ai adus în stare de abia se mișcă, nu vezi? Nu era locul tău în mânăstire, ci într'un harem, ticălosule!

Mânca-v'ar taica să vă mănânce pe voi... dar nu acuma. Să treacă postul. Până atunci să ouați și să trăiți în pace și în bună înțelegere, cum poruncește Scriptura. Ați auzit voi? Și să vă mai lăsați de fărădelegi, că e săptămâna mare și nu se cade... Hei, Averescu! N'auzi? Ce stai așa îmbufnat și gata de război? Mai rabdă și tu, că destul de bine ai huzurit în bătătura mea. Post, taică, post nu glumă.

Curcanul, mândru și pretențios, îl în-

jură a doua oară și refuză să-și strângă aripile. Părintele Ghelasie, știindu-l arțăgos și greu de împăcat cu vorbe goale, îi dete pace și deschise ușa de perete.

— La plimbare, tăiculiță. Că e frumos și cald. Mai căutați și voi câte-un mugurel de iarbă, câte-o muscă, mai pietricele, mai semințe rămase prin lujeri, că timp de trei zile se odihnește și părintele Pimen bucătarul și mai răsuflă și mațele celor îmbuibați. La revedere!

*

Nouă și jumătate.

Părintele Ghelasie intră în bucătărioara sfinției sale și puse în cunoștință și pe Irodiada — o cățeluș blândă și inteligentă — despre hotărârea teribilă și nestrămutată a părintelui Ghervasie. Apoi o pofti și pe ea la soare — și trecu la analog să-și facă rugăciunea de dimineață.

„Slavă ție, Dumnezeul nostru, slavă ție!“

„Din pat şi din somn m'ai ridicat, Doamne; mintea mea o luminează şi inima şi buzele mele le deschide, ca să te laud pre tine Sfântă Treime: Sfânt, sfânt, sfânt, eşti Dumnezeule! Pentru rugăciunile tuturor sfinţilor tăi, miluieşte-ne pre noi".

„Doamne miluieşte, Doam' lueşte, Doam' leşte, Doamleş, Doamleş, Doamleş, Doamleş, 'mleş, 'mleş, 'mleş, 'mleşte, Doamne miluieşte.

„Doamne, nu mă lipsi pre mine de binele tău cel ceresc.

„Doamne, izbăveşte-mă de muncile cele veşnice.

„Doamne, de am greşit — măcar cu gândul sau cu cuvântul sau cu lucrul, iartă-mă.

„Doamne, izbăveşte-mă de toată neştiinţa şi uitarea, de neîndrăznirea şi de nesimţirea cea împietrită.

„Doamne, luminează-mi mintea căci este întunecată de reaua şi vicleana poftă.

„Doamne, eu, ca om, am greşit; dar tu, ca un Dumnezeu îndurător văzând neputinţa sufletului meu, mă iartă şi mă miluieşte.

„Doamne al cerului şi al pământului, pomeneşte-mă pre mine păcătosul, nerușinatul şi necuratul robul tău, întru împărăţia ta. Amin".

„Doamne miluieşte, Doam' lueşte, Doam' leşte".

„Doamne, primeşte-mă întru pocăinţă.

„Doamne, dă-mi cuget bun ca să-mi mărturisesc păcatele mele.

„Doamne, dă-mi lacrămi şi umilinţă şi aducere-aminte de moarte.

„Doamne, dă-mi smerenie, curăţie şi ascultare.

„Doamne, dă-mi răbdare, blândeţe şi voe nebiruită.

„Doamne, sădeşte în mine rădăcina bunătăţilor şi frica de tine.

„Doamne, apără-mă de oameni gălcevitori, de draci, de patimile trupului şi de toate alte lucruri necuvioase".

„Sfinte îngere, cel ce stai înaintea pătimaşului meu suflet şi a vieţii mele celei ticăloase, nu mă lăsa pre mine păcătosul, nici te depărta dela mine pentru neînfrânarea mea.

„Nu da loc dracului celui viclean să-mi stăpânească în silnicie acest trup slab şi muritor.

„Întăreşte mâna mea cea neputincioasă şi mă îndreptează pe calea mântuirii.

„Aşa, sfinte îngere al lui Dumnezeu, păzitorul şi acoperitorul sufletului şi al trupului meu, iartă-mi toate cu câte te-am scârbit în zilele vieţii mele şi mă păzeşte de toată ispita protivnicului, ca să nu mânii prea mult pe Dumnezeu. Şi te roagă pentru mine ca să mă întărească Domnul întru frica sa şi vrednic să mă arate bunătăţii sale celei mari şi nesfârşite. Amin!“

II.

Luntrea părintelui Ghervasie nu se deosibește întru nimic de luntrea cu care sfântul apostol Petru își făcuse meseria de pescar pe marea Tiberiadei. Un trunchiu de stejar scobit fără prea multă artă și împins pe apa liniștită cu ajutorul unei lopeți cioplită dintr'o ulucă de salcie.

A avut el, părintele Ghervasie, și lopeți de stejar, înflorate cu briceagul — chiar de mâna cuviosiei sale, dar le-a uitat seara în malul lacului și i le-au șterpelit pescarii mireni din satul apropiat. La cea noduroasă și necioplită pe care o are acum nu râvnește nimeni, așa că o poate lăsa oriunde și fără nicio grijă.

Dar cuviosia-sa, nu pare mulțumit că răutatea oamenilor îi răpește plăcerea de-a avea o sculă să înveselească ochiul.

Priviți-l cu câtă silă o apucă de coadă și cu cât necaz scuipă în palmă — parcă ar scuipa în obrazul borfașilor care-i strică socotelile.

Lacul pe care-și mână părintele Ghervasie butucu-i scobit n'are acuma niciun chichirez mai de luat în seamă. Din pricina iernii — mai mult ploioasă decât viforoasă și geroasă, n'a hălăduit subt o pojghiță de ghiață decât o parte din luna lui Ghenar. Nici măcar timpul necesar pentru a fi curățit de brâul de trestie care-l înconjoară.

E lin și străveziu. Deși n'a avut în cursul iernii decât guturaiuri scurte și slabe, s'a așezat cu burta la soare și nu dă niciun semn de viață. Ba ceva mai mult. Și-a acoperit fundu-i de mâl cu cer și cu norói, iar pe mândrul soare, cât e el de puternic și de fudul, l-a silit să se coboare în mijlocul iezerului, fără să-l întrebe măcar dacă are gust să se scalde — când n'au dat dosul decât patru „babe“ din nouă câte sunt.

Vietăţile nu-l turbură. Peştele, obosit şi bolnav de inimă — după şapte zile de goană turbată împotriva lui, s'a vârât prin colţuri calde — după cum îi e dodia şi neamul.

Toată Săptămâna Brânzei a avut lacul de suferit din pricina lor. A fost înţepat cu cârlige, strecurat prin năvoade, jupuit de lotci şi pocnit la nimereală cu lopeţile pescarilor — mireni şi călugări.

Dat-au slobozenie Sfinţii Părinţi ca în săptămâna care închee Câşlegile şi întâmpină postul cel mare, să se înfrâneze lumea de carne şi să mănânce peşte şi brânză, pentru a fi trecerea mai lesnicioasă dela belşug la răbdare. Şi cum peştele sălăşlueşte în lac, a trebuit vânturată apa, răscolit nămolul şi brădişul, frânte trestiile din cale, speriate broaştele şi bâtlanii, pentru a-l înhăţa şi apoi jertfi întru îndestularea pântecelor respectoase de regulile calendarului pravoslavnic.

Dar osteneala pescarilor — cu şi fără rasă — n'a cules roade mari. Lacul — ce-i

drept — n'a opus nicio rezistență. Molâu și lălâu cum e, n'a făcut nicio mișcare ca să-și apere avutul. Nu s'a umflat, nu s'a îndârjit, n'a fluşturat măcar din coadă. Ori să-și fi încreţit fruntea ca să arate precum că îndrăzneala năvălitorilor nu-i e tocmai pe plac.

Peștele însă, știind că e în joc propria-i piele, s'a apărat cum a putut. Crapii s'au prefăcut în porci și s'au vârît în mâl; somnii s'au băgat în scorburi și au tăcut chitic; iar ştiucile și șalăii și-au găsit scăparea în rădăcinile stufărișului. S'a mai rătăcit la drumul mare doar câte-un biban orb și surd de bătrânețe, câte-o roșioară proastă și puradichiul cel țepos și chior care s'a ferit de urgia părinților canibali și a nimerit în cazanul cu borș fierbinte al călugărilor, sau în oala afumată a vreunei Mariţe din satul vecin.

Tac și broaștele. Nu de frica șerpilor care încă nu s'au deșteptat din somnul lung și obligator al iernii, și nici de-a

pescarilor. S'au cățărat pe coame de cocioace, ori și-au scos numai boturile din apă — și nu suflă o vorbă sau o notă. Nu le e nici a sfadă nici a cântat. Le place să se lase răsfățate de soarele îndeprimăvară și s'au înțeles să amâne răfuelile și concertele pentru mai târziu.

Malurile — lungi și strâmbe, vara încinse cu brâu verde, sunt acum pustiite de pârjol. Trestia și papura rămasă netăiată, fie că n'a fost ghiața vârtoasă ca să ție omul, fie că nu s'au găsit cumpărători cu case desvelite și fabricanți de coșuri și de rogoijni, se năpârlește cu foc, ca întinerirea să se facă fără stânjenirea uscăturilor. Doar pe cocioacele singuratice au rămas — în bătaia vântului și de râsul soarelui și al vrăbiilor — strujeni blestemați de soartă să fie înăbușiți și batjocoriți de însăși odraslele lor.

Părintele Ghervasie a ocolit un cocioc și se îndreaptă zorit către un boț de stuf priponit de-un par sdravăn de salcâm.

Are o vârșă adăpostită aci și cată să-i facă o vizită.

E om pururea vesel și glumeț cuviosul Ghervasie, dar acu pare încruntat și noros. Nu-l supără soarele, pe care l-a dorit oridecâteori i s'au isprăvit lemnele dela magazie, nu-l înțeapă muștele, nu i s'a îmbolnăvit vreun copil, nu l-a înșelat nevasta — de astfel de griji e scutit — și nici plimbarea pe lac nu-l împovărează. De douăzeci și șase de ani duce războiu cu peștii și cu șerpii — din fundul copacului pe care l-a găurit și l-a botezat *luntre*. Iar din beția de aseară n'a mai rămas nici urmă. Discuția veselă pe care a avut-o, din pat, cu vecinul, și un pumn de apă rece cu care și-a înviorat ochii și obrajii, i-au alungat și puținul amar de pe limbă și greutatea dela ceafă.

Nici postul nu-l îngrijorează. Drept e că de când a primit darul preoției și deci un pic de câștig și puterea de a lega și a deslega, s'a cam desobișnuit de el. Dar

încă n'au început să-i ghiorlăe maţele. Mai degrabă ar pofti acu la o foae de varză acră ori la o pătlăgică murată decât la un mijloc de şalău prăjit ori la o bucată de plăcintă.

Altceva îl turbură. Şi anume teama că va găsi peşte în vârşi. Toată săptămâna care trecu n'a prins, în cele trei mreje nouţe care le are, decât doi bibănaşi mai răsăriţi, dar care se usucă pe grătar, şi vreo trei ştiuculiţe — mai lungi în cap decât în trup. Pricina? Nici vreme protivnică, nici nepricepere, nici furt, ci... lucrarea diavolului. I-a gonit peştele din vârşi ca să-l facă pe el şi pe bunul Ghelasie să mănânce carne. Iar acum — îi va umple sculele ca să-i scârbească de post. Sunt pline vieţile sfinţilor de astfel de pocinoage ale satanei.

Intr'adevăr, se pare că dracu nu prea a dormit în noaptea trecută.

— Ptiu, ucigă-te-ar crucea! — răcni Ghervasie când scoase din vârşă un lin

de-o jumătate de kilogram și o plătică de patru ori mai mare.

In vârșa ce urmă găsi două știuci voinice și pline de icre.

— Ptiu, trăsni-te-ar sfântu Ilie!

Iar din cea de a treia vârșă scoase ca la cinci kilograme de amestecătură: șalău, știucă, biban și caracudă.

— Ptiu! Ptiu! Ptiu! Bătu-te-ar urgia lui Dumnezeu, să te bată! O săptămână întreagă nu te-a slobozit inima să lași măcar știucile astea borțoasele să intre, ticălosule și împelițatule! Lasă că n'am să-ți fac eu pe gust! Am să-l închiz în coteț și să-l țin acolo până vor veni mirenii să-l cumpere și să-l mănânce. In zadar îți bâțâi tu coada, că bucuria n'o să ție mult. Mânca-te-ar iadul să te mănânce!

— Blagoslovește, cinstite părinte! — se auzi atunci un glas din spate. Părintele Ghervasie lăsă pe dracu și întorcându-și capul dădu cu ochii de căciula mocănească

a ierodiaconului Ilarie. Îi răspunse rece ca unuia pe care nu-l iubea.

— Domnul!

— E rost de saramură?...

— Ai uitat că e post?

— Eu am prins vreo cinci oca — numai unul și unul.

— Aruncă-l înapoi, în apă, că te duce dracu în ispită să-l mănânci.

— Dacă-l arunci sfinția-ta îl arunc și eu...

— Eu... nu mă tem de ispită. Pot să stau cu el — fript și prăjit — la nas, o săptămână întreagă fără să aibă satana vreo putere...

— Și eu la fel...

— Să nu te pună dracu să te spurci că nu mai vezi împărăția lui Dumnezu...

— A primit Dumnezeu, în împărăția lui, tâlhari și ucigași, dar pe un biet călugăr care a înghițit un șalău a doua zi de lăsatul secului... Până la Paști mă și pocăesc.

— Te leg cu darul meu de urmaș al celor șaptezeci de apostoli, să nu te atingi de peşte până la Buna-Vestire.

— Bine, bine... N'am să mănânc până mi-o sosi miros din bucătăria sfinţiei tale... Cred că atunci deslegarea vine dela sine.

— Până la ziua de peşte, n'are să iasă din bucătăria mea alt miros decât de ceapă sârbească spartă cu pumnul şi de fasole afumată în cazanul de obşte...

— Să-ţi ajute Maica Domnului!

— Asemenea!

Cotoii îl aşteptau pe punte. Ei nu înţelegeau ce-i cu postul. Ii obişnuise să le aducă peştişori şi se lingeau pe bot.

— E post, taică, e postul cel mare al Invierii Domnului. Măcar trei zile să ţineţi şi voi. Auzi, Năstase?

— Miaau!

— Miauu, ne miau, aşa e cum vă spun eu. Răbdare la cataramă că altfel nu e

rost de mântuire. Înțelegi tu Matei ce zic eu?

— Miaau!

Ghervasie opri luntrea lângă închizătoare și aruncă vânatul fără să-l mai mângâe cum îi era obiceiul. De ce să-și mai facă inimă rea — și lui și cotoilor? Totuș nu se putu abține să nu spună o vorbă dulce linului auriu și ispititor.

— De, măi băețaș, de ce n'ai intrat eri, că făceam din tine un rasol — mmm! — colea știi, cu untdelemn dela bidon, cu pătrunjel uscat — că ăl verde n'a ieșit, cu oțet de vin — mmm! — și cu negruvârtos... Să mănânci și să bei până-ți trosnesc urechile... Ale mele nu ale tale.

Ori să te fi schimbat într'un pui de ciulama — mmm! Mirenii nu știu ce vasăzică ciulamaua de lin. E mai gustoasă ca a de ciuperci și chiar ca a de epure. Mmm! De, n'ai avut noroc — n'ai avut. Nici tu și nici eu. O să te mănânce acu vreun ciofrângar din oraș, năclăit de pă-

rintele Paisie dela arhondărie în ulei de floarea soarelui. Ori poate chiar vreun ţigan din Căldărari. Mmm! Ucigă-l-ar crucea pe dracu. Nu-i aşa, Năstăsică?

— Miaau!

— Acuma poftim la închisoare. Ai să oftezi aci până s'o găsi unul care nu posteşte. Mmm! Numai gândindu-mă la tine şi o să păcătuesc faţă de canoane şi de tipic. Trăsni-l-ar Dumnezeu pe satana! Ce zici, Matei, taică?

— Miaau!

După ce căpăcui închizătoarea bine şi înţepeni luntrea de uscat, părintele Ghervenie mângâe motanii şi-i îmbărbătă întru răbdare, apoi urcă scuipând la chilie.

Găsi pe Ghelasie făcând metănii.

— Hei, măi frate, te-ai rugat şi pentru mine?

Ghelasie îl mustră dintr'o privire şi-şi continuă aplecările în faţa sfintelor icoane şi a candelei aprinse.

Deși avea gust de șagă, așa mai mult de inimă rea, văzându-și însă prietenul atât de cufundat în rugăciune, Ghervasie îmbrăcă anteriul, își mai deretică părul și-și plecă și el genunchiul. Numai unul. Cântărește cu cincizeci de kilograme mai mult decât Ghelasie și nu poate să se lase. Se închină, îndoae piciorul drept cu mare chin, apoi se ridică gâfâind și abia se decide să mai repete.

Ghelasie atârnă numai șaizeci și cinci de kile. E în stare deci să facă o sută de mătănii veritabile fără să sufle a oboseală. Pentru această ușurință, Ghervasie e încredințat că o metanie de-ale cuviosiei sale e mai bine primită la Dumnezeu decât treizeci de-ale lui Ghelasie.

S'aude toaca.

Foarte târziu astăzi, căci așa au orânduit marii tipicari să înceapă slujba a doua zi după Duminica Brânzei.

O toacă parcă deosebită de cea din săptămâna trecută. Atunci se anunțau slujbe

obișnuite, neprelungite cu citiri din sfântul Ion Scăraru, cu metanii și cu mațe în suferință. Are în sunetele ei ceva amenințător și totodată dătător de nădejde. Parcă ar avea aerul că repetă porunca sfântului Ioan Botezătorul, când a ieșit la Iordan ca să boteze: „Pocăiți-vă, că s'a apropiat împărăția cerurilor!“ Adică: răbdați, chinuiți-vă burțile, sângerați-vă genunchii, tociți-vă limbile și vegheați în nedormire căci osteneala voastră nu va fi zadarnică. La sfârșitul postului vă așteaptă cununa mântuirii și răsplata bunătăților veșnice.

In vreme ce se pregătesc pentru a merge la biserică, ieromonahii noștri îngână pe glasul al 8-lea — cu evlavie, cu teamă... și cu gândurile aiurea:

„Ușile pocăinței deschide-mi mie, dătătorule de viață. Că mânecă duhul meu la biserica ta cea sfântă, purtând lăcaș al trupului cu totul spurcat. Ci ca un îndurat, curățește-l cu mila milostivirii tale.

III.

Sfânta și dumnezeeasca mânăstire în care se mântuesc ieromonahii Ghelasie și Ghervasie, are o biserică mare unde se oficiază în timpul verii și un paraclis adăpostit în clădirea trapezăriei unde cuvioșii monahi și cinstiții frați proslăvesc pe Dumnezeu cu foc în sobă.

Obștea de aci, nefiind prea numeroasă — în vremurile pe care le trăim călugării se prăsesc foarte anevoe — nu iau parte la slujbe, în zile de lucru, decât șapte-opt părinți și frați. Ceilalți sunt ținuți pe la diferite ascultări: care econom, care la vite, care la pescărie, la beciu, la vie — și așa mai departe. Unii sunt prea bătrâni ca să-și ducă picioarele mai departe de bucătărie și de chelărie. Iar duhovnicii și preoții, adică boerii sfântului locaș, nu

catadixesc să treacă pragul bisericii decât în săptămânile când oficiază și la Prasnicile Impărătești mai de seamă.

Dealtfel, acum când lumea ascultă Prohodul Domnului tolănită în pijamà sau meditând în fața unei halbe și a unui taler cu cârnați pe varză, nu mai are nici Dumnezeu pretențiile de odinioară. E foarte mulțumit dacă măcar în sfintele mânăstiri mai sună clopotele de trei ori pe zi și-i mai laudă minunile și bunătatea un preot și doi călugări care să nu fie și ei prea plictisiți de vechimea sfintelor scripturi și de prezența mută a mucenicilor cu paveze și cu sabii și a cuvioșilor cu fălci fără obraji și cu bărbi crescute după capriciile zugravilor.

Astăzi însă e începutul postului mare, orânduit chiar de sfinții apostoli în amintirea celor patruzeci de zile pe care le-a postit însuși Mântuitorul lumii. De aceea paraclisul abia mai încape mulțimea părinților și a fraților.

Au venit toți arhimandiții și ceilalți care poartă cruci și bederniță, deși sunt încredințați foarte că împărăția lui Hristos li se cuvine chiar numai în cinstea bătrâneților sau a rangurilor pe care le au. Nu lipsește nici casierul și nici economul, cu toate că sfinții lor au despre mântuirea sufletului alte concepții decât Antonie și decât părintele Achindin prescurarul.

Singur părintele stareț e absent din ceata proistoșilor și a dregătorilor. Și lipsa prea cuviosiei sale bucură mult pe călugări. Este aci o tradiție ca în primele zile ale Păresimilor, mai-marele obștei să stea închis în chilie, petrecându-și vremea în nedormire, în nemâncare, în mătănii, în lacrimi și în rugăciuni necurmate pentru a întoarce mila lui Dumnezeu — isgonită brutal și... tradițional în Săptămâna Brânzei și chiar cu mult înainte. Strana lui stă goală. S'a rezimat de ea vecinul din dreapta, care este protosin-

ghelul Arsenie—marele eclesiarh. E înalt şi plin. Nasu-i cârn, c'o nare puţin crestată, pare a nu fi aşezat întocmai la jumătatea feţei brăzdată de firicele roşii. Ochii-i sunt mici, spălăciţi şi se mişcă greu, sprâncenele lungi şi groase, iar barba roşiatică şi nu tocmai lungă e mai deasă sub bărbie şi mai galbenă dedesubtul mustăţilor.

In capul de cinste al strănii stângi, lângă jeţul regal, vegetează arhimandritul Porfirie — fost stareţ şi mare dregător la o sfântă episcopie. Are faţa scofâlcită şi vânătă, barba lungă, alb-gălbue şi rară, nas subţire şi adus de mijloc. Văzându-l aşa de smerit şi cu camilafca roasă de molii aruncată la întâmplare deasupra potcapiului, ai credinţa că e — ori sfânt, ori beat.

Cuviosul Daniil, casierul mânăstirii, ocupă locul dintre ierodiaconul Ruvim şi duhovnicul Nectarie care stă în jeţul din faţa strănii arhiereşti. E înalt şi slab,

cu ochii mari brăzdați de vinișoare roșii și cu o barbă mai mult vânătă decât albă, lungă, deasă și inutil de dreaptă. Privește numai la candela Răstignirii și la degetul arătător dela mâna dreaptă care, obișnuit să numere bani, se freacă aproape încontinuu de cel mare.

A venit și părintele Pimen, șeful bucătarilor. Căci azi, mâine și poimâine, cazanele și strachinile se găsesc în vacanță canonică. O vacanță ce-i drept nu tocmai meritată, căci lucru mare nu s'au tocit ele în cursul anului. Au fiert tot burueni plăpânde și pește orb, care n'au nevoe decât să ia miros de abur și să se facă bune de mâncat.

Nu e tânăr — părintele Pimen — dar nici bătrân. Poate că nici el nu-și cunoaște vârsta exactă. Dar e slab — păcat de meseria lui! — murdar și păros ca un pusnic din veacul al patrulea. S'o fi spălat vreodată de când e bucătar, nu s'o fi spălat — treaba lui; în starea de față

însă o înălbire a feței ar fi cu neputință. N'ar folosi nici săpunul, nici cărămida, nici hârtia sgrunțată. Numai o boală — ferească-l Dumnezeu — care să-i ia un rând de piele l-ar mai schimba la culoare!

Are sfinția sa un păr negru-corb, slinos și sălbatic. Ai putea să juri că n'a cunoscut încă dinții unui pieptene.

In biserică n'a mai intrat părintele Pimen, din Lunea Patimilor. De aceea pare așa de străin, mirat și tâmpit.

La spatele străinii arhierești, adică în hotarul dintre naos și pronaos, se închină cuviosul Ignatie — monarhul absolut al poloboacelor și zăcătorilor. E scund, ghebos, slab și galben — parcă nici n'ar fi gustat vinul! Mustăți are numai în coltul buzelor, iar drept barbă câteva firișoare roșii în jurul celor doi negi din bărbie. Ține capul plecat și ochii aproape închiși.

Toți călugării poartă camilăfci — semnul renunțării; și toți sunt încinși cu cu-

rele — „spre omorârea trupului și înoirea duhului". Unii au venit acoperiți cu mantiile — „podoabe de nestricăciune și de curăție", și toți țin mătănii în mâini — „sabia duhului carele este cuvântul lui Dumnezeu, spre rugăciunea din tot ceasul, către Mântuitorul Hristos".

Pe fețele tuturor — dela cea cu urzeala roșie a eclesiarhului Arsenie și până la cea brăzdată de îndelungă răbdare a văcarului Patapie, se citește grijă și evlavie. Grijă — pentru postirea lungă, grea și complicată cu toate șurubăriile tipicului savait; și evlavie pentru cinstirea rânduelii lăsate de Sfinții Părinți și pentru dulceața citirilor din aceste zile...

„Doamne și stăpânul vieții mele! Duhul trândăviei, al grijei de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii îndeșert, nu mi-l da mie. Iar duhul curățeniei, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruește-l mie, robului tău...

„Așa, Doamne Impărate, ajută-mi ca

să-mi văd greşalele şi să nu osândesc pe fratele meu, că bineeşticuvântat — în vecii vecilor. Amin".

Aşa se roagă, în faţa uşilor împărăteşti, ieromonahul Nicanor, cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu.

Călugării repetă în taină şi încep şirul de mătănii care va dura până în Miercurea sfintelor Patimi...

E rândul cântăreţilor.

In dreapta glăsueşte prietenul nostru Ghervasie. Are voce de bariton necivilizat dar nu lipsit de dulceaţă. Iar cuviosul Ghelasie, vecin cu strana, îi ţine isonul şi-l ajută când i se pune ceva în gât şi când are nevoe să răsufle.

„Vremea postului s'o începem luminat, supuindu-ne pre noi nevoinţelor duhovniceşti. Să ne lămurim sufletul şi să ne curăţim trupul. Să postim — precum de bucate aşa şi de toată patima, desfătându-ne în bunătăţile Duhului, ca să ne învrednicim a vedea prea cinstita faţă a

lui Hristos Dumnezeu şi sfintele paşti, duhovniceşte bucurându-ne".

Protosinghelul Arsenie, ştiind pe Ghervasie cam şugubăt, chiar când e vorba de lucruri foarte serioase, îl urmăreşte din ochi să vadă întrucât cuvintele sfântului Teodor Studitul, tâlcuite pe glasul al doilea, se potrivesc cu ceeace simte şi gândeşte el. Dar nu observă nimic necuvios. Şi nici făţărie. Se pare că e într'adevăr hotărît să nu ia cu inimă uşoară rânduiala aspră care începe.

In strana stângă cântă ierodiaconul Ilarie. E slab şi cu părul în trei jumătăţi de culori. Are voce foarte nepotrivită cu înfăţişarea-i uscată, dar potrivită, aşa cum stă bine, cu a cântăreţului din dreapta.

„Călătoria bunătăţilor s'a deschis. Cei ce vreţi să vă nevoiţi — intraţi, încingându-vă cu nevoinţa cea bună a postului. Că cei ce se luptă dupre lege, dupre dreptate se încununează. Şi luând toată în-

tr'armarea crucii, să ne luptăm împotriva vrăşmaşului, ca un zid nestricat fiind credinţa, ca o platoşe rugăciunea şi ca un coif milostenia. In loc de sabie — postul, carele tae toată răutatea dela inimă.

„Cel ce face acestea va primi cununa cea adevărată dela împăratul Hristos, în ziua judecăţii".

Ghervasie observă puterea neslăbită, ba chiar inteţită a vocei defteriului şi-şi aduse aminte de convorbirea avută pe lac. Dă un cot lui Ghelasie de lângă el.

— Să ştii că ticălosul ăla de diacon a mâncat ce i-a rămas deseară... dacă nu şi mai mult.

— Se poate, răspunse Ghelasie, bănuind şi o mică gelozie la bunul său vecin şi prieten, în vreme ce Ilarie glăsueşte ca în zi de praznic. „Să nu ne lăudăm ca fariseheul, fraaţihilooor..."

Eclesiarhul şi protosinghelul Arsenie se coboară boeros din strană, îşi şterge ochelarii şi apoi nasul şi mustăţile pe-o

basma căpătată la vreun parastas, agaţă sticlele unde se cuvine şi citeşte dela sfântul Ioan Scărarul *„Cuvânt pentru post“*.

„Indrăcirea pântecelui curată făţărnicie iaste. Că săturat fiind, strigă că iaste lipsit; şi plin fiind şi crăpându-se, strigă tare că-i iaste foame.

„Indrăcirea pântecelui iaste amăgire a ochilor, care puţin primesc dar pre toate deodată a le înghiţi sfătuesc.

„Indrăcirea pântecelui iaste ziditoare a mezelicurilor şi fântână a îndulcirilor: i-ai astupat vâna şi din altă parte te-ai biruit.

„Saţiul de bucate iaste tată al curviei.

„Iudeul se bucură de sâmbătă şi de praznic, iar monahul cel lacom cu pântecele cu multă vreme înainte numără zilele câte sânt până la Paşti.

„Robul pântecelui socoteşte cu care bucate va prăznui, iar robul lui Dumnezeu cu care daruri se va îmbogăţi.

„De iaste cu putință, dă pântecelui tău hrană care îl umple și lesne se mistuește, ca prin săturare, socoteala lui cea nesățoasă s'o oprim, iar prin grabnica răsuflare ca de un bine să ne izbăvim.

„Stăpânește-ți pântecele mai înainte de a te stăpâni el pre tine.

„Cela ce pre al său pântece și-l grijaște și totodată pre duhul curviei a-l birui voește, — asemenea iaste celui ce cu untdelemn caută a stinge aprinderea.

„Ia seama că dracu șade lângă stomac și face pre om să nu se sature — măcar pre tot Eghipetul de l-ar mânca și pre tot Nilul de l-ar bea. Iară dupre îndestulare se duce împuțitul și pre cel al curviei îl trimite.

„Voevodul dracilor iaste luceafărul cel ce au căzut, iar voevodul patimilor iaste gâtlejul pântecelui.

„Postul iaste silă a firii, curmare a înfocării, a gândurilor rele tăere, slobozenie de visuri, curățire a rugăciunii, lumi-

nătoriu al sufletului, strejer al minţii, uşă a umilinţei, pază a vorbirii prea multe, uşurare de somn, sănătate a trupului, uşă şi desfătare a Raiului".

„Cuvântul" sfântului Ioan cel cu scara, citit — depildă — de părintele Pimen, ar fi mai adăugat încă la evlavia cu care călugării au pornit pe post şi pe mătănii, dar rostit de prea cuviosul Arsenie care nu atârnă mai puţin de o sută şi treizeci de kilograme, stârni un pic de veselie şi un murmur de şoapte. Care fură repede curmate de cântarea „Tripesneţului".

„Iată vremea pocăinţei! Iată vremea mântuirii! Suflete privighează oprind intrările faptelor şi către Domnul uitându-te".

„In muntele Horiv, cu postul curăţindu-se Ilie, a văzut pre Dumnezeu. Să ne curăţim şi noi inima cu postul şi vom vedea pre Hristos".

„Doamne şi stăpânul vieţii mele, duhul trândăviei, al grijei de multe, al iubirii

de stăpânie şi al grăirii îndeşert — nu mi-l da mie. Iar duhul curăţeniei, al gândului smerit, al răbdării şi al dragostei dărueşte-l mie, robului tău.

„Aşa, Doamne-Impărate, ajută-mi ca să-mi văz greşalele şi să nu osândesc pre fratele meu, că binecuvântat eşti în vecii vecilor. Amin!“

IV.

Ferice de vietăţile domestice care au norocul să trăiască pe la uşile călugărilor. Lipsiţi de familie, de rude mai la îndemână, cât şi de prieteni — prietenia între călugări e lucru rar — aceşti umili ostaşi ai lui Hristos îşi mai îndulcesc pustiul singurătăţii îngrijind un pisic, un câine, un porc sau o pasăre. O îngrijire cu adevărat părintească. Toată duioşia pe care un părinte o pune în mângâerea unui copil drag, călugării o risipesc cu o dărnicie care stărneşte râsul, răsfăţând un crai de cocoş, o bibilică guralivă şi rea sau o pisică vicleană şi leneşă.

Vezi călugări în toată firea — unii cu bărbi albe și cu ranguri de proistoși — cu câtă mulțumire adună rămășițele de pește dela masa de obște — când se dă, le înfășoară într'o foae de jurnal sau chiar în batistă, ca pe un lucru de preț, ca să le ducă motanului care nu mai prinde șoareci decât ca să se distreze și ca să nu-și lase un obiceiu moștenit din neam în neam.

E de neînchipuit ca un călugăr — oricât de lipsit și de flămând — să capete o cană de lapte sau un boț de carne și să înghită fără să-și împărtășască mica-i lighioană care-i ține tovărășie răbduroasă.

Prohosinghelul Arsenie, marele eclesiarh, cât e el de dugos și de hapsân, tot are la ușa casei un dulău ciobănesc din care a făcut un adevărat număr de circ. Vă închipuiți cât trebue să fi trudit prea cuviosia sa până să învețe pe Achepsim

— i-a dat nume de monah — să facă mătănii!

Se ridică Achepsim — câtă-mi-ţi-i potaia — în picioarele de dinapoi, apoi se apleacă până atinge duşumeaua cu botul. E în stare să facă această gimnastică până scoate limba de-un cot. Dar şi răsplata e bună. Stăpână-său face parte din administraţia mai de sus a mânăstirii. Are venituri de unde nu vrea Dumnezeu, are bucătărie proprie, are bucătar — mai mult sau mai puţin, orătănii în ogradă şi peşte din cel oprit de pravila... celor mici. Toate aceste bunătăţi le împarte fără nicio sgârţă cu norocosul Achepsim.

Părintele Ioanichie, fostul paracliser, a săvârşit o adevărată minune c'o jigodie de purcel. S'a dus el într'o zi pe la nişte rubedenii pe care le descoperise la vreo trei poştii de mânăstire şi s'a înapoiat cu un purceluş de-o lună şi jumătate. Şi-a făcut cuvioşia sa planul să-l crească cu burueni şi cu oştii de pe la bucătăria

cea mare până o căpăta pe el o sumă cu care să-şi înoiască rasa-i prea petecită şi culionul rupt pe poale, înverzit pe pereţi şi ros pe dunga fundului. Dar cum el n'are decât o singură încăpere, c'o rogojină drept pat şi cu alta — asta mai tocită — drept plapomă, n'a făcut mutre faţă de jigodie, mai ales că putea să ia pildă din vieţile cuvioşilor cu cinste în calendar.

L-o opărit sfinţia sa cu leşie, ca să-l cureţe de jeg şi de micile lighioane, şi în mai puţin de zece zile l-a obişnuit să doarmă pe rogojină şi să-şi pună capul, ca un copilaş cuminte, pe cărămizile înfăşurate într'o sdreanţă de fost anteriu.

Mai mult şi-a bătut capul până să-l desveţe de baia favorită a neamului porcesc. Şi a isbutit. Stai şi te cruceşti când vezi pe Palamon — numele episcopului respectiv — cum se opreşte în marginea şanţului cu apă şi cu noroiu, îşi umple nările de miros, soarbe şi câteva pică-

turi, încearcă temperatura când cu un picior când cu celălalt, se uită pe furiș să vadă dacă nu-l observă cineva, apoi se scutură nervos ca și când s'ar fi îmbăiat și se depărtează grohăind. Drept e că acasă găsește ceva mai bun decât în groapa cu noroiu. Părintele Ioanichie, care nu se spală dela gât în jos decât prins de-o ploae strașnică, numai în cămașă, pe câmp deschis, are grijă să facă porcului dușuri în toată regula, de câte două și de trei ori pe zi. Il scarpină pe spinare, pe burtă, îl trage de urechi și de coadă și-i toarnă apă de sus, cu stropitoarea, până-i face dedesubt și o leacă de noroiu. Apoi îl spală bine și-l poftește la odihnă sau la mâncare. După cum e vremea sau cheful.

Zilele acestea a împlinit Palamon vârsta respectabilă de trei ani și stăpână-său nici gând n'are să-l vândă. A mai țesut găurile mai mici ale rasei, a mai petecit... petecile, a îndoit poalele pentru a treia

oară, dar pe Palamon nu-l vinde. S'a obișnuit așa de mult în tovărășia lui, încât i s'ar părea că se desparte de-un adevărat frate și că tot restul vieții n'ar mai avea timp să-și ispășească păcatul de a-l fi trimis de bunăvoe și fără nicio vină la fabrica de șunci și de cârnați.

Starețul, are și el doi cotoșmani, amândoi cenușii, fără nici o pată de altă culoare, pepeni de grași și zurbagii nevoe mare. Sunt hrăniți, se înțelege, cu tot ce cămara mânăstirii și a stăreției are mai bun; sunt plimbați în trăsură și în sanie și respectați de toată obștea. In schimb, sunt obligați să se boxese în fața părintelui stareț. De cele mai multe ori în glumă, dar câteodată se bat deabinelea. Pe unul îl chiamă Andrei, iar pe celălalt Franț.

— Ia dă-i o labă, taică! — poruncește prea cuviosia sa bunăoară lui Franț, după ce l-a făcut să creadă că Andrei i-a mâncat din drepturile lui. Porunca e repetată

până ce cotoiul începe să se uite crunt, se sbârleşte şi trânteşte o labă în capul celuilalt.

— Nu te lăsa prost, Andrei! — îl sgândăreşte starețul pe cel lovit.

Franț înțelege că e ofensat şi-şi răzbună îndoit. Până când bătaia se înteţeşte în toată regula, spre bucuria stăpânului care se prăpădeşte de râs.

Arhimandritul Porfirie n'a avut de lucru? Plictisit de bătrâneţe, care nu-l mai lasă nici să citească, nici să se ducă la biserică decât cu mare greutate, a rugat pe un fiu de spovedanie din satul vecin să-i aducă un pui de mâţă. Şi cum s-a brodit tocmai una rea şi din cale afară de mofturoasă. Ii face bietului unchiaş mai mult zile amare. Toată ziulica cere mâncare, dar nu mănâncă decât de două-trei ori. Priveşte chiorâş în farfurie, o linge puţin pe margine, apoi scuipă şi întoarce nasul.

Una, două, se cere afară. Ziua ca şi

în puterea nopții. Se ridică bătrânul — câteodată destul de mânios — și-i deschide ușa. Dar mâța capricioasă numai ce scoate capul, cași când ar vrea să vadă cum e vremea, dacă e bună sau dacă a răsărit luceafărul. Apoi strâmbă din nas și din mustăți și se întoarce în culcuș, ca după un ceas iar să țipe că dorește ceva.

Și nu-i place să doarmă decât pe pieptul arhimandritului. Se simte bine pe părul alb și moale și are chef să toarcă doar când își vâră capul subt barba lungă și mătăsoasă.

Numai mizerii îi face moșului. Rar de-i mai descrețește fruntea sburdând în jurul ciucurilor dela macatul de pe pat sau căsnindu-se să prindă boțul de hârtie legat de capătul unei sfori, pe care Porfirie o târăște prin casă.

Și totuși n'o îndepărtează. I-a alungat urâtul și i-a dat de lucru.

Părintele Achindin, prescurarul, n'are la ușa casei decât un singur cocoșel golaș

căpătat dela niște creștini veniți cu sărindare. Nu l-a tăiat, nici l-a vândut. L-a văzut ghebos și rușinos și l-a aciuat în chilie. Dealtfel n'avea nici coteț și nici nu-i da mâna să facă un asemenea oleab pentru o stârpitură de pasăre.

Incet, încet, cocoșul — batjocorit pesemne între ai lui, văzându-se omenit și corconit, lasă rușinea și timiditatea și se împrietenește cu stăpânul adoptiv. Ouă — desigur nu-i face, și nici găini n'are să-i calce, dar îi cântă pe limba lui și cu instrumentul pe care i l-a pus Dumnezeu în gură.

La început, abia scotea câte un „cut-curigu" răgușit și speriat, la vremea când toți cocoșii își arată glasurile, dar mai apoi l-a obișnuit părintele Achindin să cânte și fără vreme. Numai ce-l mângâe pe creastă sau pe chelia gâtului și-i zice:

— Mânca-l-ar taica pe Cocoșilă să-l mănânce. Ia cântă, taică.

Cocoșilă, ca toate vietățile vitregite de

soartă, e foarte simțitor la mângâerile cuviosului, și de bucurie își umflă pipota și strigă:

— Cutcuriguu!

— Mai tare, taică!

— Cutguriguuu!

— Și mai tare! M'ai făcut de rușine, taică!

Atunci, bietul ghebos, mai de ascultare, mai de ambiție, își adună toate puterile și țipă cât îl ține gura:

— Cutguriguuuuu!

Ierodiaconul Cosma și-a aciuat un berbec. L-a cumpărat de miel, ca să-l mănânce. A prins însă milă și dragoste de el și nu s'a îndurat să-l mai tae. L-a crescut cu tărâțe, cu mălai, cu burueni, mai cu pâine din tainul sfinției sale, până l-a făcut gogeamite berbece. O adevărată mândrie pentru el. E voinic și lânos, poartă coarnele cu vârfurile răsucite înainte și ciucuri în amândouă urechile.

Adesea îl ia părintele Cosma cu sfinția

sa pe ceair, la plimbare. Când îl întărâtă vreun călugăr vai de dosul lui. Până nu-l izbește măcar odată nu-l lasă.

Sunt însă și unii părinți care merg prea departe cu dragostea lor pentru lighioane. Depildă cuviosul Tarasie, care a fost multă vreme baciu la oi. Obișnuit să aibă droae de câini, la stână, nu s'a putut lipsi de ei nici după ce a fost dispensat de această ascultare. Ține la ușa casei nu mai puțin de patru dulăi. Toți voinici și arțăgoși. Ii ține legați tocmai fiindcă nu vrea să-i îmblânzească.

Douăzeci de ani în șir a trăit bietul om cu frica de lupi și de tâlhari și i-se pare că și acuma, numai pentru motivul că încă nu s'a cotorosit de mirosul de zer și de caș, ar putea să fie călcat dintr'un ceas în altul.

Și e om sărac părintele Tarasie. Cerșește prin satele apropiate, pe la vizitatori și pe la frații mai avuți ca să-și țină potăile.

Cuviosul Axentie, clopotarul, are şi el şapte pisici. Şi niciun motan. Toate fete mari. Căci, e locul s'o spunem, toţi cotoii din această mânăstire, deşi stăpânii lor sunt creştini ortodocşi, fac parte din tagma scopiţilor. Altfel, vă închipuiţi ce ar fi noaptea pe la chilia părintelui Axentie! Cu puşca şi cu mitraliera de-ar păzi şi tot n'ar izbuti până la urmă să păstreze iubitele-i mâţe neprihănite.

Le-a învăţat, amărâtul de el, pe lapte, pe peşte şi mai ales pe jumări de ouă. Toţi banii — mulţi, puţini — pe care-i primeşte dela stat pentru îmbrăcăminte îi dă pe lapte şi pe ouă. Ba îşi mai vinde şi tainul de vin. Iar când nu-i ajunge cât are fură ouă de prin cuiburi, fură peşte de prin închizători şi nu le lasă să rabde.

Se povestesc şi în Vieţile Sfinţilor multe lucruri frumoase, unele minunate, relativ la prietenia dintre călugării izolaţi în pustiurile Egiptului şi Asiei-Mici şi fiarele sălbatice.

Despre marele Sava Sfințitul, se povestește că umblând odată prin pustiul Ruba, a întâlnit în cale un leu voinic căruia îi intrase o țeapă în picior. Se văicărea bietul rege al animalelor și implora din ochi ajutorul sfântului. După ce acesta i-a ușurat rana, leul recunoscător s'a luat după el. Sava nu l-a îndepărtat ci l-a mângâiat și l-a primit în suita lui care se compunea din fratele Flais și un măgar. Când trimetea ucenicul cu vreo trebuință undeva însărcina pe leu să păzească măgarul. Și leul se umilea și asculta de poruncă. Apuca dobitocul de căpăstru și-l ducea la pășune și la apă. Până când a îndemnat dracu pe fratele Flais de-a căzut în păcatul curviei. Atunci, ca să afle sfântul Sava de fărădelegea ucenicului, a poruncit Dumnezeu leului să înghită pe măgar...

In aceleași împrejurări s'a pripășit tot un leu în mânăstirea sfântului Gherasim, dela Iordan. Și tot așa i s'a dat însărci-

narea să îngrijească de unicul catâr al mânăstirii. Intr'o zi însă catârul fiind furat de tâlhari, stareţul a aruncat vina pe leu şi l-a pedepsit să facă de-aci înainte corvoada pe care o făcea dobitocul cel cu urechi lungi şi cu glas urât.

Se mai povesteşte despre sfântul Anin care îşi împrietenise doi lei şi-i punea să-i străjuiască peştera din pustie.

Iar sfântul Florentie, care-şi căuta spăsenia prin ţinutul Nursiei, a domesticit un urs în aşa fel că-l trimetea să-i pască şi să-i adape cele vreo cinci scame de oi fără să-i fie teamă că într'o bună zi va rămâne numai cu cojoacele.

Părintele nostru Ghelasie are prea multe vietăţi ca să le înveţe pe toate să facă mătănii, să se ia la trântă şi să cânte la poruncă. Şi prea mult le iubeşte pe toate ca să-şi aleagă dintre ele favorite. Căci, trebue lămurit, şi pasările şi căţeaua şi cotoii fac parte din averea sfinţiei-sale. Părintele Ghervasie are drept

numai la cei trei porci de care — să vorbim cinstit — tot Ghelasie se îngrijește mai mult. E mai ușor în mișcări și mai îndemânatic în treburile mai mărunte. Părintele Ghervasie se simte mai la largul lui să vâneze pește din lac și să cânte psaltichie în biserică. Ceeace nu-l împiedică să-și vâre adesea lingura în oala cu fiertură de pasăre, a vecinului, sau să bage mâna în cuib și să ia oul cald abia părăsit de găină. După cum și Ghelasie se înfruptă din știucile și din caracudele sfinției-sale, fără să-i ceară întotdeauna blagoslovenie.

Pe ziua de azi, cuviosul Ghelasie, târomit de abuzul făcut aseară cu mâncare și cu băutură, s'a sculat, cum am văzut, mai târziu și mai mofluz. In celelalte zile însă, face ochi odată cu soarele și cea dintâi grijă îi e să-și vadă lighioanele.

Le dă binețe, le strigă pe nume și nu scapă una nemângâiată și necercetată.

Găinile sunt chemate după culoarea penelor. Porumbaca, Țigănușa, Gălbioara, Bălașa, Moțata și Golașa. Pe cucoș l-a botezat Costache, după numele unui frate care speriase satele vecine cu crailâcurile lui.

Bibilicile, ca niște cucoane ce sunt, poartă nume boerești: Lucreția, Virginia, Caliopia, Cecilia și Marieta. Pe bibiloi l-a botezat ca în basme: Moț-Impărat.

Gâștele, poartă numele unor femei gureșe din satul cel mai apropiat: Leanca și Marița. Iar gâscanul e înscris în actele de stare civilă sub numele de... Makensen.

Celor două curci le-a dat nume biblice: Sara și Salomi. Iar curcanului războinic: Averescu.

Rățuștele sunt botezate cu nume de călugărițe: Taisia, Varvara, Eraida și Agatoclia. Rățoiului — puțin cam molău — i-a zis la început Domnu Fleașcă, iar mai apoi i-a dat numele lui Pilat din Pont.

Pe porci i-a născit părintele Ghervasie. Cel gras și cârn răspunde la numele părintelui stareț: Gherasim. Iar cel lung în bot și cam costeliv, are cinstea și nenorocirea să amintească cruzimile săvârșite asupra creștinilor de împăratul roman și păgân Diocleţian.

Pe scroafă o chiamă Eudoxia — împărăteasa care a prigonit pe Sf. Ioan Gură-de-aur, iar pe cățelușă, tot din dorința părintelui Ghervasie, o chiamă Irodiada...

După ce le dă — cum am spus — „bună-dimineața" și le întreabă în bloc de sănătate și dacă au dormit bine, dacă n'au încercat hoții și dacă nu s'a uitat vulpea pe fereastră, părintele Ghelasie ia pasările la rând, una câte una, și le caută, ca un bun gospodar, mai întâi de ou. Apoi se uită foarte atent — asta la trei zile — pe la închieturi și pe subt pene să vază dacă nu cumva au dobândit păduchi și ploșnițe; le dibue pe picioare

şi pe creastă să constate dacă nu s'a ivit vreun semn de vărsat; le examinează grijuliu şi pe limbuliţe, se chiorăşte la câte una până în fundul gâtlejului — şi numai după aceea le scoate din coteţ şi le aruncă grăunţe. Când porumb, când grâu secăros şi neghinos, când orz, când numai tărâţe ori coji de pâine muiată în apă.

Dacă nu e zorit de altă treabă, nu se urneşte de lângă ele până isprăvesc cu mâncarea. Simte o plăcere aproape copilărească să le vadă cu câtă îndemânare îşi încarcă guşile şi câtă grijă au bărbaţii să nu le rămâe nevestele flămânde. Iar când, după dejun, aceştia cată să-şi arate alte însuşiri, părintele Ghelasie, cu riscul de-a păcătui împotriva rânduelilor monastice, îi aplaudă şi-i îndeamnă să mai repete.

— Aşa, taică! Hai şi tu Pilat, că-ţi ia Costache turta de pe foc! Bravo, Makensen! Incă odată! Ia să te văd eşti în

stare? Hi Costache, Costache, ai să dai de dracu... pe lumea ceailaltă... Tocmai în fund de iad o să-ți trăești viața cea fără de sfârșit. Dar poate c'o să-ți fie judecata mai ușoară fiindcă n'ai cunoscut scripturile; însă ai trăit în mânăstire și ai săvârșit fapte pe care nu le-ai văzut la stăpânii tăi. Ticălosule!

Când are câte-o cloșcă pe ouă, aproape că uită să-și facă și pravila. Ii poartă grijă mare să nu-i lipsească nici grăunțele, nici apa și să nu rămâe ușa sau fereastra deschise, ca să fie ispitită a părăsi ouăle.

Iar până crește atâtea neamuri de pui, numai el știe câte nădufuri trage. Se spânzură prin salcâmi după frunză, pe care le-o dă tocată și amestecată cu mălai, ori numai mălai cu apă, sau grăuncioare de mei păsăresc — după mărimea și după neamul puilor, are grijă să fie câteva tocuri cu apă la dispoziția lor și îndeamnă mereu pe tații respectivi să-i

ferească de şobolani şi de ereţi — măcar în timpul când sfinţia-sa e ocupat cu somnul şi cu cele duhovniceşti.

Cât pentru Matei şi Năstase — cei doi motani ai cuvioşiei-sale, se bucură de un tratament mai de favoare numai pentru faptul că locuesc subt acelaş acoperământ. Se folosesc de acelaş culcuş, de aceleaşi farfurii şi străchini şi se ospătează din aceleaşi feluri de bucate. Dar minuni nu ştiu — cotoii — să facă. Numai atât i-a învăţat părintele Ghelasie: să-i dea laba şi, firește, să spună când li-e foame sau când vor să vadă cum e vremea afară. A încercat părintele Ghervasie să-l deprindă pe Năstase a bate tactul, cu coada, când sfinţia-sa cântă pe psaltichie, dar nu prea a izbutit lucru mare. Ori Năstase e greu la cap, ori maestrul n'are aptitudini pedagogice. Patru luni i-au trebuit motanului până să priceapă că părintele Ghervasie nu poate să cânte până ce n'o face el săltări şi căderi din coadă. Dar nu

prea le face cum trebue. Când Ghervasie cântă tropăreşte, Năstase bate stihiraric şi viceversa. Iar când Ghervasie dă într'o cascadă de digorgoane şi de trigorgoane, cotoşmanul se zăpăceşte deabinelea. Ba adesea i-se întâmplă să uite că la muzica bisericească se întrebuinţează numai măsuri întregi şi-şi mai trimite coada şi pe alături. Ori o transformă pur şi simplu într'o baghetă. O sucește, o răsucește, o trânteşte de masă ori de pat şi o dă pe spate până i-se face lehamite şi se întoarce cu poponeţul către nasul cântăreţului. A dovedit el că acesta e cel mai bun mijloc ca să scape de corvoadă — şi-l foloseşte des. Chit că ar fi ocărât şi chiar cinstit c'o urechială ori cu vreo scatoalfă după ceafă.

De porci se mai îngrijeşte şi cuviosul Ghervasie. Iarna, le toacă dovleac, iar vara le aduce ştevie şi borhot dela bucătărie. Iar Ghelasie le dă rămăşiţe de mâncare şi le ia seama să nu se ucidă

între ei şi să nu se adune prea multă murdărie în coteţ. Mai are grijă sfinţia-sa să-i mângâe c'o vorbă bună şi să-i scarpine pe subt burtă, după ce au fost insultaţi şi chiar loviţi de Ghervasie. Căci, cuviosul părinte Ghervasie nu-i hrăneşte numai ca să-i prefacă în bani sunători şi în cârnaţi. Mai are cu ei şi alte socoteli. Nu degeaba i-a dat unuia din porci numele stareţului, iar celorlalţi doi nume urâte de toată suflarea pravoslavnică.

Se ştie că după regulile puse de către Sfântul Vasile, Casian, Benedict, Serapion, Macarie, Pafnutie şi alţi sfinţi părinţi, stareţul are într'o mânăstire puteri aproape de monarh absolut. Niciun călugăr n'are dreptul să-i discute autoritatea, nimeni nu poate protesta împotriva poruncilor lui. Mai cu seamă atunci când are şi trecere mai multă la conducerea eparhiei respective.

Părintele Ghervasie cunoaşte toate aacestea şi deci nu îndrăzneşte să se răs-

vrătească pe față. Închide ochii și rabdă toate nedreptățile fiindcă știe că dacă și-ar răci gura nu i-ar fi de niciun folos. Ci mai mult și-ar îmulți veninul și și-ar atrage năpăști asupră-i.

Își răzbună însă pe Gherasim... cel din coteț. Oridecâteori simte nevoe să bârfească pe stareț, cășună pe bietul porc.

— Hei, Prea Cuvioase! Cum îți merge... mântuirea? Bine, ha? Te cred. Când ai stăpânire peste proști, dată de către sfinții Ierusalimului pământesc, care vor vedea Ierusalimul ceresc când oiu ajunge eu patriarh al Țarigradului, cum să-ți meargă rău?

Tâlharule! Unde sunt banii de pe vin, pungașule? Ți-ai făcut casă la oraș, ai? Fă-ți în cer, nemernicule, nu pre pământ unde o arde focul și o strică cutremurul. Crezi tu c'o să pupi sânul lui Avram? Mai degrabă va trece cămila prin urechile acului, ticălosule!

Dar miile de pe trestie — ce le-ai fă-

cut, banditule? C'ai ticluit raport la episcopie precum c'a rămas de trei părți netăiată din pricină că n'a înghețat lacul cum se cade... Dar n'ai spus de ce n'a înghețat lacul. A fost pronia lui Dumnezeu ca să arate că nu te mai vrea în locul pe care l-a sfințit raposatul părinte Macarie și Glicherie și Visarion și Procopie — și alți prea cuvioși arhimandriți și stareți. Ci în Gheena, unde este focul cel veșnic pre carele l-a gătit diavolului și celor ce-i slujesc.

Când vede trecând un călugăr cu anteriul ferfeniță și cu picioarele goale — pe pământ sau oploșite amarnic în sandale de lemn, ia un băț și împunge pe starețul din coteț.

— Spurcatule și tiranule! Ce-ai făcut lâna de la patru sute de oi? Ai vândut-o, ha? Iți mai lipsea un balcon la casă, ha? Ori ai dat banii cu camătă? Deschide ochii ăia umflați de somn și de trai bun, ticălosule, și vezi cum umblă bieții pă-

rinți goi și desculți, și întoarce-ți fața dela satana c'o să te ajungă blestemele săracilor și o să te mănânce viermii de viu, scorpie îndrăcită ce ești!

Iar când ciorba dela cazan e din cale afară de rea, se duce cu oala și o varsă toată în jghiabul porcilor.

— Na, mănâncă tu diavole în chip de om! O mai miroși, ha? Ești deprins numai cu pui de orătănii și cu purcei de lapte, ai? O să te pue dracu în frigare, când te-i cărăbăni la iad, ș'o să sfârâe untura de pe tine să împuță tot sălașul diavolilor și al nelegiuiților. Și n'o să ai nici pic de apă ca să-ți stingi dogoarea din piept, necum patruzeci de buți cu vin la cheremul prea cuviosiei tale...

Când se întâmplă — lucru rar — să n'aibă nimic împotriva starețului, își astâmpără mâncărimea de pe limbă legându-se de „împăratul" Dioclețian.

— Hei, fârtate, ce mai faci Lumină-

ţia-ta? Bine sănătos? Ha? Te scarpini de jeg, ha? Las'c'o să te opăresc cu o căldare de leşie să-ţi pară că faci bae în palatul dela Râm. Şi o să te frec cu peria de duşumele — să-ţi pară că te gâdilă sclavele şi amantele.

Ticălosule! Unde ţi-o fi sufletul pe lumea cealaltă? In focul cel veşnic, la un loc cu Domiţian şi cu Maximian şi cu Nerone şi cu Dechie, cu fiara de gineri-tău Galerie şi cu toţi antipaţii şi ighemonii care s'au îndrăcit asupra lui Hristos. Va fi privind de acolo, din mijlocul pârjolului, cum strălucesc cununile muceniei pe fruntea lui Gorgonie şi a lui Doroftei şi a lui Petru şi a episcopului Antim al Nicomidiei.

Ucigaşule şi spurcatule! Ai omorît pe sfântul Pantelimon şi pe Cosma şi pe Damian care doftoriceau în Chilichia, fără arginţi. Şi ai omorît pe Anastasia fecioara şi pe Eufimia din Haldchedon şi pe sfântul Sevaştian şi pre cei patru

fraţi pietrari care n'au vrut să cioplească chipuri de idoli fără glas.

Ş'ai ucis pre sfinţii patruzeci de mucenici, şi pre Dorofteea — fecioara din Ghesaria Capadochiei, şi pe Ecaterina şi pe Varvara şi pe Meftodie dela Tir şi pe Marchelin, episcopul, pentru că n'au vrut să se lepede de credinţa cea adevărată şi să se închine dumnezeilor de aur şi de aramă.

Fiară îndrăcită şi blestemată! Ţi s'a părut că tot nu te-ai făcut vrednic de răsplătirile satanei — şi ai dat poruncă să fie ucişi Dimitrie şi Gheorghe — căpetenii de dregători şi de oşti împărăteşti. Ba ai trimis în surghiun chiar pe împărăteasa şi pe fiica ta — soţia blestematului de Galerie, fiindcă nu s'au orbit de tirania ta şi au slujit în taină Mântuitorului. Ptiu!

Câteodată, părintele Ghervasie se aprinde aşa de tare în mânia lui, încât uită că are în faţa lui nişte porci nevinovaţi — şi-i loveşte deabinelea.

Cu „împărăteasa“ se poartă mai delicat. Cel puțin așa crede el.

— Bonjur! Ce mai faci, Măria-ta? Ce mai robotești? Cu ale gurii cum te mai împaci? Ha? Hrănește-te bine, c'o să te duc mâine-poimâine la vier, să faci doisprezece purcei, că ne trebue pentru iarnă scurteici de vulpi și căciuli de astrahan.

Târfa dracului! Dacă ar fi fost părintele stareț în locul sfântului Ioan Hrisostom... cred că nu i-ai fi mai tăiat capul... Este?

*

Cetitorul va fi înțeles că atâtea vietăți la bătătura celor doi călugări mai aveau și alt rost decât să-i distreze și să le mănânce grăunțele și resturile dela masă. Oameni săraci, fără alte venituri sigure decât o sută de lei pe lună subvenție dela stăpânire, și altă sută de pe la slujbe făcute creștinilor, în calitate de preoți, au căutat să și-le îmulțească prin muncă făcută și potrivită cu haina de călugăr. Căci,

deşi au ciorbă dela cazan, pâine dela pitărie şi lemne dela ocolul silvic, tot le mai trebue şi lor o haină, o rufă, o încălţăminte, un potcap, ba şi mai de-ale gurii câte ceva. Cât de călugăr să fii, dacă n'ai în chilia ta o sticlă cu undelemn — şi pentru candelă şi pentru tigae ; şi dacă nu poţi să-ţi mai procuri un pic de lapte măcar pentru piept şi pentru gâlci, înseamnă să umbli puşcă şi să te hrăneşti câineşte.

Ghervasie şi-a făcut rost din capul locului, adică de când a isprăvit cu ucenicitul, de luntre şi de vârşi. Iar Ghelasie, mai îndemânatic în cele mărunte, s'a pomenit crescător de pasări.

Dar cum nici unuia nici celuilalt nu le era deajuns cât câştigau, s'au luat după alţi cuvioşi părinţi şi au prăsit râmători. Pe unii îi îngraşă ,pe altul îl tae, pe alţii îi vând de mititei — şi astfel au mai adăugat un capitol la venituri.

Trebue să mai spunem iarăşi că părin-

tele Ghervasie nu ia pentru sine, din coteţul cu peşte, decât bibani şi ştiuci. Rar câteun şalăiaş sau alt peşte mai nobil. Iar părintele Ghelasie nu jertfeşte pentru stomacul sfinţiei-sale decât pui şi ouă. Pentru nimica în lume n'ar băga el în oală pe Mariţa, pe Gălbinuşa, pe alde Lucreţia ori pe Agatoclia. Chiar când e e vorba să dea spre ucidere un pui mic şi tot nu se hotărăşte cu inima uşoară. Gândeşte că l-a crescut de când a ieşit din găoace, l-a ferit de gusgani şi de paseri răpitoare, l-a hrănit din mână de când nici nu ştia să caşte ciocul, — şi-i e milă ca de copilul lui. E, când îl vinde e altceva. Nu-l vede nici cu guler roşu, nici fudul în farfurie.

Şi oridecâteori prinde un pui — fie să-l tae, fie să-l vândă, se fereşte cât poate să nu stârnească scandal în familia lui. De aceia pasările sfinţiei-sale sunt aşa de domestice că se lasă proaste când pui mâna pe ele şi se urcă chiar ne-

poftite pe umerii şi în capul părintelui Ghelasie.

*

Se înţelege deci mirarea lor, a tuturor vietăţilor părintelui Ghelasie, când se văzură onorate numai cu o vizită pur şi simplu şi lăsate cu stomacurile în voia soartei.

Se opriră mai întâi în faţa coteţului comun şi după ce aşteptară în zadar preţ de-o jumătate de ceas, îşi arătară nedumerirea clocăind, cotcodăcind, măcăind şi şoşotind.

Iar când văzură că se ridică soarele peste pipotele pustii, trecură în faţa casei şi protestară sgomotos dar respectos. Numai Costache îşi permise îndrăsneala să ciocăne în uşă şi curcanul să îngâne o înjurătură sau un blestem.

Apoi se liniştiră şi aşteptară întoarcerea stăpânilor dela biserică. Altceva nu era de făcut. In timp de vară se mai găseşte câte-un grăunte de ciugulit prin ogradă,

dar la 6 Martie — ioc. Căci pietricelele şi nisipul n'au rost în guşă decât introduse după alte feluri de bucate. Iar verdeaţa pirpirie din straturile cu usturoiu de toamnă nu putea fi înghiţită decât în cazul unei flămânziri prea din cale afară.

Când sosi cuviosul Ghelasie dela biserică, fu încunjurat din toate părţile şi i-se cerură explicaţii în cinci limbi păsăreşti. Il traseră de anteriu şi de pantalonii deja ciuguliţi pe poale, îi tăiară drumul, îi săriră pe umăr, îl rugară, se mai răstiră la el până îl înduioşară.

— Măi frate Ghervasie, eu nu prea înţeleg de ce să postească şi bietele jivini, când nici păcate n'au făcut şi nici la judecata viitoare n'or să fie poftite. Dacă e vorba să ne ispăşim neascultările şi îmbuibările din Săptămâna Brânzei şi de mai înainte, apoi datori suntem ca numai noi să suferim în răbdare nu şi aceste suflete nebotezate şi necuvântătoare.

După ce răspunse unei înjurături pe șleau a curcanului, care-l bănuia vinovat, cuviosul Ghervasie se arătă neînduplecat.

— Drept e, cum grăești tu, că aceste lighioane nu vor avea cuvânt înaintea Scaunului — nici pentru faptele noastre și nici pentru ale lor. Dar iarăși se cade să iei aminte că Dumnezeu nu este fără de nicio socoteală față de strigările lor. Când a încuiat cerul trei ani și șase luni, de n'a dat pic de ploae pe pământ, să nu crezi tu că l-a descuiat numai de dragul lui Ilie și al văduvei din Sarepta-Sidonului. S'a înduioșat mai mult de țipetele dobitoacelor necuvântătoare — și pentru mila lor a tras cu buretele și peste ticăloșiile oamenilor.

— Tu ești prost, mă Ghervasie. Ce are aface urgia venită dela Dumnezeu și cu înfometarea la care supunem noi pe aceste ființe nevinovate! Căci, ia aminte la cele ce-ți grăesc, cu cât lighioanele astea fără păcat vor suferi mai mult și

vor striga mai tare, din pricina capului tău nevolnic întru tălmăcirea scripturilor şi a tainelor Tatălui, cu atât greşalele noastre se vor îmulţi şi mila Lui se va depărta dela noi. Să posteşti tu, ticălosule, până s'o topi toată osânza de pe tine şi ţi-o atârna pielea peste şolduri, dacă vrei să capeţi izbândire.

— Nu fii dobitoc, măi frate Ghelasie, se răţoi Ghervasie cu gura cam pe jumătate. Şi luând Sfânta Scriptură îşi căută îndreptăţire în capitolul profeţiei lui Iona.

— Ascultă, cârtitorule, şi ia aminte că nu din prostie, nici din răutate am pus jivinele la post, ci din înţelepciunea pildelor de urmat.

Îşi drege glasul şi citeşte din Biblie.

„Şi s'a făcut cuvântul lui Dumnezeu către Iona, a doua oară, zicând: „Scoală şi mergi în Ninevi, cetatea cea mare, şi propovăduieşte într'însa după cuvântul cel dintâiu care am zis ţie".

„Şi s'a sculat Iona şi a mers la Ninevi,

precum i-a zis Domnul. Şi Ninevi era cetate mare lui Dumnezeu, cale ca de trei zile.

„Şi a început Iona a intra în cetate, cale de-o zi, şi a propovăduit, zicând: „Incă trei zile şi Ninevi se va prăpădi".

„Şi au crezut oamenii din Ninevi, lui Dumnezeu, şi au propovăduit post şi s'au îmbrăcat în saci — dela cel mare până la cel mic al lor.

„Şi a venit cuvântul la împăratul Ninevei, şi s'a sculat împăratul de pre scaunul său şi s'a desbrăcat de hainele sale şi s'a îmbrăcat în sac şi a şezut în cenuşă.

„Şi s'a spus şi s'a poruncit în Ninevi, dela împăratul şi dela boerii lui, zicând: „Oamenii şi dobitoacele şi boii şi oile să nu guste nimic, nici să pască şi apă să nu bea".

„Şi s'au îmbrăcat oamenii cu saci şi vitele n'au păscut, şi au strigat lui Dumnezeu cu deadinsul şi s'a întors fiştecarele din calea sa cea rea şi dela strâm-

bătatea ce era în mâinile lor, zicând: „Cine ştie? Doar de-i va părea rău lui Dumnezeu şi se va milostivi şi se va întoarce dela întărâtarea mâniei sale şi nu vom pieri".

„Şi a văzut Dumnezeu faptele lor, că s'au întors din căile cele rele, şi i-a părut rău pentru răul care poruncise să le facă lor — şi i-a ertat..."

— Hei, acuma ţi-s'a deschis capul, măi frate? Vezi, că dacă Ninevitenii n'ar fi pus la post şi dobitoacele şi boii şi oile, n'ar fi dobândit ertare dela Dumnezeu.

Dar Ghelasie, mereu cu ochii şi cu urechile către paseri, nu se lăsa înduplecat.

— Mai întâi, observă el, că şi boii şi oile sunt tot dobitoace şi nu înţeleg de ce Sfânta Scriptură face băşcăluire. Al doilea: păcatele noastre, oricât de neplăcute ar fi în ceruri, nu se potrivesc nici din depărtare cu ale Ninevitenilor, încât să silim şi raţele şi gâştele să se roage pentru ertarea lor.

— Păi tocmai de aceea, fiindcă n'am greșit atât de tare încât să trimeată Dumnezeu prooroci la noi, nici postul pe care l-am dat jivinelor nu se potrivește cu cel dat de cei din cetatea Ninevi. N'auzișI, surdache, că ei au oprit vitele până și dela adăpat? Ori pasările tale și cotoii și căţeaua și porcii — slobode sunt să se ducă în lac și să bea cât vor pofti.

Lasă, mă Ghelasie, nu te mai scârbi atâta, că nu se prăpădesc în trei zile. Și văzând Dumnezeu suferința noastră îndoită: și pentru păntecele nostru și pentru al lor, va judeca tot așa ca și pe vremea lui Iona proorocul: „Uite, mă, bieții călugării ăștia atât de se căesc pentru păcatele lor — multe, puține — că nu s'au codit să silească la nevoința postului chiar și pre lighioanele fără grai și fără prihană. Acuma pricepi, Ghelasie?

Dar Ghelasie tocmai privea la cucoș, care, neînțelegând scripturile și nici socotelile lui Ghervasie, apucase pe Aga-

toclia de moţ şi se pregătea să spurce postul.

— Hei, Costache! — strigă Ghervasie când văzu nelegiuirea. Te trăsneşte Dumnezeu, ticălosule!

Dar Costache — ca Costache. Crezând că-l îndeamnă ca de obiceiu, se urcă pe nevasta favorită a lui Pilat şi o ghimoti subt labele-i grele şi noduroase.

— Huo! — ţipă cuviosul Ghervasie. Asta se cheamă preacurvie, scârbosule!

Ghelasie râse tare, apoi îşi făcu cruce.

— Mă Ghervasie, eu bănuesc că — ori te-ai scrântit la cap, din vinul ăla d'aseară, ori îţi arde de glumă. Lasă, creştine, lighioanele în pace şi vezi-ţi de slăbiciunile tale.

— Doamne fereşte! — se opinti Ghervasie. Şi ca să arate că nu şăgueşte, smulse din cingătoarea lui Ghelasie cheea dela cămara cu grăunţe şi intră în chilie să facă rânduială.

Bietul Ghelasie, se închină ca de-un

lucru pe dos şi lăsând bietele pasări fără nici o speranţă, intră şi el în chilie, nedumirit şi trist, cu cotoii miunind în urma lui.

V.

Cetitorul a înțeles că părintele Ghelasie e un călugăr liniștit și cu bună rânduială în viața cea de toate zilele. Dar nici cuviosul Ghervasie nu s'a născut în altă zodie. Atâta numai că o ia câteodată cam la oparte cu drumul și se încăpățânează — fie pentru o zi sau numai pentru un ceas în câte-o idee mai mult sau mai puțin năstrușnică.

Incolo — amândoi sunt buni, curați la suflet, citiți în cele bisericești și sârguitori în cele gospodărești. Acuma că bea Ghervasie ceva mai multișor n'ar fi nimic fiindcă și Ghelasie are partea lui că doarme mai cu spor. Dar la mâncare se potrivesc de minune. Și cât privește gusturile și cât privește cantitatea. Grăsimea

însă se adună toată pe trupul lui Ghervasie, iar Ghelasie rămâne mereu uscat deşi nu suferă, după cum am văzut, nici de nesomn, nici de inimă acră. Aşa e sadul unuia şi aşa e sadul celuilalt.

Cât pentru vârstă — e ceva mai vechiu biletul părintelui Ghervasie. Numai cu două luni şi douăzeci şi şase de zile. Împlineşte adică sfinţia-sa patruzeci şi opt de ani şi cinci luni Marţea viitoare, în săptămâna a doua a sfântului şi marelui post, pe când părintele Ghelasie împlineşte numai patruzeci şi opt de ani, două luni şi patru zile, tot Marţea care vine.

Pe Ghervasie l-a chemat din botez Gheorghe, iar pe Ghelasie Grigorie.

Ghervasie s'a născut în judeţul Vâlcea, pe aproape de Drăgăşani, iar Ghelasie în judeţul Olt — cam tot în preajma Drăgăşanilor. Vorba lui Ghervasie: — ne desparte numai un pârâiaş.

Ghervasie a intrat în mânăstire la etatea de douăzeci şi şase de ani, după ce a

încercat mai întâi să vază cum e pâinea de om însurat. A nimerit sărmanul o tovarăşă de uşi multe şi când şi-a dat seama că nu mai e de trăit cu nebuna a părăsit lumea şi s'a dus la călugărie. Mai întâi la Turnu, în Argeş, apoi aci unde l-am descoperit.

Părintele Ghelasie, dacă s'ar fi însurat, poate că la fel ar fi pătimit şi el. Pentru că nu întodeauna se împlineşte proverbul cu sacul şi cu peticul. In drumul atât de sucit şi de crăcit al vieţii nu odată ţi-e dat să vezi un pitic care şi-a luat sarcina să guverneze un tălălău de muere, sau un vlăjgan de bărbat care s'a înhămat la jug cu o biată stârpitură. O gloabă de cal care-şi hârâe sufletul să ducă după el un haram de căruţă şi doi bidivii fără oase, abia struniţi, batjocoriţi cu trasul unei teleguţe sburdalnice şi firave.

Cuviosia sa — adică părintele Ghelasie — a avut de copil închinări către

cele casnice şi către cele bisericeşti. Acasă, făcea adesea pe „baba de vatră" şi pe monitorul cloştilor, al gândacilor şi al porcilor. Iar la biserică punea foc în cădelniţă, ieşea cu sfeşnicul înaintea popii şi ajuta ţârcovnicului să stârnească praful cu mătura şi paianjenii cu peria în băţ.

Când a fost să împlinească şaisprezece ani, l-a adus unchiul Chesarie la mânăstire. Chipurile numai aşa în plimbare şi în vizită. Dar Grigorie, născut să trăiască în oastea cea fără soldă a lui Hristos, a rămas aci şi rămas a fost şi va fi.

După moartea unchiului — ieromonah şi duhovnic — i-a moştenit chilia în care s'a aciuat mai târziu şi cuviosul Ghervasie.

In cele patru luni cât a stat la Turnu, părintele Ghervasie — pe atunci fratele Gheorghe — abia a învăţat să rabde şi să mulgă vacile, căci să tae lemne, să tragă cu coasa şi să-şi facă cruci ştia de

acasă. Iar aici, în sfânta mânăstire a lui Radu Mihnea, a avut parte să fie dat de ascultare în seama părintelui Gherontie, nacealnicul dela pescărie. Care nu cunoştea numai vicleniile peştelui şi pe ale pescarilor ci şi dulceaţa şi meşteşugul celor opt glasuri ale muzicei bisericeşti.

In acest timp, a învăţat fratele Gheorghe cum se poartă o luntre care, caşi femeea, e foarte năzuroasă la început; a mai învăţat cum se cheamă diferitele neamuri de peşte şi tot ce trebue să ştie un om de baltă şi de năvod.

Apoi l-a [illegible] Gherontie cu slovele vechi — şi numai după ce a ajuns să citească psaltirea în biserică, l-a pus să urce dela *pa* de jos la *pa* de sus, să coboare pe aceleaşi trepte, să le urce din nou sărind câte două şi câte trei, să le coboare şontăcăind şi iarăşi [illegible] lase

toate

semnele psaltichiei și a dat dovadă că știe cum se atinge un oligon și cum un psifiston, cum se coboară un epistrof, și cum se îngână varia, cum se răsucește omalonul când are un apli dedesubt, cum se tace la cruce și cum se miorlăește la diezuri și la efesuri, a luat Anastasimatarul, dela glasul întâiu, și l-a dus cu toată cinstea cuvenită până la al optulea.

Astăzi, părintele Ghervasie trece, încât privește meșteșugul, drept cel mai de seamă cântăreț din mânăstire. Nu prea îl ajută însă vocea. E puternică dar e crăpată. Când îl auzi pentru prima oară ai impresia că — ori are mai multe beregăți, ori mai cântă doi, trei, la spatele cuviosiei-sale.

Părintele Ghelasie a deprins dela unchiu-său Chesarie numai să citească slovele vechi. Adică atâta cât știa și răposatul. Și citește nu glumă. Li turue gura că pască ar avea mai multe limbi — și toate mișcate prin curent electric. In mai

puțin de zece minute îți dă gata o catismă, iar psalmul 103 dela vecernie — abia apucă popa să îngâne două-trei din cele șapte rugăciuni că el l-a și isprăvit.

Pentru cântări însă nu l-a ajutat urechea. Glas ar avea să mai dea și pe la alții, dar nu-l poate struni cumsecade. Face la jumătăți de tonuri de te iei cu mâinile de păr. Răcnește unde trebue să țipe și plânge tocmai unde trebue să salte. O dă pe nas când se cuvine să se coboare în stomac și se urcă în cap tocmai acolo unde se cere să se proptească în nas sau în cerul gurii. Dar călugării s'au obișnuit cu el. Nu-i mai ia seama decât un străin și părintele Ghervasie când vrea să-l necăjească.

— Măi Ghelasie — zice Ghervasie, — eu să fiu ca tine mai bine m'aș împușca decât să-mi tot bat joc de biata psaltichie.

Dar nici Ghelasie nu-i rămâne întotdeauna dator.

— Și eu, în locul tău, mai bine mi-aș

tăia limba decât să mănânc patru cuvinte din cinci care trebuesc rostite.

Căci, am uitat să spunem, părintele Ghervasie s'a bâlbâit la limbă. Mai mare păcat face când slujește sfânta liturghie ori când deschide gura să zică măcar „Lumină lină" sau „Acum slobozește". Nu se lămurește decât primul și ultimul cuvânt. Rar de se mai poticnește și pe la mijloc. De pildă când iese cu sfintele daruri: „Pre Preasfințiiitul — pâl-pâlpâl-pâl-pâl — totdeauna — pâl-pâl-pâl-pâl pâl — vecii-veci-looooor!

In schimb, părintele Ghelasie nu mănâncă o silabă măcar, dar nici virgule nu întâlnește în calea sfinției-sale. Abia dacă mai dă peste câte-un punct odată la două pagini. Și macină cuvintele așa de repede că atunci când slujește ca preot, până citește el ectenia cea mare, cântărețul nu poate îngâna decât doi, trei „Doamne miluește" și „Prea sfânta Născătoare de Dumnezeu".

Vreți poate să cunoașteți în amănunțime și chiliile în care se mântuesc prietenii noștri? Să mărturisim dinainte că nu prea se aseamănă cu adăposturile monahilor care au viețuit cândva în Eghipet și în Asia-Mică. Aceștia trăiau la început în corturi mici sau rătăcind sub cerul liliber, îndurând foame, arșița, frigul și vecinătatea reptilelor și a fiarelor neîmblânzite.

Și chiar mai târziu, după ce marele Pahomie, ucenicul sihastrului Palamon, a organizat primele chinovii, pe o insulă a Nilului, și după ce sfinții Vasile, Ioan Casian și Benedict au extins și complectat începutul făcut de el, mulțime de călugări dornici să-și chinuiască trupul de dragul lui Hristos, se ascundeau prin peșteri și prin scorburi, se prefăceau a fi nebuni — ca să-i batjocorească lumea și deci să guste plăcerea umilinții, având credința că astfel sufletul va fi mai repede curățit. Unii își făceau sălașe pe

stâlpi înalţi de piatră, alţii se îngropau până la umeri în pământ, îşi legau greutăţi de corp sau rătăceau prin locuri pustii, ani îndelungaţi, uitând gustul pâinei, al mâncării calde — şi fără să vadă fiinţă omenească.

Viaţa cea mai aspră care nu cunoaşte nici o limită în chinuirea trupului au dus-o înşişi marii întemeetori ai monahismului creştin.

Sfântul Antonie a vieţuit vreme de douăzeci de ani ascuns în nişte ruine părăsite, gol, flămând, muşcat de şerpi şi mereu chinuit de satana.

Pahomie cel mare a sihăstrit un timp într'un loc pustiu care era plin de spini şi de şerpi. Când se întorcea la peşteră, cu crosna de lemne şi cu mâinile şi picioarele însângerate, îşi aducea aminte de patimile Mântuitorului şi durerile îi păreau mai uşoare. Ba chiar plăcute.

Arsenie, plictisit de onorurile pe care le avea la curtea împăratului Teodosie,

în calitate de profesor al copiilor acestuia, a fugit într'o bună zi în pustie, ca să fie mai departe de oameni şi mai aproape de Dumnezeu. Toată vremea şi-o trecea în rugăciuni şi în post, ştergându-şi mereu lacrămile ce fără încetare îi curgeau din ochi.

Şaizeci de ani a trăit cuviosul Onufrie singur în pustie, legumind fructele unicului smochin ce se afla prin partea locului şi adăpându-se cu roua de pe iarbă. După ce i-au putrezit hainele de n'a mai rămas nimic să se ţină pe corp, îşi acoperea goliciunea cu barba şi cu părul din cap care-i crescuseră până la pământ.

Ilarion şi-a săpat o chilie în forma unui mormânt, nu departe de Gaza. Purta haină aspră de păr, nu gusta nimic — zile întregi la rând, mereu fiind chinuit de vedenii cu femei goale şi cu mese bogate.

La vârsta de optsprezece ani, Sava cel sfinţit şedea închis într'o peşteră cinci

zile pe săptămână, rugându-se și împletind câte zece coșnițe pe zi. La treizeci și cinci de ani s'a mutat în pustiul Iordanului, unde își amăgea stomacul cu rădăcini și cu miez de trestie. Când a socotit că tot nu va fi pe placul Domnului, s'a mutat într'o scorbură — în plin pieptul unui munte pustiu, de unde nu se putea coborî să-și ia apă dela izvorul din vale decât cu ajutorul unei frânghii. Cică odată au venit niște tâlhari să-l... jefuiască. Dar nu izbuteau să se urce la el. Văzându-le casna, marele pusnic le-a slobozit frânghia în ajutor...

Mai târziu, către adânci bătrânețe, supărat de călugării pe care îi statornicise într'o mare lavră, s'a ascuns în peștera unui leu, pe țărmurile Gadarei.

Macarie Egipteanul și-a lăsat mireasa oftând neîmbrățișată și s'a ascuns într'o peșteră pe care a descoperit-o în munții Nitriei.

Cuvioasa Apolinaria, fiica lui Antemie

Antipatul, a trăit îmbrăcată bărbăteşte într'o vale pustie şi mlăştinoasă.

Grigorie Decapolitul şi-a dus zilele într'o peşteră plină de draci care se prefăceau adesea în chip de şerpi şi se încolăceau de trupul lui şi-l muşcau.

Pavel din Teba s'a retras în vârful unui munte unde se hrănea din pâinea pe care i-o aducea un corb.

Sfântul Simeon Stâlpnicul a pus să-i astupe peştera la gură şi astfel a stat patruzeci de zile fără mâncare şi fără pic de apă. S'a urcat apoi în coama muntelui şi şi-a ferecat acolo un picior în lanţuri, ca astfel să nu-şi mai ferească trupul de arşiţă, de ploi, de frig şi de înţepătura muştelor. Iar când a fost descoperit şi-a mutat domiciliul în vârful unui stâlp de piatră înalt de treizeci şi şase de coţi, unde a sălăşluit treizeci de ani, hrănindu-se cu linte îmuiată în ape.

Cuvioasa Maria Egipteanca, după ce

și-a risipit tinerețea cu dărnicia unei mari desfrânate, a fugit, cuprinsă de remușcări, în pustiul Iordanului. Timp de patruzeci și șapte de ani n'a întâlnit picior de om în calea ei. A luptat la început cu amintirea meselor copioase pe care le înlocuia acum cu rădăcini de ierburi; și belșugul vinurilor de soi — când zile întregi i-se frigeau buzele în căutarea unei picături de apă.

In vremea noastră, cuvioșii călugări nu mai trăesc ascunși prin peșteri și nu mai suferă de foame și de frig decât din pricina vreunui stareț tiran și hapsân.

Și nici cu dracu nu se luptă atât. După secole întregi de războaie cumplite, au început să obosească — și satana și călugării — până ce a intervenit între ei un armistițiu tacit, apoi o pace în toată regula. Ce-i drept neiscălită dar cu atât mai trainică.

După aceea n'au zăbovit să se simpatizeze, așa ca doi vecini care s'au

dușmănit ani de zile până și-au dat seama că în definitiv nu prea aveau pentru ce.

Nici dracu nu se mai preface în șerpi și în balauri ca să-i muște și să-i înfricoșeze, nu le mai turbură visele cu femei și ospățuri rare, nu se mai căsnește să le răstoarne chiliile ori să-i arunce în mare, nu-i mai pândește noaptea pe la colțuri să le dea cu parul în spinare ca odinioară cuviosului Moise Arapu, și nici în catastivul lui nu mai scrie toate mărunțișurile. A lăsat îndeletnicirea aceasta pentru îngerii lui Dumnezeu.

Călugării, recunoscători, și oameni care caută liniștea cu orice preț, nu-l mai sudue nici ei pe necuratul, nu-l mai ucid cu frânghii ude, nu-l mai batjocoresc cu scuipat, nu prea îi mai strică somnul cu rugăciuni și cu mătănii, nu-l mai ostenesc să-i îndemne la mâncare bună și la vestminte moi și nici nu-l mai silesc să-și complecteze cunoștințele teologice în ve-

derea unor eresuri noui şi a unei eventuale sinoade ecumenice.

Prin urmare, prietenii noştri — Ghervasie şi Ghelasie — sunt aşa cum pot să fie în împrejurările de astăzi doui călugări buni. Nu sgândăresc luleaua dracului, dar nici nu-l lasă s'o fumeze chiar aşa cum ar vrea el. Dorm bine, mănâncă de sătui, nu suferă de sete, nici de ger, nici de soare, cunosc şi şaiacul şi alpacaua, şi sandalele şi ghetele cu scârţiitoare, însă dorul după picior de muere l-au lăsat în satele de unde au plecat. Şi nici dracul, pentru motivele arătate, nu şi-a mai pus în minte să le întărâte sângele.

Coteţul în care adăpostesc şi hrănesc pe Gherasim, pe Diocleţian şi pe Eudoxia, e poate mai mulţumitor la vedere decât peştera fostului preceptor al odraslelor împăratului Teodosie ; iar chilia în care domneşte Costache, cu Pilat, cu Moţ-împărat, cu Averescu şi cu Makensen, n'a

avut-o nici Antonie cel mare, nici Onufrie şi nici Maria Egipteanca.

Casa în care se mântuesc întru Domnul cei doi călugări, aşa cum se înţelege mântuirea în leatul dela Hristos 1933, nu e cine ştie ce grozăvenie de vilă, dar e posibil ca nici „palatul" sfântului Vasile, dela metropolia Cesariei-Capodociei, să n'o fi fost mai dedeochi.

Inchipuiţi-vă o clădire patrată, cu înveliş de tablă neagră, cu burlane de tinichea ruginită pe la colţuri, cu pereţii văruiţi în alb, fără niciun fel de ornamente, cu cerdacuri închise în geamlâc — în faţă ca şi în dos — cu sălile pardosite cu cărămidă lată şi tocită de vechime.

Casa are patru odăi despărţite la mijloc printr'o sală largă însemnată cu o fâşie lungă de tort. Două odăi sunt stăpânite vremelnic de către cuviosul Ghelasie şi două, tot în trecere, de către cuviosul Ghervasie.

In odăile din faţă, mai mari şi mai însorite, cei doi vecini şi fraţi în Domnul îşi au instalate dormitoarele, paraclisele şi... bibliotecile, după gusturi cu totul deosebite, iar în celelalte două şi-au făcut câte-o maşină de gătit sau numai de încălzit.

Să vizităm mai întâiu pe părintele Ghelasie, care, după cum am văzut, e înzestrat dela Dumnezeu cu oarecare îndemânări femeeşti.

In faţa uşii, la intrarea în dormitor, sfinţia-sa ţine o roată de papură pentru şters picioarele, iar atârnată în cui o perie de haine „pentru vizitatorii nespălaţi", vorba lui Ghervasie. Înăuntru — toate lucrurile de trebuinţă şi toate maimăruntele ce se pot închipui.

Un pat de fier cu poze pe tablii înfăţişând — una un dans oriental, iar cealaltă un cioban doinind din fluer. Salteaua de pae este acum înghesuită subt cea de lână, care nu rareori e umilită să

se strâmtoreze subt greutatea surorei de pae — după cum părintelui Ghelasie i-se pare că e mai mult sau mai puțin păcătos.

Peste saltele așterne cuviosia-sa o velință simplă de lână, apoi cearceaful igliţat pe poale de mâna-i puțin bărbătească, iar deasupra un macat migălit greu de maica Aglaida, soră bună, care se mântuește de mai puțină vreme în mânăstirea Rătești.

Dealungul patului a așezat două perne de lână pentru a-i feri trupul de răceală. Iar pentru ochiul musafirului — și al sfinției-sale — așează trei perniţe înflorate cu acul și cu arnici. Una îi poartă numele încadrat într'un chenar șerpăluit și cu frunze de ștejar la colțuri; pe a doua se vede un miel — simbolul blândeței și al nevinovăției — cu cap frumos dar cu picioarele dinainte mai groase decât cele dinapoi și cu coada înodată ca la o iadă sburdalnică; iar a treia pernă e înflorită cu o lună nouă și cu câteva stele în juru-i.

Ca să-ţi dai seama dacă odaia e pardosită cu scânduri sau cu pământ trebue să te chiorăşti sub pat ori să ridici un colţ de velinţă. Căci peste tot a aşternut părintele Ghelasie ţesături de cânepă sau din rămăşiţe, dăruite de sora-călugăriţă şi de creştini pentru pomenire. Ii place să păstreze scândurile mereu albe, să calce pe moale şi să vadă înaintea ochilor numai dungi şi vergi în toate culorile cunoscute.

La fereastră a mai aşezat încă un pat pentru o rudă ce ar veni să-l cerceteze sau pentru un vizitator prins de neguri în cuprinsul mânăstirii. Acesta e de lemn, mai simplu, cu saltea de pae, macat roşu de lână şi la căpătâi moţat c'o pernă mare făţuită curat şi fără desenuri.

La răsărit, între cele două paturi, hălăduesţe un scrin mare rămas dela duhovnicul răposat. E simplu, de tei, vopsit în negru şi cu patru sertare. In cel de sus ţine rasa şi anteriul de zile mari, în cel

de jos de tot încălțămintea de care n'are imediată nevoe, iar în cele două din mijloc rufăria îmbălsămată, ca și hainele, cu miros de sulfină, precum și gologanii căpătați din cotețe și de pe la sfinte masle.

Deasupra scrinului, peste fața de pânză cu cheițe de arnici roșu, a îmbulzit părintele Ghelasie, pe lângă obiecte de folos cum e lampa într'un picior, cutia cu chibrite și un sfeșnic de aramă cu lumânare în vârf, — o mulțime de mărunțișuri. Păpuși de cauciuc care refuză să stea culcate, statuete de gips reprezintând femei goale, Napoleoni cu picioare răscăcărate, o solniță și un cocoș de sare lucrate de ocnași, o perniță de mătase înțepată cu vreo douăzeci de ace de toate calibrele, un ou de sare, altul de piatră, vreo patru de găină încondeiate artistic, un michiduță de lemn care se dă tumba dacă-l trage de-o sfoară, — apoi o puzderie de poze așezate în rame de carton sau sprijinite de celelalte obiecte.

Vă închipuiți câtă migăleală pe părintele Ghelasie până le șterge pe toate de praf și le reașează în pozițiile pe care le-au avut.

Aci, trebue adăugat, pentru cinstea de om îndemânatec a sfinției-sale, că lampa este pusă pe un carton gros, are sticla întotdeauna curată și niciodată n'ai să găsești pe ea gaz îmbibat în praf ori rămășițe de chibrite arse. Iar sfeșnicul, mereu curat și lucitor, e așezat pe un petecel rotund de tablă ca să nu se scurgă ceara ori să cadă vreun muc aprins pe fața de pânză.

Pereții mereu albi și văruiți de două și de trei ori pe an. Căci soba unui om chivernisit nu scoate niciodată fum, sfinția-sa nu obișnuește tutun, iar lampa respiră aer direct de afară printr'un tub de tablă ce pornește din vârful sticlei, traversează podul și se oprește deasupra acoperișului, cu o ciupercă în vârf, ca la coșurile fierăstraelor cu abur.

In peretele din fund, deasupra patului,

spânzură un covor turcesc cu desenul care va fi înfățișând vreun pașă și vreo duzină de cadâne, acoperit de un tablou mare cu chipul părintelui Ghelasie de pe când era numai ierodiacon.

La răsărit n'a mai rămas fără icoane decât o șuviță de perete către ferestre și una către miazănoapte. Și toate înrămate frumos, cu geamuri și așezate numai după considerații estetice, în jurul Sfintei Treimi. O candelă mare veșnic aprinsă și cu undelemnul mereu împrospătat, are menirea să cinstească prezența atâtor sfinți și să amintească stăpânului de veșnicia vieții de dincolo. Iar analogul de lemn, de lângă scrin, cu filele ceaslovului înegrite la colțuri de atâtea întoarceri, și cu metaniile de canon tocite de numărătoarea aplecărilor până la pământ sau a simplelor închinăciuni, îi spune în toată clipa că e monah și că e dator să îndeplinească la ceas pravila poruncită de Sfinții Părinți.

In dulapul scobit în porțiunea de perete dintre ușă și fereastră, ține de toate părintele Ghelasie: prescuri uscate, perii, cremă pentru ghete, o cruce de lemn și una chipurile argintată, zahăr, cafea, chibrite, vreo trei borcane cu dulceață și câteva cărți: Biblia (de Buzău), un tom din Efrem Sirul, Liturghierul, Molitfelnicul, Cura lui Kneip, Agatanghelul, primul volum din „Călugări și femei" și Sfârșitul Omului.

Tot aci mai păstrează o sticluță cu aghiazmă mare, lumânări și cele trebuincioase pentru candelă. Precum și două linguriță de argint cu care servește oaspeții mai de seamă — sau pe care îi bănuește el a fi mai ceva decât alții.

Să trecem acum la părintele Ghervasie.

Chilia cuviosiei-sale are, după cum se bănuește, aceleași dimensiuni, tot două ferestre mari și luminoase, tot o sobă de zid cu patru fumuri, tot patru pereți văruiți și tot cu dușumea e pardosită. Pare

însă mai largă, şi aceasta din cauză că nu e încărcată ca a lui Ghelasie.

La intrare n'a aşezat sfinţia-sa nimic pentru şters. Când vine de afară plin de noroiu şi îşi aduce aminte că trebue să-şi cureţe tălpile—dela cismar sau dela Dumnezeu — se foloseşte de papura vecinului. Iar când iese din chilie şi bănueşte ceva praf pe culion ori pe rasă, nu se mai întoarce înapoi, ca să nu-i meargă rău, şi toceşte peria lui Ghelasie.

Înăuntru, lucrurile — multe, puţine, pe care le are le ţine curate şi fiştecare la locul ce i-se cuvine. Afară bineînţeles de cazul când o bucurie sau o supărare îl face să arunce culionul într'un ungher şi botforii unde s'ar cădea să stea locul curat.

Părintele Ghervasie are un singur pat, de lemn, cu tablii, vopsit în turchez-închis, cu o saltea de amestecătură: canură de lână, păr de bou, fulgi de pasăre şi talaş dela părintele Loghin dogarul.

Perne care să-l ferească de răceala pe-

retelui nu şi-a făcut încă fiindcă nu simte nevoe şi fiindcă are patul o blană lată. Cearceafuri nu foloseşte decât la plapomă. Pe pat aşterne numai în seara când îşi schimbă cămaşa de noapte. Cică să se simtă şi el de două ori pe lună „boer ca Ghelasie". Doarme pe-o velinţă care nu trebue mereu spălată ci numai scuturată de praf şi de pureci. Capul şi-l odihneşte pe o singură pernă uriaşă, de puf, înfăţuită regulat în fiecare sâmbătă după vecernie.

Dela uşă până la pat aşterne o şuviţă de velinţă, dar nu calcă pe ea decât în ciorapi şi în papuci. Chiar şi cu picioarele goale însă numai când e sigur că nu lasă urme. Incălţat circulă pe duşumeaua goală. Dacă se toceşte — nu-l priveşte, iar dacă se murdăreşte se spală şi se usucă.

Şi o spală nu glumă. Cel puţin odată în două săptămâni. Neputând să se aplece, din cauza grăsimei, a pus coadă

periei, măturii, a înfășurat și cârpele în vârful unui băț și așa face toată operația din picioare sau de pe scaun.

Neavând scrin, ca vecinul din fața ușii, și-a cumpărat o ladă în care-și ține albiturile la un cap, la celălalt negriturile, iar la mijloc rasa de muhair și anteriul de păr de cămilă.

De spălat se spală ca și Ghelasie, în bucătărie. Ține însă și în dormitor un lighean pe care-l folosește ca scuipătoare și ca scrumieră.

In locul dintre ferestre, are sfinția-sa o masă mare pe care sprijină cărți, cutia cu tutun, chibriturile, foarfecile, pieptenile și o oglinjoară câștigată cu câțiva ani în urmă la bâlciul ce se face în satul vecin.

Cărți are mai multe ca părintele Ghelasie. Biblia, Viețile Sfinților (12 volume), Aghiazmatarul, Molitfelnicul, Puțul de grâu, Necazurile Părintelui Ghedeon, Oglinda omului celui dinlăuntru, Explicarea viselor, Educația sexuală, un

dicţionar latin-român, câteva cărţi de muzică bisericească şi altele.

Icoane are cam la fel cu vecinul, dar aşezate după ierarhie. Decât să supere pe sfinţi, a preferat să supere ochiul omului iubitor de frumos. Nu mică i-a fost însă bătaia de cap până să aleagă între Sf. Gheorghe şi Sf. Dumitru, între Ioan Botezătorul şi apostolul Petru, între Sf. Vasile şi între Ioan Gură-de-aur, între arhanghelul Mihail şi între colegul său Gavriil. A mai folosit şi scripturile, a mai cerut şi părerea lui Ghelasie, a mai ispitit şi pe câteun proistos iscusit în cele sfinte, iar la mare nedumerire s'a călăuzit după vârstă şi după datele din calendar. De alfabet s'a ferit ca de ciumă, căci altmintrelea ar fi trebuit să aşeze pe Gheorghe înaintea lui Petre, pe Sf. Mina înaintea Sf. Vasile şi pe cuvioasa Anastasia înaintea Maicii Domnului.

Alte poze nu ţine în chilie părintele Ghervasie.

Pereții și soba sunt tot așa de albe și de curate ca și la Ghelasie. Atâta numai că, pe când Ghelasie ține sculele de ceai și de cafea în bucătărie, Ghervasie le ține între sobă, din care pricină găsești aci în tot momentul o pată de cafea sau de cenușă lăsată de fundul ibricului.

Amândoi cuvioșii își deretică chiliile în fiecare zi. La Ghelasie durează această operație câte un ceas și uneori câte două, iar la Ghervasie cam de cinci ori mai puțin. N'are nici atâtea buclucuri și nici nu le gădilă prea mult. Dar mai niciodată nu deretică ei în acelaș timp. Până vine Ghervasie de pe apă, Ghelasie a isprăvit și cu orătăniile și cu măturatul.

Astăzi însă, fiind rânduiala cea veche stricată de îndelunga lenevire subt plapomă, își scuturâ chiliile amândoi odată.

Părintele Ghervasie și-a ghemotit părul sub căciula moale de postav, iar părintele Ghelasie l-a ascuns subt o basma

cu miros de tămâe, înodată femeește deasupra frunții.

Părintele Ghervasie, având bulendre mai puține și chef de dibuit aproape deloc, a măturat numai locurile slobode, n'a mai vârît mătura pe sub pat, n'a mai scos la aeriseală decât plapoma și perna și a lăsat praful să-l șteargă cu altă ocazie.

Ghelasie, și el fără gust de migăleală, e silit totuș să zăbovească întrucât prăznuirea lăsatului de sec s'a făcut în dormitorul cuviosiei sale. Masa e plină de firimituri și de oase, de farfurii și de pahare murdare, iar farfuriile — ca după o masă cu care nu te lasă tipicul să te întâlnești în fiecare zi.

Și nici pe subt masă nu e tocmai curat. In locul unde a stat sfinția-sa nu se vede niciun semn de ospăț cu răsfăț, dar subt scaunul lui Ghervasie e bucluc mare. Parcă ar fi mâncat mai mult pe covor decât pe masă.

— Măi frate Ghelasie, mă primești să-ți

ajut și eu? — se oferi el ca un vinovat foarte puțin convins că o să-l accepte.

— Fugi d'aci că mai rău strici, îl înfruntă Ghelasie. Dacă vrei să-mi ajuți, mătură și tu sala și aprinde focul în bucătărie, pentru vase.

— Eu?!

— Tu!

— Eu... Ghervasie?

— Tu... Ghervasie!

— Ai uitat, mă rog, că sunt mai bătrân ca tine cu două luni?

— Dacă ești mai bătrân și ești mai prost...

— Nimeni vreodată nu și-a pus mosafirii să spele farfuriile din care au mâncat, mojicule!

— Da ce, tu ai fost mosafirul meu, vită încălțată?

— Ai mâncat mai mult ca mine și tot cu pântecele lipit ai rămas, ereticule!

— Numai la boi se cunoaște burta după masă...

— Crezi tu oare că Avraam a pus pe Dumnezeu să-i spele strachina, după ce l-a ospătat cu lapte de capră? Ori împăratul și proorocul David a dat cu ștergătorul prin farfuria din care a mâncat mierea și brânza cu care l-au primit cei din Galaad? Ori sfântul și cuviosul Teodosie a spălat blidul din care a sorbit lintea sfântului Marchian?... Mi-se pare că ești prea îndrăsneț...

Dar Ghelasie n'avea gust nici de vorbă, nici de ceartă. Îi trânti ușa în nas și-și văzu de treabă. Ghervasie înghiți scoverca și se scărpină după ceafă. Apoi, ca datornic ce era, apucă mătura de coadă și mătură pe sală cu toate că era rândul lui Ghelasie. După ce asvârli gunoiul din făraș, lăsă praful să iasă singur pe ușă și aprinse focul în mașioara din bucătăria lui. Apoi puse tingirea cu apă pentru vase.

— Scoate hârburile afară, mizerabile!

— Na, da să nu crapi vreo farfurie că te pui s'o plătești îndoit. Și să freci cră-

tiţile pe fund până ţi-oiu face mustaţa în ele.

Ghervasie înghiţi ceeace trebuia să răspundă şi se supuse scrâşnind din măsele.

Spală şi gâfâe. Şi-a aruncat scufia, s'a deschiat la gât şi şi-a suflecat mânicile până deasupra coatelor. Când vine rândul crătiţelor şueră lung şi necăjit.

— Ghelasie!

— Ei!

— Trăsni-te-ar Dumnezeu!

Se întinde, se mai scarpină pe unde nimereşte, apoi întinge spălătorul în cenuşă şi se aşează pe frecat.

— Ghelasie!

— Ei!

— Trăsni-te-ar Maica Domnului!

Ghelasie trece cu paharele în bucătăria lui şi face haz de necazul prietenului.

— Aşa-ţi trebue! Te-am învăţat cu năravi, chilipirgiule!

— Mizerabile!

— Trândavule!

— Uscatule!
— Spurcatule!
— Nelegiuitule!
— Borţosule!
— Adventistule!
— Tâlharule!
— Banditule!
— Individule!

— Dacă sfântul Pahomie ar fi spălat vasele din care mâncau ucenicii lui, n'ar mai fi astăzi în calendar...

Ghelasie se opri din ştersul paharelor şi-şi puse mâinile în şolduri.

— Ori ai avea pretenţia să-ţi fiu ucenic?

— Nu numai că am pretenţia dar eşti dator, ticălosule, să-mi dai ascultare, întrucât atârni mai uşor decât mine — şi la cântar şi la numărul zilelor şi la psaltichie.

— Dacă judecata ta ar fi cea bună, ar trebui să ascult mai întâi de Gherasim cel din coteţ, să fac mătănii părintelui Avacum

dela bolniță și să slujesc celor șapte măgari ai mânăstirii care, oricum, sbiară mult mai tare decât prea cuviosia voastră. Tu ești dator să mi te pleci fiindcă ai venit în casa mea ca un nemernic în pământul lui Israil, iar acum mi-te-ai făcut ca un păgân și ca un vameș.

— Nu m'ai poftit tu, bârfitorule? Că-ți steteau odăile mobilate cu paianjeni și erai amenințat să-ți trimeată starețul cine știe ce nespălat sosit cu traista în bățde cele patru vânturi. Bicisnicule!

— Parcă ai fi bucătarul lui Nabucodonosor...

— Și tu... nighistor din Maramureș.

— Parcă ai fi un porc de Crăciun.

— Parcă ai fi o vacă lăuză.

Ghelasie făcu pe supăratul și trânti ușa. Ghervasie izbi cu piciorul într'a lui de se duduiră pereții. Apoi, în vreme ce ștergea vasele spălate, încercă să-și alunge foamea cântând pe glasul al 6-lea.

„Adam din rai s'au isgonit — cu mân-

carea împărtășindu-se, ca un neascultător. Moise văzător de Dumnezeu s'au făcut, cu postul curățindu-și sufletul. Pentru aceasta, cei ce voim să fim locuitori raiului, să ne lepădăm de hrana cea nefolositoare și dorind să vedem pre Dumnezeu, să postim ca Moise patruzeci de zile, să potolim patimile cele sufletești și să gonim sburdările cele trupești".

Când îl auzi cântând, Matei crezu probabil că se găsește în preajma mesei și părăsind locul dintre sobă unde se așezase resemnat, se urcă pe masă și încercă să-și miște coada după gramatica muzicei bisericești. Lui Ghervasie i-se făcu și milă și poftă de râs, dar avu răbdare să termine cântarea.

— Mânca-l-ar taica de pisoi voinic și deștept... Mai deștept decât stăpână-său... Și mai cu scaun la cap decât el... Auzi, taică, ce spune la carte? Să postești patruzeci de zile, ca Moise, altfel nu pupi împărăția lui Dumnnezeu...

Ghelasie deschise uşa lui cu sgomot şi aruncă spălătorul în a vecinului.

— Huo! Ţi-ai pierdut capul? Vorbeşti cotoiului de împărăţia cerului, nelegiuitule?

— Da de ce nu! Mai întâi că el e mai deschis la cap decât tine; şi al doilea — cu atâtea oprelişti pe care le-au pus Sfinţii Părinţi, pe capul creştinilor şi mai ales al călugărilor, numai dobitoacele necuvântătoare mai pot nădăjdui să treacă porţile raiului.

— Huo! Posteşti şi totodată huleşti cele sfinte! Mai bine te-ai îndopa şi ai lăuda pre Dumnezeu şi pre sfinţii lui, ticălosule!

— Ce-ţi pasă ţie dacă eu sunt în stare să postesc şi să hulesc în acelaş timp? Asta e un merit deosebit, nătărăule. Ş'apoi — Dumnezeu e mai deştept decât tine şi ştie deci că temei neclătit se poate pune numai pe cele ce zac în inimă iar nu pe cele ce ies din gura cea fără zăbale.

— Inima ta e în stomac şi sufletul în vârful buzelor celor bârfitoare, fariseule!

— Ai sictir!

Cuvântul a căzut greu. Amândoi se întristează la faţă şi-şi caută pacea în roboteală.

După ce şterge vasele, părintele Ghervasie le aşează la uşa lui Ghelasie, apoi poftеşte pe Matei la plimbare şi se apucă să deretice prin bucătărie cu mişcări de om necăjit. Alungă cu mătura murdăria de pe plită, alungă praful dintre sobă cu un suflet puternic, dă vătraiul la locul lui cu vârful papucului, şterge masa pe care spălase vasele mai mult cu mâneca decât cu otreapa, plimbă mătura de câteva ori pe scânduri, mai suflă odată pe plită — şi ieşi în cerdacul din dos să arunce gunoiul.

Deşi nu avea chef de nimic, se rezemă de păiimar şi privi tocmai la salcia uriaşă şi îmbobocită din dreptul părintelui Ignatie, apoi către pădurea tristă de peste

lac, fără să cugete la ceva. E drept că sportul acesta al gândului — nu prea îl cunoştea el, dar acum mai era şi altceva decât obişnuinţa, care-l împiedeca să se întrebe măcar de ce salcia înfloreşte înaintea arţarului şi cocorii sosesc înaintea rândunelelor.

Ii era foame... Şi când ţi-e foame nu mai interesează alte fleacuri.

Simţea ca o gâdilitură supărătoare dela stomac spre beregată şi uscături în cerul gurii.

Scoase ceasul din buzunarul pantalonilor şi dădu dreptate burţii: era două şi un sfert.

Vru să-şi stăvilească neastâmpărul printr'un căscat forţat, dar când îşi închise gura la loc şi-şi deschise ochii, zări parmacul de care era priponită închizătoarea peştelui — şi-i lăsă gura apă... Erau acolo câţiva somni buni de fiert cu borş... cu leuştean... şi cu ardei iute... Şalău minunat pentru rasol, ştiucă bună de prăjit

și o plătică lată și grasă pentru saramură... Să mănânci, mă rog...

Se scărpină după ceafă, înghiți scuipatul și se mută în cerdacul din față.

Irodiada își părăsi îndată culcușul din târnă, unde înghițea probabil aceleași noduri seci și se apropie gudurându-se.

— Ți-e foame, taică?

Cățelușa înțelese întrebarea și-i răspunse afirmativ prin fâțâituri din coadă și prin scâncete lipsite de demnitate. Dar Ghervasie găsi tocmai momentul să-i amintească lucruri de care era vinovată... nevasta lui Irod Antipa.

— Târfa dracului! Ți-e foame, ha? Sfântul Ioan Botezătorul a trăit în pustie, hrănindu-se cu muguri și cu afine, pentru spășenia unor proști ca bărbatu-tău și a unor ticăloase ca tine... Și fiindcă te-a mustrat pentru fărădelegile tale, ai pus la cale pe fii-ta — altă curvă — să joace în fața faraonului și apoi să pretindă capul sfântului.

Ticăloasa! Ar fi putut să ceară jumătate din împărăţie, ori castele de cleştar şi butoae cu aur, dar satana, care lucrează mai mult prin partea femeească, a îndemnat-o să asculte de porunca ta şi să vrea uciderea omului lui Dumnezeu, Botezătorul şi Inaintemergătorul lui Hristos, fiindcă şi-a îngăduit să-ţi ceară socoteală, că ţi-ai lăsat bărbatul — curva dracului! — şi ai luat pe frăţine-său.

Pentru ce ai făcut ticăloşia asta, spurcato? Fiindcă era împărat, ai? Ori fiindcă o fi fost mai tânăr şi mai voinic? Huo!

Hi, că nu s'a brodit părintele stareţ în locul sfântului, că nu i-ai fi mai tăiat capul...

Şi cum a jucat fii-ta Salomì, în faţa împăratului, fa? Goală de tot... ori numai aşa până la buric? Eu bănuesc că goală toată, altfel oricât de nătărău ar fi fost Irod şi oricât de ameţit de băutură, n'ar fi mers până la uciderea trimisului Dom-

nului, numai fiindcă i-au plăcut schimonoselile Salomiei.

Acuma ți-e foame, ai? Măcar de-aș ști că plesnești în șaisprezece și trei zile nu-ți dau nimic. Dacă-ți convine să bei apă așa pe burta goală, n'ai decât să te cobori la gârlă. Mâncare — ioc.

Dar Irodiada nu înțelege din vocabularul părintelui Ghervasie decât cinci-șase cuvinte. Il privi lung, cu ochii-i nevinovați și rugători, strâmbă odată din cap, ciuli de două ori din urechea stângă și de două ori din coadă, apoi se lungi pe pântece și-și rezemă capul de piciorul lui. Ghervasie uită îndată de împărăteasa Egiptului, de fiică-sa și de barbarul sfârșit al Botezătorului și nu văzu la picioarele sfinției-sale decât un biet dobitoc bun și nevinovat care habar n'are pe cine reprezintă aci și pentru care motiv e osândit să rabde de foame.

O mângâe pe cap, pe bot, pe burta-i albă și pe spinarea-i perceată cu negru,

apoi o trase prietenește de urechi și o întări întru răbdare.

— E post, Irodiado. E postul cel mare, taică, și se cuvine să-l cinstim după pravilă. Postește, taică, și tu trei zile, ca să milostivim pe Dumnezeu asupra noastră, să nu ne bântue cu foamete, nici cu ciumă, au cu holeră, ori cu războiul cel dintre noi. Trei zile nu mori, tăiculiță. Și chiar flămândă de tot n'am să te las... Ne dă chelarul — diseară — varză acră... și o s'o împărțim frățește, taică.

Irodiada înțelese ceva, căci se ridică repede și plecă tristă spre culcuș.

Simțind prezența lui Ghervasie în cerdac, pasările, care tot nu plecaseră din fața casei, se urcară pe pălimar și începură să ciocăne în geam, altele în ușă. Cuviosul deschise ca să le încurajeze și pe ele dar fu îmbulzit de liotă.

Se făcu o gălăgie infernală. Rațele, gâștele, găinile, curcile — dar mai ales bibilicele, năvăliră în cerdac și cerură

de mâncare. Ghervasie deschise gura să le spună o vorbă dulce, dar fu nevoit să răspundă, pe acelaş ton, unei sictireli a curcanului.

Sosiră în grabă şi cotoii, după ce se milogiseră în zadar de stăpânul şi prietenul lor Ghelasie. Işi făcură loc printre pasări şi se proptiră în faţa lui Ghervasie.

— Miaau!

Ghervasie se uită lung la ei şi i-se făcu milă: şi de cotoi... şi de el. Dar, îndărătnic în hotărâre, cum era, ridică din umeri a neputinţă. Apoi, mucalit cum îl ştim, îi veni o idee năstruşnică.

Intră repede în chilie şi se înapoe cu cartea de predici a sfântului Doroftei. Se aşeză tacticos pe scaun, o deschise cu evlavie la locul dorit, îşi drese gâtul, îşi făcu trei cruci ca să-l erte — şi Dumnezeu şi cuviosul Doroftei, de va păcătui cumva — şi ceti cu mare glas: pentru vietăţi şi pentru el:

Fraţilor,

„Scrie la Legea Veche, că a poruncit Dumnezeu, Evreilor, ca în tot anul să dea zeciuială din agoniseala lor Şi aşa făcând li-se blagoslovea toată osteneala lor.

„Acestea ştiindu-le Sfinţii Apostoli, au hotărît ca şi noi să dăm zeciuială, spre ajutorinţa sufletelor noastre. Dar nu din avuţie ci din însăşi zilele vieţii noastre. Şi aşa să se cureţe păcatele pe care le-am săvârşit în curgerea unui an şi apoi să se blagoslovească lucrările noastre.

„Şi au socotit şi au hotărît ca din trei sute şaizeci şi cinci de zile, să rupă aceste şapte săptămâni — fără sâmbete şi duminici — ale sfântului post şi să le dăruiască pentru milostivirea lui Dumnezeu.

„Deci, oricarele se va păstra pre sine curat şi va petrece cu bunăcuviinţă, întru aceste sfinte zile, fericit este, fraţilor, pentru că deşi ca un om a greşit — din neputinţă au din lene, dar a dat lui Dumnezeu zeciuială aceste sfinte zile.

„Fraților! Cine va vrea să se curățească de toate păcatele săvârșite în curgerea anului, întru aceste zile, mai întâi se cade să se ferească de îmbulzeala mâncării, căci din mâncarea cea multă se naște toată răutatea.

„Să se ferească a nu deslega postul fără de mare nevoe.

„Să nu caute hrană pentru îndulcirea gâtlejului și să nu se îngreuneze pre sine cu sațul mâncării și al băuturii, ci să mănânce numai cât să-și ție viața. Că două sunt lăcomiile: una iaste când cineva caută a avea totdeauna bucate multe și bune, însă nu mănâncă mult. Unii ca aceștia, când dau peste o bucată după pofta lor, o mestecă mult în gură ca să se prelungească gustul și dulceața ei. Aceasta se cheamă *lemarghie,* adică lăcomia gâtului.

„Altul se luptă de mâncare multă și nu caută bucate gustoase, ci ori bune de sunt, ori proaste, tot într'un feliu le socotește, fără numai cată să fie multe ca

să-şi umple stomacul şi să-şi umfle pântecele. Aceasta se numeşte *gastrimarghie,* adică lăcomia pântecelui.

„De acestea trebue să fugim cu toată luarea aminte dacă vrem să ne curăţim de păcatele noastre. Că acestea nu folosesc nici trupului şi aţâţă şi patimile, iar celui ce le face i-se socotesc drept păcate.

„Că după cum împreunarea cea dupre lege, prin cununie, la faptă iaste tot într'un chip cu curvia, dar scoposul e care face mare osebire lucrului; căci acela se împreună cu muiarea lui prin blagoslovenie, pentru facerea de copii, iar celălalt se împreună împotriva pravilei şi numai ca să-şi împlinească pofta sa. Aşa şi la bucate. Tot una iaste — sau pentru trebuinţa vieţii să mănânci sau pentru desfătare, dar scoposul e care face păcatul.

„Acestea pentru înfrânarea pântecelui.

„Dar avem datorie—nu numai pântecele să-l păzim, ci să postim şi cu limba. Să fugim, fraţilor, de grăirea de rău, de min-

ciuni de înjurături, de vorbe deşarte' de mânie şi de tot păcatul carele se face cu limba.

„Aşijderea să postim şi cu ochii, ca să nu vedem cele necuvioase; să nu cântăm fără de ruşine unde nu trebue şi să nu privim fără frică acolo de unde izvoraşte primejdia.

„Să oprim asemenea şi mâinile şi picioarele dela toată fapta rea.

„Şi aşa postind, fraţilor, să ne apropiem de ziua cea sfântă a Invierii, întineriţi de isnoavă şi curaţi şi vrednici de împărtăşirea sfintelor Taine.

„Să ieşim întru întâmpinarea Domnului nostru Iisus Hristos, că vine călare pre mânzul asinei, ca să intre în cetatea Ierusalimului, şi să-l primim cu stâlpări de finic şi cu ramuri de maslin. Că lui i se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea în vecii vecilor. Amin".

In acest moment, părintele Ghelasie care aştepta în dosul uşii cu epitrahilul de gât şi cu molitfelnicul în mână, ieşi

la arătare şi abia înăbuşindu-şi râsul, începu să citească al patrulea dintre blestemele sfântului Vasile:

„Dumnezeule cel veşnic, carele ai izbăvit neamul omenesc din robia diavolului, izbăveşte pre robul tău Ghervasie ieromonahul, fratele nostru, de toată lucrarea duhurilor celor necurate.

„Porunceşte viclenilor şi necuraţilor draci să se depărteze dela sufletul şi din trupul robului tău Ghervasie ieromonahul, ca fiind curăţit de toată ispitirea diavolului, să vieţuiască întru curăţie şi întru întru credinţă şi să slăvească numele tău cel sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin".

Ghervasie avu răbdare să asculte rugăciunea până la sfârşit, mai râzând, mai închinându-se, dar când văzu că Ghelasie se pregăteşte să înceapă alta, puse mâna pe molitfelnic.

— Hei, ai căpiat? Cui îi citeşti tu moliftele sfântului Vasile?

— Ţie, dar cui? Nu vezi că te-ai zăpăcit la cap? Un om întreg la minte nu ţine predici pisicilor şi curcilor...

Ghervasie se scărpină în vârful capului.

— Nu mai ştiu ce să fac de foame, mă Ghelasie.

Acesta îl privi batjocoritor, moţăind din cap.

— Aferim călugăr! Sfântul Eftimie mânca te miri ce, numai Sâmbăta şi Duminica, şi a trăit până la adânci bătrâneţe, sănătos la cap şi la trup; iar tu, răbdaşi o jumătate de zi şi te îmbolnăvişi la creer. Dar mie nu-mi pasă de tine, că te poţi hrăni patruzeci de zile numai cu osânza de pe spinare, ticălosule, ci de aceste jivine fără grai — care nici păcat au făcut, nici scripturi nu citesc, nici judecata viitoare nu aşteaptă. Fă bine şi dă-mi cheia dela cămară, să le dau grăunţe, că te ajunge mânia lui Dumnezeu!

Ghervasie privi cu înduioşare la pisici,

la căţea şi la pasări, care nu pricepuseră nimic din sfaturile sfântului Doroftei, şi vru să scoată cheia din buzunar. Dar pilda Ninevitenilor îi opri mâna la jumătatea drumului.

— Nu se poate, mă Ghelasie. Las' să rabde şi ele trei zile că n'or muri. Destul au fost corconite şi îndopate — de când au ieşit din găoace. Numai aşa vom mai dobândi puţină trecere la Dumnezeu. O să mai scormonească şi ele pe ici, o să mai ciugulească pe dincolo, până şi-or amăgi guşiţele. Iar cât pentru cotoi — n'au decât să plece la vânat, că şoareci şi vrăbii sunt berechet. Numai să nu le dăm din mâna noastră. Să cunoască Dumnezeu, dintru aceasta, cât suntem noi de însetaţi după ertarea păcatelor şi după mântuirea sufletelor noastre.

Apoi, tuşi cuviosul Gherasim ca să-şi facă însuş curaj şi plecă să uite foamea la lucrul grădinei.

Ghelasie mângâe cotoii pe cap şi pe

coadă, mângâe curcanul pe guşă, trase pe Costache de creastă şi pe Agatoclia de cioc, chemă pe nume, la rând, tot poporul, apoi, cu mare greutate evacuă cerdacul — şi porni şi el pe urma lui Ghervasie.

VI.

E 4 Martie — stil nou — şi totuşi ne găsim în plin început de primăvară. Pe semne că şi Dumnezeu, alarmat în cele din urmă de turburarea produsă în susufletele pravoslavnicilor, de schimbarea calendarului, s'a hotărît să vie în ajutorul celor năpăstuiţi.

A poruncit norilor să topească bruma de zăpadă ce mai clocea pe la adăposturi şi să spele iarba de rugină. Iar cocorilor — să pornească în formaţii milităreşti şi să ia văzduhul din stăpânirea croncanilor.

De mai bine de-o săptămână, soarele,

sigur acum că nu mai e niciun pericol să degere, a început să umble iarăşi pe pământ. Deocamdată cu oarecare prudenţă. Dă de veste urzicilor şi păpădiei c'a început postul cel mare; porunceşte ierbii să scoată capul fără teamă de moarte grabnică; felicită usturoiul de toamnă c'a avut curaj să pornească la drum împotriva legilor lui Făurar; dar sfătueşte piersicii şi caişii grăbiţi să prăsnuiască pe sfinţii 40 de mucenici tot pe stilul vechiu, ca să nu pătimească la fel cu baba Dochia din poveste.

Prietenia timpurie a soarelui de primăvară e primită cu sentimente deosebite: la oraş, la ţară şi în mânăstire.

Orăşanul, obişnuit să aibă totul de-a gata: — căldura făcută de servitoare sau dată gratuit de caloriferele statului; caldarâmuri îngrijite de primărie, apă în perete, closet alături, olteanul la poartă, în brutării şi în restaurante niciodată secetă şi foamete, — aruncă galoşii, îşi

pune pardesiul în locul paltonului şi trece mai departe. Niciun fel de manifestaţie pentru adevăratul stăpân al pământului şi al văzduhului. Afară de cazul când n'are pardesiu: atunci îl primeşte cu ocări şi-i resistă în palton şi în galoşi.

In schimb, la ţară, toată suflarea îl binecuvintează. Şi gospodarii şi dobitoacele. Cu atât mai sgomotos cu cât se arată mai devreme.

Ies câinii de prin coşurile cu pae unde s'au sgribulit o treime din an şi se întind miraţi că sunt aşa de lungi şi că pot să respire fără să-şi mai miroase coada.

Ies vacile de prin coşare, cu vederile pe jumătate pierdute de întuneric, fericite că-şi pot usca picioarele de umezeală, că sunt slobode să se ţesele iarăşi singure frecându-se de toate colţurile şi să constate cu mirare că nu le-a putrezit coada şi că tot mai au păr pe burtă şi carne pe coaste.

Dar bieţii oameni! După ce timp de aproape cinci luni de zile au înotat în zăpada până la brâu sau în noroiul până la genunchi, din uliţele nepietruite dela întemeerea regatului şi desfiinţate de gloabe care au pretenţia să bea apă după pae de grâu şi după coceni desfrunziţi de vânt, — pot însfârşit să-şi croioască poteci pe lângă garduri şi să circule măcar ca bucureşteanul din Tei, ca ieşanul din Nicolina — după retragerea Bahluiului, şi ca gălăţeanul din Bădălan.

Pe orăşean, soarele de primăvară nu-l îndeamnă — cel puţin în Martie — la nimic mai de seamă, dar pe omul dela ţară îl scoate de după soba vărgată cu baligă dela Joiana şi-i arată gardurile rupte, stolurile de urzici astupate de lujeri uscaţi, pomii din grădină încărcaţi de sălaşe de omizi, plugul ruginit de zăpada ce s'a topit pe învelişul şopronului şi dealurile părăsite care aşteaptă vizita oilor cu ciucuri de baligă printre picioare —

măcar aşa ca să le mai vadă şi să mai audă odată talanga.

Oamenii mari pleacă apoi să semene orz şi ovăz în lipsa berzelor şi a ciocârliilor; gospodinele pun cloşti pe ouă, mai scot păduchii de lemn de prin case, mai deschid ferestrele pecetluite dela sfinţii Arhangheli, mai uşurează gunoiul de sub pat şi cenuşa din fundul sobei — mare cât un sfert de odae, sau îşi numără crăpăturile de pe tălpile picioarelor iscate de drumul viscolit sau înglodat până la fântână şi înapoi.

Ţâncii, îşi aruncă bucuroşi traiştile cu cărţi şi cu rămăşiţi de mămăligă prăjită şi pleacă — în după amiezele fără „domni“ — să arate scamelor ciulinii care le-au dijmuit lâna în vara trecută şi poenile pe unde au păscut şi pe unde cu ajutorul lui Dumnezeu — vor mai paşte încă. Işi pregătesc bricegele pentru tutelci, ascund ouă pentru marchitanii care vând lâniţă, alviţă şi zahăr de gheaţă

și așteaptă să se ivească prin pomi și pe lângă pârae singurele jucării cu care își încântă copilăria: fluturii.

Și soarele se simte mai bine la țară. E mai la largul lui. La oraș, vrând-nevrând, trebue să menajeze cheliile lustruite, brațele pudrate și parfumate și gâturile ce se întind până în sân și până subt omoplat și n'au poftă să fie opărite decât la Mamaia și la Techirghiol. N'are voe să facă vizite decât atunci când îl poftește Ana sau Maria, obligat fiind să nu intre însoțit de muște, să nu se așeze pe sofale și să nu bea cerneală din călimară. Să umble veșnic cu șoșoni și cu mănuși ,să nu calce pe parchet și nici pe asfalt, să nu intre prin grădinile cu fleici și cu cârnați, să nu privească pe ferestrele cinematografelor, să fugă din fața stropitorilor oficiale, să nu se urce în tramvae, să nu umble prin baruri și prin bodegi și să nu mănânce înghețată.

Pe când la țară, se simte ca la el acasă.

Umblă pe unde vrea, intră unde-i place şi iese nepoftit de nimeni. Fie singur, fie cu praf sau cu muşte după el. Nu întâmmină nici piei pe care să le coloreze, nici nici mobilă pe care s'o decoloreze, nici gânditori pe care să-i stinghereasca tocmai în momentul când caută o rimă sau numără perii din coada unui microb, nici chelii sensibile, nici sprâncene sau mustăţi vopsite, nici oale căpăcuite, nici sutiene sau alte piedici prin sânul femeilor, nici umbrele — şi nici nu e obligat să salute, să zâmbească şi să ştie franţuzeşte.

E pur şi simplu de capul lui.

Dar la mânăstire — cum se simte soarele? Şi cum îl primesc călugării?

Dacă la oraş, printre muritorii cu „Buick"-uri şi cu titluri academice se crede oarecum stingher, în mânăstiri se socoate pur şi simplu umilit. E prea mare Dumnezeu aci şi prea multă importanţă i se dă lui Satan. Tot ce e bun vine dela

Dumnezeu și tot ce e rău purcede dela diavolul. Soare, lună, stele, porci, viței, curci, balauri, iarnă, vară, ștevie, aur, pârae, oceane, zefire, simune, mogâldețe de dealuri și munți pierduți în nori — toate sunt vârâte în aceeași oală care se cheamă pe limba lor, a călugărilor, *Făptura lui Dumnezeu.*

A venit iarna? Așa a vrut Dumnezeu. I s'a rupt pisicii coada? Satana e de vină. A început primăvara dela sfântul Haralambie? Așa a binevoit Cel-prea-înalt. A bătut piatra peste grâul gata de seceră? Dracu trebue blestemat.

Se prăjesc în fața soarelui — și dau slavă lui Dumnezeu. Își întind boarfele la soare și nici nu-l bagă în seamă. Se hrănesc din purtarea lui de grijă și mulțumesc lui Dumnezu și starețului.

Dealtfel prea puțin îi interesează pe călugări contribuția soarelui, a norilor și a pământului la îndestularea stomacului lor. Din secolul al patrulea, când sfân-

tul Pahomie a organizat cea dintâi chinovie, lista lor de bucate—cea oficială—a rămas cam aceeaşi, adică aşa de săracă încât nu mai poate suferi reduceri nici când e foametea cea mai grea. O bucată de pâine sau de mămăligă, un blid cu leşie de fasole ori de ştevie, unse cu untddelemn la un prasnic mare — tot li-se dă: şi în vreme de belşug şi la vreme de lipsă. De aceea niciodată n'au motive să se bucure sau să se întristeze de starea câmpului, a viilor şi a pomilor, decât în măsura în care iau parte la bucuriile sau la suferinţele laicilor pentru care se roagă.

Totuşi soarele, deşi adânc jignit în mândria lui, mai ales când e silit să sufere comparaţii cu pusnici nespălaţi şi nepieptănaţi ca Antonie, Sisoe, Onufrie şi alţii; sau cu arhierei ca Gură-de-aur şi Vasile al Cezariei, — nu-i ocoleşte niciodată. Şi nici nu-i vizitează cu gând de răzbunare. Le desgheaţă lacul, le încăl-

zește straturile de legume din grădinițe, îi caută și prin chilii — când are pe unde să intre și le usucă albiturile — vorba vine — deși ar avea câteodată motive să se ferească de ele.

Pe ziua de azi se pare că s'a oprit în special asupra sfintei mânăstiri unde se mântuesc prietenii noștri Ghervasie și Ghelasie. După ce a dat o raită pe acoperișurile chiliilor, ca să șteargă de pe fierul scorojit ultima urmă de umezeală, și apoi și-a aruncat o uitătură pe fereastră ca să vadă cum le e bafta călugărilor după lăsatul de sec, s'a ridicat în drumul lui și acum îi observă dintr'o rână cum se prăjesc în fața chiliilor în așteptarea clopotului pentru pavecernița cea mare, sau dibue fără prea multă treabă prin firimiturile de grădinițe.

Arhimandritul Porfirie, uscat și alb, a ieșit pe banca dela poartă silit mai mult de dracul de pisoi care are chef să doarmă și să toarcă totodată la aer și la soare.

Protosinghelul Arsenie şi-a schimbat potcapiul cu o căciulă mare şi albă şi s'a proptit — numai în dulamă şi în papuci — în mijlocul micei stupine ca să asculte freamătul miilor de albine din cutiile dreptunghiulare şi bâzâitul celor din preajma urdinişului care fac scurte recunoaşteri arzând de nerăbdare să-şi revadă pădurea dragă de peste lac.

Cuviosul Pimen, nacealnicul bucătarilor, profită de vacanţă ca să-şi mai dreagă hanţele. S'a aşezat grecește pe prispa-i de pământ, şi-a priponit ochelarii sparţi pe după cap — şi face treabă de maestru. Căci are găuri, are ac şi aţă, dar n'are petice.

Cuviosul părinte Ioanichie s'a retras cu porcul într'un colţ mai însorit — şi-l scarpină duios pe subt burtă.

Ierodiaconul Ilarie, numai în pantaloni şi în cămaşă, se luptă cu târnăcopul să scoată din rădăcini pueţii de salcâm şi de prun răsăriţi în clădării pe lângă gar-

dul ce-l învecinează cu ieromonahul Grighentie. Cântă şi fluieră de bucurie că e soare şi că poate să-şi mai desmoartă oasele.

Prietenii noştri lucrează despărţiţi, parcă ar fi certaţi. Ghervasie, scurt şi gras, cu pantalonii largi legaţi pe subt cele trei burţi ce se suprapun, şi-a deschiat cămaşa la piept, şi-a făcut pletele coc în vârful capului — şi curăţă grădina de lujerii uscaţi. Dar nu e în apele lui. Vrea să fluere — aşa ca să uite foamea şi ca să „nu se arate oamenilor că posteşte", dar nu merge. Incearcă să cânte ceva de-ale postului şi se opreşte la cea dintâi mărturie.

Şueră a lipsă, strâmbă din nas şi suspectează pe Ilarie care cântă ca în zile de belşug.

Cuviosul Ghelasie, cu anteriul de lucru nelipsit de pe el, cu părul ghimotit sub căciuliţa-i de postav şi cu foarfecile în mână, caută uscături prin prunii mărunţi,

căci n'are nici el chef să se spânzure pe sus. Îi e foame, şi mai ales îl doare inima de vietăţile puse la post forţat.

— Măi Ghelasie, zise Ghervasie scos din fire de voioşia lui Ilarie, să ştii că blestematul ăla de diacon e sătul...

Ghelasie trase o clipă cu urechea spre cel acuzat şi ridică din umeri.

— O fi mâncat ce i-a mai rămas d'aseară... printre dinţi.

— Aş, printre dinţi! A halit azi-dimineaţă ce-a găsit pe masă, nu l-ai auzit cum sbiera în biserică? Iar acu s'a înfruptat de peşte.

— Se poate una din două; se poate şi una şi alta...

— Şi eu nici o ţigară n'am fumat măcar! — se căină Ghervasie privind crunt spre cel presupus călcător de lege.

Ghelasie îl ştia pe Ghervasie că fumează ca la uşa cortului şi râse de-atâta răbdare.

— Oricât te-ai ţine tu, tot te miroase

satana când ăi trece prin vama tutunului...

Ghervasie lărgi nările, închipuind că trage fum, apoi înghiți un șir întreg de noduri.

— Măi frate Ghelasie!

— Ei!

— O țigară tot am de gând să fumez. Ce-o fi o fi.

Și aruncând sapa începu să urce gâfâind spre casă.

— Vezi că n'ai răbdare? — îl necăji Ghelasie. Dacă fumezi n'ai decât să și mănânci.

Ghervasie se scărpină din creștet până după ceafă, își resfiră printre degete părul creț de pe piept și scoase un șuerat de jale. Apoi se întoarse la sapă. Incearcă să-și uite foamea de mâncare și mai ales de tutun — în lucru și în cântări bisericești. Dar nu izbuti. Voioșia lui Ilarie îl scotea din răbdări. Lui Ghelasie i-se făcu milă și-i veni în ajutor.

— Măi frate Ghervasie, eu cred că o ţigară poţi să fumezi fără să păcătueşti mare lucru. Numai să nu-ţi facă rău pe stomacul gol.

Ghervasie, ştiindu-şi stomacul mai puţin delicat decât îl bănuia Ghelasie, luă îndemnul acestuia drept batjocură şi puse sapa în mişcare. In acest moment ierodiaconul Ilarie, caşi când i-ar fi ghicit năduhul, aprinse o ţigară cât degetul de groasă. Ghelasie îl văzu.

— Ghervasie!

— Mm?

— Ia te uită la Ilarie.

Cuviosul Ghervasie adulmecă dela două sute de metri bușneagul ce ieşea de subt mustăţile ierodiaconului şi-l trecură năduşelile.

— Hei, ai pus luleaua în gură? Nu ştii că e începutul postului mare, ghiavole? Ia fă bine şi te afumă cu tămâe, că de unde nu te spui stareţului ca să te pue la canon.

Ilarie râse mitocăneşte.

— Ehe! Părintele stareţ o fi trăgând cu pipa...

Ghervasie şi Ghelasie îsi încrucişară privirile.

— Adevărat, grăi cel din urmă. Cine ştie ce-o fi făcând Prea Cuviosul în casă?

Ghervasie îşi plesni limba de dinţi.

— Te pomeneşti că stă închis tocmai ca să poată mânca şi bea nestingherit. Dela porcul ăla te poţi aştepta la orice.

Apoi, după ce înghiţi o înjurătură — e doar postul mare! — deveni îngăduitor.

— La urma urmelor, fiştecare răspunde pentru păcatele lui, înaintea lui Dumnezeu. Nici eu nu postesc pentru el, nici el nu posteşte pentru mine. Este?

— Este.

Vru să mai zică o vorbă dar i-se păru că prinde în aer un fir de fum dela Ilarie şi-şi lărgi nările. Decepţionat, începu să cânte.

„Vremea postului s'o începem luminat,

supuindu-ne pre noi nevoinţelor duhovniceşti. Să ne lămurim sufletul şi să ne curăţim trupul. Să postim — precum de bucate aşa şi de toată patima, desfătându-ne cu bunătăţile Duhului".

— Hei, Ghervasie! Auzi ce spune la Triod: să postim — nu numai de bucate ci şi de alte patimi. Prin urmare şi de tutun.

— Posteşte; te opresc eu? se lepădă Ghervasie. Apoi îşi aruncă ochii, fără voe, la Ilarie — şi oftă a duşmănie. Gândi:

„Dracu îl scoase p'ăsta cu ţigara înaintea mea!"

Apoi tare:

— Trei zile, frate Ghelasie, nu bag în gura mea decât apă. Am zis.

— O să fie cam mult...

Ilarie scoase un nor de fum pe nas. Ghervasie scăpă o înjurătură: — Pasca mă-ti! — apoi lăsă sapa şi se duse puşcă în săliţa care desparte coteţul pasărilor

de „bucătăria de vară". Scoase un vraf de păpuși de tutun cumpărat cu kilogramul și păstrat într'o firidă și își vârî nasul între ele. Respiră parfumul dracului preț de zece minute, cu setea celui care era să moară asfixiat, apoi le puse la loc și se întoarse la sapă.

— Am fost mai tare decât dracu, Ghelasie. N'a izbutit decât să mi-l dea niței pe la nas.

— Acu la nas... și peste un ceas pe nas.

— Doamne păzește! Trei zile... n'oiu putea eu să țiu, dar două n'au ce-mi face toți dracii din iad.

— Să te văz.

Se așezară din nou pe lucru. Dar foamea îl supără rău pe Ghelasie.

— Măi Ghervasie!

— Ei!

— Dar burta ce-ți mai face?

Ghervasie avu senzația că aude despre unul care și-a făcut harakiri.

— Nu puteai să taci, omule? D'abia mai uitasem.

— Hi, Ghervasie, n'ai idee ce bună ar fi acu o ciorbă de urzici... Ori măcar o strachină de zeamă de varză cu hrean... să mănânci până-i crăpa... Da să iei şi o ţuiculiţă înainte...

Ghervasie scuipă cinci paşi.

— Ori să fie o ciorbă de bureţi cu zeamă de varză şi cu ardei... Ştii cum îţi place ţie...

Ghervasie înghiţi scuipatul.

— N'ar fi de lepădat nici o strachină de fasole făcăluită, cu mămăligă caldă... Să mănânci, mă rog, până o plesni cureaua la pantaloni...

Ghervasie vru să-i tragă o ocară dar socoti în urmă că e mai înţelept lucru să facă haz.

— Tu eşti prost, mă Ghelasie, nu te pricepi la lucruri alese. Nici fasole, nici zeamă de varză, nici urzici. Să fie, măi băete, un rasol de ciuperci cu usturoi şi

cu oțet de vin, să le iei cu mâna de coadă, să le dai prin mușdei și să mănânci până-i da cu potcapiul după câini...

Ghelasie înghiți în sec.

— Ciupercile ar fi bune dar e pericol de zăpăceală la cap. Eu aș vrea mai curând o supă de raci. Să pisezi cojile bine, bine, să strecori zeama prin sită curată și deasă și să mănânci...

— Ești prost, nu spui eu? Zeama aia ai face-o mai bine pilaf cu gâturi de raci. Să mănânci până ți-s'or încleșta fălcile și să bei vin d'ăla care a prins rugină în sticle...

— Ba poate să fie și din butoiu, nu numai din sticlă. Să nu-l bei însă după pilaf că-i strici gustul. După scordolea e mai bun.

— Aș, mai pierzi o jumătate de zi până să pisezi nucile și să le frămânți cu unt-delemn ca să iasă scordoleaua! Faci scurtă la mână și-ți trece și foamea și setea până să fie gata. Mai repede iese un

rasol. Cât fierbe ceapa tu pregătești usturoiul, și până fierb racii îți pregătești stomacul — știi colea c'o drojdioară ori c'o prăștină...

Dar Ghelasie nu era băutor.

— Ce mai atâta zăbavă cu ciuperci, cu raci, cu fasole, cu urzici, când ai coteneața plină cu pește! Iei o plătică, o pui frumos pe grătar, o mai ungi cu untdelemn, mai storci și puțină lămâe — apoi să mănânci și să bei până ți-or trosni urechile...

Ghervasie simți cu turbează.

— Să-ți trosnească ție capul, ticălosule! Ai poftit la saramură de plătică în lunea dintâiu a sfântului și marelui post? Trăsni-te-ar maica lui Hristos! Ptiu!

Ghelasie râse și-și mută catarama peste o gaură. Dar Ghervasie nu mai fu în stare să lucreze. Aruncă sapa și se duse să se certe cu porcii care guițeau de mama focului.

— Vi-e foame, ai? Rabdă Gherasime,

că destul te îndopi, în dulce, cu toate bunurile mânăstirii .Cămara e pe mâna ta, lăptăria îţi stă la dispoziţie, ograda cu paseri ai primit-o zestre dela tat'tu, iar viişoara a dăruit-o Radu-Mihnea numai pentru burdihanul tău... Vrei raţă?—raţă. Vrei brânză — brânză. Vrei peşte?—peşte. Vrei găină?—găină. Acu mai rabdă şi şi tu măcar aste trei zile, că pe urmă o să te dai la icre de ştiucă cu untdelemn dela bidon şi o să-ţi crească burta la loc. Ghiavole spurcat!

Nu-i aşa, cucoană Eudoxie? Şi Măriei tale ţi-e foame? Din gros, ai ? Iţi hurue maţele, ai? Iţi vine să crăpi, ai? Târfa dracului! Mai bine crăpai cu un sfert de ceas înainte de-a-l surghiuni pe Sf. Ioan Gură-de-aur.

Ce-ai avut cu el, spurcato? Predica bine? Predica. Tâlcuia Sfânta Scriptură bine? O tâlcuia. Ducea viaţă frumoasă şi plăcută lui Dumnezeu? Ducea. Era iubit de norodul dreptcredincios din Con-

stantinopole? Era. Atunci, care a fost pricina supărării Majestății-Voastre, curva dracului? Fiindcă nu se sfia să vorbească în biserică și în fața poporului de stricăciunile tale și ale celor dela curtea împărătească? Nu vorbea el, afurisito, ci Duhul lui Dumnezeu prin rostul alesului său.

Te-ai unit cu episcopul Teofil, plin de răutate și de venin fiindcă râvnise el la scaunul din Constantinopole, și cu îngâmfatul de Epifanie al Chiprului și ați scornit împotriva sfântului toate porcăriile și toate măgăriile câte vi le-a suflat satana la ureche. Iar prostul de bărbat' tu, arde-l-ar focul cel veșnic și mânca-l-ar viercei neadormiți, a crezut minciunile voastre și l-a surghiunit pre sfânt, pre marele luceafăr al Bisericii lui Hristos, pre Ioan cel cu sufletul și cu gura de aur! Ptiu!

— Ghervasiee! Mai bine i-ai da un știulete de porumb decât s'o înjosești și pe ea și pe Zlataust. N'ai grijă, că dacă ar

fi fost purceaua împărătească s'ar fi purtat mai bine decât nebuna de Eudoxia. S'aude?

Ghervasie încercă să râdă dar nu reuși pe deplin. Nu era de râs. Mângâe porcii pe râturile care-și cereau tainul printre gratii și-i întări întru răbdare.

— Răbdați, tăiculiță, răbdați ca să întoarcem milostivirea lui Dumnezeu asupra păcatelor noastre. Nici mai mult nici mai puțin decât atâta cât oiu răbda eu — stăpânul și prietenul vostru. Mai mâncați de pe spinare, mai de pe burtă și beți apă din gros. Trei zile nu e un an. Ori măcar două... Uitasem c'am mai lăsat una.

— Ghervasiee!

— Eeeee!

— Vine toaca și n'ai lucrat aproape nimic. Mai mare păcat faci, nu vezi? Cârtești, bârfești și vorbești numai de-ale pântecelui. Au nu citișI singur ce scrie ava Doroftei? Că nu numai cu burta să pos-

tim ci să fugim şi de grăirea de rău, de vorbe deşarte, de mânie şi de tot păcatul carele se face cu limba. Posteşte, taci, roagă-te şi lucrează. Altfel o iei pe urma fariseului din evanghelie.

Ghervasie îşi recunoscu greşala şi înfipse sapa în pământ. Dar cum se întâmplă să scoată tocmai un cotor de gulie, rămas din toamnă. Il luă în mână, îl curăţă de pământ, apoi îl coji cu briceagul până rămase un fir de miez numai bun de mâncat. Il dădu pe la nas, îl vârî în gură şi se făcu că-l muşcă. Apoi îl aruncă departe, în lac, mulţumit c'a avut putere să se împotrivească ispitei.

După aceea continuă să caute lujeri uscaţi şi cotoare de varză şi de floarea soarelui şi să le dea afară. Dar lucrul mergea anapoda. Nu din pricina grăsimei, ci din alta. Ii era foame de nu mai vedea limpede înaintea ochilor.

— Mai frate Ghelasie!

— Vrei să spui că nu ţi-e foame?

— Măi Ghelasie, să mă erte Dumnezeu c'oiu grăi cu păcat, dar parcă nu-mi vine să cred că Sf. Sava împletea câte douăsprezece coşuri pe zi şi nu băga nimic pe subt nas...

Ghelasie făcu ochii mari şi scăpă foarfeca din mână.

— Ptiu, bătu-te-ar mânia lui Dumnezeu de păcătos! Du-te şi mănâncă, spurcatule, că o să cazi în erezie, nu vezi? Mai bine îndoapă-te şi laudă lucrurile lui Dumnezeu şi minunile sfinţilor săi, decât să stai flămând şi să bănueşti de minciună pe sfântul şi marele Sava. S'aude?

— S'aude, dar... poţi să faci jurământ că ţie nu ţi-e foame?

— Firește că mi-e foame, dar rabd întru tăcere şi rocodesc întru şi mai mare siluire a trupului, precum făceau sfinţii cuvioşi prin pustiurile Egiptului şi ale Palestinei. S'aude?

Ghervasie răse batjocoritor, dădu un

vârf de picior sapei și se duse la Ghelasie să-i cerceteze cureaua. Când văzu catarama mutată îi trimise un ghiont în spate și începu să cânte pe glasul al optulea:

„Pre fariseul ce se îndreptă pre sine, lăudându-și faptele, l-ai osândit, Doamne; iar pre vameșul ce s'a smerit și cu suspinuri a cerut ertare l-ai îndreptat. Că nu primești cugetele cele măreațe și inimile cele umilite nu le defăimezi..."

Ghelasie, la rândul lui, dibui cingătoarea lui Ghervasie și dovedind că foamea n'a lăsat încă nici o urmă, îi trimise un ghiont drept în buric și cântă pe-al patrulea glas:

„Ca fiul cel desfrânat am venit și eu, îndurate ,carele toată viața am cheltuit întru îndestulare. Primește-mă acum când mă pocăesc, Mântuitorule, și mă miluește".

Ghervasie îi trânti un picior în spate și cântă pe glasul al treilea:

„Cunoscând, suflete al meu, osebirea

vameşului şi a fariseului, urăşte glasul cel trufaş al aceluia; iară a acestuia poftește-i rugăciunea cea cu umilinţă şi strigă: — Dumnezeule, milostivește-te spre mine păcătosul şi mă miluește!"

Ghelasie se aşează lihnit pe un lujer uscat de fasole. Ghervasie căscă şi oftă laolaltă, apoi se lăsă şi el gemând în faţa lui Ghelasie. Şi se puseră să cânte împreună — aşa întru cinstea lui Dumnezeu şi pentru amăgirea stomacului:

„La mulţimea faptelor mele celor rele cugetând eu ticălosul, mă cutremur de înfricoşata zi a judecăţii. Ci îndrăsnind spre mila milostivirii tale, ca David strig ţie: — Miluește-mă, Dumnezeule, dupre mare mila ta!!"

„Postind oarecând Iosif, a scăpat de amestecarea femeii cea fărădelege şi împărăţia a dobândit. Cu postul a căpătat David biruinţă asupra celui de alt neam şi împărăţie a aflat. Să păzim şi noi bărbăţia lui Iov, neviclenia lui Iacov, cre-

dința lui Avraam, curăția lui Iosif și vitejiile lui David, ca prin înfrânare să luăm biruință asupra vrăşmaşilor și întru Domnul să ne încununăm".

„Postul omoară patimile cele de suflet pierzătoare și desfătările cele ucigătoare, și cu adevărat așează pornirile și mișcările inimii. Deci să-l primim cu credință și cu osârdie"

Apoi tăcură, oftară discret, ca vameșul, își vârâră palmele pe subt curele și priviră înaintea ochilor. Ghelasie, spre lac și dincolo de lac, în pădurea goală și neagră, iar Ghervasie în geamlâcul din dosul casei, căutând să dea gândului alte drumuri care să ocolească stomacul și să astupe țipetele porcilor înrăiți de nemâncare.

Ghelasie, măsură din ochi suprafața lacului și socoti că un pod ar fi imposibil — nu din cauza lățimii, nici a stufărișului și nici a adâncimei, ci a costului și a inutilității lui. De unde să cheltuiască mâ-

năstirea milioane? Şi ce să facă cu el? De patru sute de ani călugării îl trec cu luntrile şi chiar înnot, iar în timpul iernii face Dumnezeu pod peste tot. Când face, iar când n'are gust sau e ocupat în altă parte, vine baba Catrina cu lapte şi cu ouă, dela sat, pe poarta cea mare. Cu o întârziere de-un sfert de ceas nu îngheaţă nici laptele, nici ouăle şi nici baba.

Când văzu că-i vine pe la nas miros de ochiuri cu mămăligă şi de lapte fiert, cuviosul Ghelasie lăsă lacul şi îşi mută ochii pe miriştea dintre apă şi pădure.

Tot porumb şi grâu se seamănă aci. Câteodată mei păsăresc. Un stareţ mai gospodar ar face din această fâşie de pământ o grădină mare de zarzavat. Sau o bostănărie din care să mănânce toate satele dimprejur. Ori să semene cartofi. Nu se cere nici roată cu cai, nici grădinari pricepuţi şi nici atâta udătură. Cu ce mai dă Dumnezeu din nori şi cu reveneala

din pădure, ar fi deajuns să se facă, mă rog, cât oala de mari... Numai de drag să-i coci în cuptor şi să-i mănânci fierbinţi... Să te îneci de aburul cald... să nu te mai saturi...

Cuviosul Ghervasie privi cercevelele geamlâcului — scorojite de ploae şi de soare şi chiar putrede pe alocuri şi reluă o veche socoteală: cu banii pe care i-o prinde pe Gherasim şi pe Diocleţian să înlocuiască lemnul putred şi să vopsească peste tot, să dea pe la geamuri cu chit căci cel vechiu s'a firimiţat de ploae şi să facă o scară nouă de stejar.

Crede sfinţia-sa că suma va fi suficientă. Porcii sunţ deja mari şi graşi, iar preţurile bunişoare. Fie că-i vor vinde vii, fie tăiaţi. In cazul din urmă ar putea opri şi pentru casă câteva kilograme de untură... E mare lucru să ai grăsime la cămară... Prăjeşti un cartof, pui câteva ouă în tigae, rumeneşti un peşte — în lipsă de untdelemn, şi chiar întingi cu pâine în

cratița înfierbântată — atunci când te-ajunge zorul și n'ai ce mânca...

Vor opri, firește, și ceva din partea slabă, două-trei picioare pentru piftii, ba vor umple chiar și câțiva trandafiri cu usturoiu și cu ardei... Sunt grozavi de buni după ce se mai usucă pe coș... Și fripți pe grătar n'au nici un cusur... Ori așezați pe varză călită... Să mănânci cu mămăligă caldă și să bei vin din oală... Apoi să deschizi cutia cu tutun și să faci o țigară cât degetul de groasă...

— Ghervasie!

— Mmm?

— Auzi, toacă...

Se priviră scărpinându-se în cap și râseră ca doi vinovați. Apoi se ridicară căscând și plecară să se îmbrace pentru pavecernița cea mare, cântând împreună:

„Doamne al puterilor, fii cu noi! Că pre altul, afară de tine, ajutor întru necazuri nu avem. Doamne al puterilor, milueşte-ne pre noi!“

VII.

Orăteniile părintelui Ghelasie sunt obișnuite încă din copilărie, să mănânce dis-de-dimineață din mâna stăpânului lor și numai după aceea să plece după viermișori, după pietricele și după semințe risipite de vânt. Aceasta bineînțeles în timp de vară, când chiar găină sau rață să fii și tot îți face plăcere să ieși din culcușul cu găinați și să dai o raită pe la poartă și prin cimitir — fie că a mai rămas un colțișor flămând în gușă, fie că ești burduf de sătulă. Căci, în vreme cu ger și cu zăpadă, când stau mult la îndoială dacă face să-și mai răcească târtița pentru un ou, primesc porția dublă ca să vegeteze și să viseze pe lemnele în crucișate, din coteț.

Ziua de astăzi însă ieși cu totul din

obiceiurile și din cunoștințele lor calendaristice. Cuviosul stăpân le vizită, după cum am văzut, cu mare întârziere; și în loc de grăunțe le dădu sfaturi și le pofti pe ușă afară. Apoi plecă la biserică.

Il așteptară să-i ceară socoteală, abia stăpânindu-și revolta, dar în loc de mâncare li-se oferi o... predică de către cuviosul părinte Ghervasie și în urmă luate la goană ca niște năimite și ca niște cerșetoare.

Ce să facă acuma, flămânde și obijduite? Să arunce cu pietre — nu puteau. Să spargă magazioara cu merinde — și mai puțin. Să-și caute alt stăpân? — n'aveau încă un motiv atât de puternic.

Își arătară și ele indignarea cum putură: mai cloncăniră, mai măcăiră; cocoșul țipă de câteva ori ca un disperat, curcanul înjură și blestemă ca la ușa cortului, rățoiul — scăpă și el câteva cuvinte grele, apoi plecară prin ogradă — fiecare cu nevestele după el.

Dădură o raită printre brazi și intrară

în cimitirul aproape gol de cruci şi de morminte. Se strecurară care cum putură în mica livadă a părintelui Serafim, se mai înşiruiră pe marginea lacului — şi osteneala nu le fu chiar zadarnică. Fie lipsa cât de mare că dacă te mişti niţel, pasăre sau om de eşti, tot mai amăgeşti stomacul — cât-de-cât.

Găsiră ceva seminţe de laur prin măciucile doborîte de iarnă şi sparte de ger sau de picioare, îşi închipuiră că iarba e verde şi-i mai ciuguliră colţurile abia mişcate de cele patru zile ale lui Martie, găsiră în cimitir câteva flori de primăvară care obişnuesc să plece la drum cu zăpada în cap — şi le raseră de pe faţa pământului, mai dovediră pe lângă lac seminţe de ridichi şi cotoare de varză, mai înghiţiră nisip şi pietricele, până-şi momiră foamea. Apoi se retraseră liniştite în cuprinsul cui le are.

Numai bibilicile, neam delicat şi ţâfnos, refuzară să caute ace în carul cu fân —

şi urcându-se pe gard începură să strige în gura mare că face „păcat" părintele Ghelasie ţinându-le nemâncate până la namiezi.

— Păcat! Păcat! Păcat!

Până zări Moţ-împărat ceva verdeaţă în curticica de alături a ieromonahului Vitalie. Atunci le făcu semn să tacă şi să-l urmeze. Păşiră rar pe vârfurile ulucilor, până în dreptul vecinului, mai spionară cu ochii şi cu urechile, iar când se încredinţară că nu e pe dincolo nici om, nici câine, nici pisică, săriră gardul — şi în zice minute nu mai rămase nici fir din brazda cu ceapă de toamnă a părintelui Vitalie. Abia după această ispravă se hotărâră să plece, mai mult de ochii lumii, pe urma celorlalte rubedenii.

Cei doi motani — luară şi ei atitudini diferite.

Matei se aşeză pe palimarul cerdacului, în două labe, îşi răsuci coada în jurul poponeţului, îşi ascuţi ochii şi urechile şi căută să-şi uite foamea râzând de văicărelile

bibilicilor. Niciodată n'a simpatizat el pe aceste vietăți guralive și prea puțin folositoare pentru om. Când le întâlnește în cale își lărgește nările și mârâe la ele, iar când le aude strigând pe gard ori pe la poartă, le întoarce spatele și fuge. Acuma însă, văzându-le la ananghie, găsi o plăcere deosebită să le privească și să facă haz de concertul lor necăjit.

Năstase însă profită de ocazie că rămâne singur și se luă după cei doi stăpâni și prieteni. Căscă gura mare în fața lor, îi mângâe pe picioare cu capul și cu coada, se mai văicără în limba lui — până văzu că nu e rost să-i convingă că i s'a lihnit burticica. Atunci, mormăi ceva pe sub mustăți și plecă prin vecini. Ce era să facă? Dacă n'ai, cauți; nu găsești — ceri; nu-ți dă — furi. Fie că ai două picioare, fie că mergi în patru.

Se strecură printre uluci, în grădina părintelui Vitalie. Știindu-l însă prea puțin iubitor de animale, ba chiar bătăuș,

trecu mai departe la arhimandritul Porfirie. Nici bătrânul nu era aşa darnic, dar nu vedea bine şi Năstase spera, la caz de forţă majoră, să-i şterpelească ceva.

Cercetă cu amănuntul prin dosul chiliei şi nu dovedi nici o uşă şi nici o fereastră deschisă. Trase cu urechea şi n'auzi nici un fel de sgomot. Se urcă tiptil pe casă şi luă seama la coş. Nici fum, nici miros nu ieşea de pe el. Se coborî uşor pe tablă şi iscodi curticica din faţă. Nici o mişcare. Se căţără cum putu pe stâlpul din dreapta şi se lăsă jos. Uşa închisă, ferestrele la fel şi perdelele lăsate deşi era namiaza mare. Nezărind nici pe Corcodușa bătrânului pe afară, bănui că înăuntru se petrec lucruri interesante.

Curios şi îndrăsneţ ca o pisică flămândă, se căţără pe burlanul de tablă, cu riscul să-şi rupă ghiarele şi privi printr'o şuviţă de geam pe care n'o astupase perdeaua. Bătrânul şi cu mica-i şi capri-

cioasa-i prietenă mâncau lapte dintr'o strachină...

Năstase înghiți în sec și se coborî revoltat. Apoi sări pe gardul dinspre ierodiaconul Ilarie, se așeză cum putu pe coadă și-și ridică nasul în văzduh. Un foarte vag miros de pește prăjit îi lărgi nările și-i cutremură stomacul. Respiră prelung și când se încredință că nu s'a înșelat, plecă să-i caute de urmă.

Intre Ilarie și stăreție locuește duhovnicul Grighentie — un bătrân avar care nu mănâncă decât ceeace primește dela cazanul de obște și nimeni n'a văzut o firimitură din mâna lui: nici om, nici câine, nici pisică. Prin urmare, gândi Năstase, mirosul de pește nu poate să vie decât dela Ilarie sau din bucătăria starețului.

Cotrobăi cu ochișorii-i verzi și ascuțiți prin fața chiliei ierodiaconului și văzând că ușa e închisă și ferestrele perdeluite, ca și la Porfirie, se urcă din nou pe aco-

periș. Își lungi gâtul peste marginea de dincolo și băgă seamă că și în dos e închis și pustiu.

Il prinse mare mirare întrucât bucătăria lui Ilarie era aci iar mirosul tot mai puternic de pește prăjit era sigur acum că iese dela el.

Își strârci corpul și dintr'o săritură se găsi deasupra coșului. Aci își dădu seama imediat că fumul subțire ce se strecoară prin sita de sârmă din chipeneagul urloiului, nu e de lemn, nici de coceni, ci de friptură de pește. Așa dar părintele Ilarie, pentru mai bună pază, își mutase bucătăria în sobă...

Năstase, în complectă neputință de a pătrunde înăuntru, se mulțumi să tragă cât mai mult parfum pe nas și pe gură, apoi strâmbă din cap și porni mai departe pe coama acoperișului. Traversă indiferent și chiar plictisit partea duhovnicului harpogon și se așeză din nou pe coadă în colțul din stânga palatului stărețesc.

Dela sine înţeles că nu-l interesară nici ciubucele trase pe subt streaşina clădirii dreasă de curând şi nici antena de aramă de deasupra, prin care Prea Cuviosul Gherasim ascultă „Radio-jurnal“ şi glasul unduios al lui Fănică Luca. Observă mai întâiu că storurile dela ferestre nu sunt lăsate. Apoi ridică nasul şi constată că fumul ce iese pe coşul din fund nu prezintă nimic suspect. Işi aruncă ochii spre bucătărie şi văzu uşa de perete, iar pe părintele Pavel, bucătarul, făcându-şi provizie de lemne în dosul stăreţiei.

Neştiind ce să creadă, vru să se coboare ca să caute pe cei doi motani ai părintelui stareţ, să-i întrebe cum stau cu sănătatea şi mai ales cu ale gurii. Zărind însă uşa deschisă la podul duhovnicului intră înăuntru fără multă speranţă că va găsi ceva de mâncare. Şi nu se înşelă Podul părintelui Grighentie e pustiu ca un cap de om normal. Nici măcar o ceapă sau o gutue spânzurată pe undeva.

Doar un şoricel rătăcit din drum îşi căuta loc să treacă dincolo la Porfirie. Năstase strâmbă din nas dar nu se linse pe bot fiindcă nu obişnuia să mănânce şoareci. Ii prindea pe unde îi găsea şi-i invita la joacă. După ce îşi făcea cheful, le sdrobea oasele şi-i lăsa locului sau îi depunea la uşa părintelui Ghervasie. Acum, fără poftă de joc, cum îl ştim, îl înhăţă dintr'o săritură, îl strânse în dinţi şi-l invită să treacă pe lumea cealaltă.

Păru o clipă să-i încerce gustul dar renunţă repede. Tot mai spera să-şi facă prânzul cu bucate obişnuite.

Se reîntoarse în colţul terminus al şirului de chilii şi luă din nou seama pe la stăreţie. Niciun miros în văzduh, nici o activitate pe la bucătărie.

Intrigat, se coborî în curtea duhovnicului, sări gardul şi o întinse drept la părintele Axentie. Era curios să vadă cum se află cu stomacul cele şapte mâţe ale sfinţiei-sale.

Il găsi scuturând rogojina — de praf şi de ce-o fi mai avut pe ea. Pisicile dormeau pe prispă bot în bot şi cu burţile la soare. Fără să-şi mai ceară blagoslovenie dela cel mai mare, Năstase merse drept la ele ca să constate a ce le miroase botişoarele: peşte? jumări de ouă? — dar cuviosul Axentie îi bănui gânduri mai necurate — deşi ştia că e operat, şi-l luă la goană.

Amărît şi cu vederile înputinate de foame, bietul cotoi sări pe-un geam spart drept în sălita chiliei schimnicului Antonie.

Renumitul nevoitor întru cele pustnineşti se hrănea de obiceiu cu puţină pâine şi ceapă. Şi numai atunci când flămânzirea prea mare nu-i mai îngăduia să facă metanii şi să-şi citească rugăciunile. Iar băutură obişnuia numai apă curată dela izvor. Aşa îl cunoştea lumea şi aşa trebue să fi fost, cu toate că nu arăta prea firav la trup şi prea galben la faţă.

Dar Năstase îl găsi mâncând pâine cu... slănină. Își schimbase menu-ul probabil ca să nu miroase a ceapă...

Cotoiul socoti că a dat peste chilipir și-și fâțâi coada. Cuviosul Antonie însă, bănuind probabil că a venit diavolul ca să-și arate pe față bucuria, ba chiar să-i amintească prezența unei carafe pline subt pat, apucă un curmei și rosti un blestem. Când ești schimnic și mănânci slănină în săptămâna mare nu se cade să ai de martor nici măcar pe satana.

Bietul Năstase abia înnimeri gaura pe unde intrase. Cât pe-aci să se aleagă și cu o vătămare.

După o scurtă zăbavă dincolo de gard se hotărî să încerce la părintele Arsenie. Era cu neputință — gândi el — ca mâncăciosul dulău să stea flămând până la acest ceas.

Dar casa marelui eclesiarh se află tocmai în fundul mânăstirii, și Năstase era prea grăbit să facă atâta cale. Mai ales

că n'avea nici speranța unei izbânzi. Poate că dulăul a mâncat tot. Ori s'a sculat și se supără când cineva — care mai e și pisică — îi strică somnul. Așa că se reîntoarse la stăreție. Era mai aproape. Și-l intriga lipsa bucătarului dela datorie. Cu atât mai mult cu cât știa bine că rost de cotoi pe varză e întotdeauna pe la locuința celui mai mare.

Ierodiaconul Evloghie, ucenicul de mână dreaptă al părintelui stareț, tocmai vorbea în fața ușii deschise cu niște vizitatori dela oraș care aveau evlavie să fie blagosloviți de Prea Cuviosul Gherasim. Le explica sfinția-sa pentru care motiv nu li-se poate împlini creștineasca dorință. Părintele stareț stă retras, nu mănâncă, nu bea, nu vorbește, se roagă și meditează. Desigur la cele sfinte. Trei zile și trei nopți. Era tradiția ca întreaga săptămână dela începutul sfântului și marelui post să nu vadă față de om și să nu bage nimic în gură. Abia la vecernia de

sâmbătă să-şi curme retragerea, să ia un ceai cu pâine uscată şi să apară în mijlocul fiilor săi duhovniceşti.

Acuma însă nu mai e cu putinţă să se desintereseze şase zile de mersul mănăstirii. Vizite oficiale, procese pentru încălcări de hotare şi pentru „scornituri de-ale duşmanilor", inspecţii peste inspecţii, lipsă de încredere în nacealnicii aşezaţi pe la diferite treburi, drumuri lungi şi obositoare la vie, zăboviri forţate şi prelungite în oraş, — toate acestea îi răpesc atâta vreme părintelui stareţ că abia poate să rupă trei zile dintr'un an ca să-şi mai facă în taină şi în linişte îndatoririle călugăreşti.

Şi mult i-ar mai place părintelui Gherasim, cu toate că nu e bătrân, să se ocupe numai de cele călugăreşti! Să se roage, să facă mătănii, să postească — ar fi în stare să nu mănânce cinci zile pe săptămână, ca sfântul Eftimie — şi să nu lipsească dela biserică. Dar dacă nu se

poate... Trei zile pe an însă tot stă închis şi se roagă postind şi lăcrămând pentru păcatele oamenilor şi pentru neputinţa prea cuvioşiei sale de-a nu avea vreme să împlinească zi cu zi şi ceas cu ceas podvigul călugăresc...

Vizitatorii găsiră argumentul foarte puternic şi plecară mâhniţi că n'au avut posibilitatea să sărute dreapta unui stareţ atât de însetat după cele sfinte. Dar Năstase nu crezu — sau n'auzi spusele cuviosului Evloghie, şi furişându-se pe la spatele lui pătrunse în sala stăreţiei şi se piti în dosul unei canapele. Credea el că vătaful ucenicilor părintelui stareţ se va înapoia pe coridor şi va putea să-l urmeze — fie în sufragerie, fie in bufet.

Dar Evloghie încue uşa pe dinafară şi plecă în mânăstire.

Bietul cotoi începu a bănui şi el că maimarele mânăstirii flămânzeşte într'adevăr pentru mântuirea sufletului şi regretă că

s'a prins aci. Ori poate că a şi mâncat? Dar dacă o fi acum la masă?

Işi ascuţi urechile şi ascultă la uşă. Nici cel mai mic sgomot.

Aşteptă să apară vreun ucenic cu mâncare sau cu farfuriile goale. Nimic.

Dar unde sunt cei doi cotoşmani de nu dau niciun semn de viaţă?

Işi dublă vederea şi descoperi uşa dela cerdacul din dos puţin crăpată. O împinse cu capul şi-şi făcu loc. Cunoscând bine toate colţurile, dintr'o săritură fu pe masa de lângă perete.

Dincolo e cămara cu sticle înfundate şi cu miere. Ştia aceasta dinntr'o vizită anterioară. Totuş s'ar putea — întâmplător — să se găsească şi ceva mâncare.

Fiind geamul deschis, îşi făcu loc ca vai de el printre ochetele mici ale gratiei de fier, dându-şi în chipul acesta şi mai bine seama cât e de flămând, — şi se strecură dincolo.

In odaia dintre cămară şi salonul secun-

dar, odae care servește de dormitor Prea Cuviosiei-Sale, se auzea vorbă. Năstase bănui că starețul își mângâe cotoii — sau poate că le citește și el ceva din cartea sfântului Doroftei. Imediat însă prinse sgomot de fier, clefăituri și îndemnuri la mâncare.

Simți că se învârtește casa cu el. Vru să țipe, să tragă cu ghiarele pe ușă, dar se potoli repede și așteptă mila Celui-prea-înalt. Părintele stareț își iubea numai pisicii lui.

Și cel Prea-înalt îi ascultă rugăciunea.

După puțină așteptare, care totuși i se păru destul de lungă, mai-marele obștei își trecu merindele... duhovnicești în cămară. Un purcel fript la tavă, din care lipseau picioarele dinapoi și urechile; o farfurie cu unt proaspăt din care lipsea ca o pătrime; o cutie cu ton, înjumătățită; o bucată uriașă de cașcaval găurit; o farfurie cu icre de știucă, una cu bucăți de plăcintă, un cotor de salam, coji

de ouă și pâine. Atât cât să-i ajungă părintelui Gherasim și cotoilor prea cuviosiei sale în cele trei zile de post, de rugăciune, de metanii, de tăcere și de meditații...

Vă închipuiți bucuria lui Năstase.

Felicită — în gând, firește, — pe părintele stareț pentru curagioasa înfruntare a scripturilor, își bătu joc de sfaturile lui Ghervasie și de opreliștele sfântului Doroftei — și se ospătă împărătește, în timp ce starețul fuma și citea jurnalul ca să i-se facă somn...

*

Nici Matei nu ținu seamă de predica părintelui Ghervasie și de pilda celor din Ninive. După ce ascultă preț de-un sfert de ceas văicărelile bibilicilor, își aduse aminte că e la fel de flămând și-și căută tovarășul să se sfătuiască. Negăsindu-l, renunță să mai încerrce un demers pe lângă stăpâni și hotărî să-și afle norocul prin vecini.

Primul gând îi fu la părintele Vitalie. Nu de alta, căci îl ştia şi el că e hapsân, dar fiindcă era mai aproape şi tocmai ieşise la poartă. Şi mai ştia că părintele Vitalie n'are chef să tragă aer, rezemat de parmaci, decât îndată după masă. Şi că fără ochelari sfinţia-sa nu vede mai departe de vârful nasului. Iar acum ieşise din chilie numai cu doi ochi. Ori a citit prea mult, gândi Matei, şi-l dor ochii, ori vrea să arate lumii că în prima zi a postului nu vrea să vadă ce se petrece în văzduh şi nici pre pământ.

Ii ascultă tuşitul şi-l găsi ca de om care a mâncat bine şi a tras şi o ţigară, două, după masă. Ii examină pântecele cât o măgură şi văzu cureaua încinsă tot pe dedesubt ca de obiceiu. Trase cu urechea la respiraţia greoae ca de om gras, după o masă îmbelşugată. Observă că uşa e deschisă — şi se linse pe bot. Un miros uşor de varză şi de carne îi aminti zilele frumoase de Crăciun.

Intră în bucătărioară dar nu descoperi aici nimic d'ale mâncării. Nici o firimiță de pâine măcar.

Își lărgi nările și o luă pe dâra mirosului. Dublându-și toate simțurile descoperi în coridorul întunecos care duce la umblătoare o oală mare ferecată cu pânză și cu sfoară, iar deasupra oalei un hartap de pâine învelit în jurnal și o furculiță pusă de-a curmezișu.

Mirosi oala, mirosi și furculița și se încredință că ieromonahul Vitalie va cânta canonul cel mare al sfântului Andrei cu gâtlejul uns de sarmale. Nu era momentul să-l condamne și nici să-l felicite. Trebuia procedat repede.

Trase cu dinții de sfoară, dar nu cedă. Infipse ghiarele în înveliș ,dar nu izbuti — nici pânza s'o rupă, nici oala s'o răstoarne.

Oftă a neputință și se mulțumi să spele furculița. Apoi ieși pe unde intrase și o tuli drept în partea de dincolo, la chilia

cuvioşilor monahi Acachie şi Isaia. Îi ştia de oameni săraci, dar avusese prilej să le cunoască dărnicia.

Găsind aci totul ferecat — şi uşi şi ferestre, se căţără pe-un arac rămas din toamnă cu lujeri de fasole şi se urcă pe acoperişul umblătoarei care, la mânăstiri, formează un puţ adânc în partea din dos a chiliilor. Când se chiorî — aşa de curiozitate — prin spărtura din coamă, zări pe cuviosul Isaia sgribulit şi cu uşa închisă, cinstindu-se cu pâine şi cu ouă fierte.

Bănuind că sfinţia sa şi-a mutat sufrageria într'un loc atât de puţin potrivit, ca să nu-l vază tovarăşul postind, rânji ca un ticălos, apoi scoase un „miau" ca să-şi arate prezenţa. Dar părintele Isaia, în loc să-l poftească la masă, îşi făcu cruce, îşi întoarse spatele şi continuă să îmbuce hoţeşte.

Matei, ofensat, îl scuipă de sus, apoi se încovoe pe după marginea acoperişului

chiliei şi pătrunse în pod, pe subt streaşină. Căci chiliile din acest şir sunt vechi, aproape în stare de ruină, cu ferestre unde nu te aştepţi şi întărite unde n'ai gândi.

Un clefăit uşor şi un miros de brânză de Brăila, fabricată în satul vecin, îl duse la o descoperire senzaţională. Cuviosul părinte Acachie, înfăşurat într'o dulamă groasă şi cu capul înfundat într'o căciulă de oae, se înfrupta în dosul coşului din pâine şi brânză. Desigur pentru aceeaşi pricină ca şi fratele său întru Hristos.

Bietul Matei ciuli mucalit din urechi şi închise şiret dintr'un ochiu. Apoi, silit de stomac să-şi uite demnitatea de cotoiu boerit, se postă în faţa lui Acachie, cu aer de milog.

— Miaau!

— Tu eşti, drace?

— Miaau!

— Nu ţi-a dat părintele Ghelasie să mănânci?

— Miaau!

— Vrea să arate că postește, ai?

— Miaau!

Părintelui Acachie i se făcu milă și-i dădu puțin miez de pâine. Matei îl mirosi cu toată bunăvoința dar nu-l mâncă. Nu cunoștea gustul pâinei fără pic de unsoare.

— Miaau!

Acachie îl ocărî ca pe-un cerșetor mofturos și-l pofti să plece. Apoi se milostivi și-i dădu din mână boțul de brânză ce-i mai rămăsese, însoțit de-o mângâere prietenoasă pe spinare.

— E bună, taică?

Era bună, firește, dar prea puțină. Abia cât să întărîte și mai rău stomacul motanului.

— Miaau!

— Nu mai e...

Matei se făcu că nu pricepe — doar, doar va mai scoate călugărul ceva de pe undeva. Dar acesta, în lipsă de alte bu-

nătăţi îşi continuă prânzul cu pâine goală.

Văzând care încotro, Matei îşi răsuci coada în semn de mulţumire sau de protest şi se reîntoarse la gaura de pe umblătoare. Insă părintele Isaia nu mai era acolo. Işi încolăci iarăşi coada şi o luă întins pe coama şirului de chilii până la capăt. Nu se mai opri nicăeri. Erau aci numai călugări săraci şi evlavioşi.

Se coborî în curtea părintelui Avemelec şi de aci porni, fără multă tocmeală, către casierul sfintei mânăstiri.

Părintele Daniil a deschis larg ferestrele din mijlocul geamlâcului şi se închină cu evlavie în dreptul lor şi cu faţa spre răsărit, socotind plecăciunile făcute Domnului pe şiragul uriaş de metanii de lână.

Nu-l stinghereşte faptul că-l văd fraţii. Cu atât mai bine: să ia pildă dela cuvioşia-sa şi să se roage şi ei. Şi apoi — de gura celor clevetitori nu-i chip să scapi.

De te fereci în chilie vor scorni câte dracu le suflă la ureche. Făcându-ţi pravila la lumina zilei, te vor categorisi printre făţarnici — şi mai mult nimic. Iar opreliştele scripturii s'au învechit şi s'au banalizat. „Să nu ştie stânga ce face dreapta“, şi „Nu te arăta oamenilor că posteşti“ — sunt vorbe pe care nu le respectau întocmai nici marii cuvioşi din Tebaida şi din Paflagonia.

Matei se urcă pe banca dela poartă şi-l cercetă cu ochi pătrunzători, printre uluci. După încovoerile mici şi cam forţate, faţă de lungimea şi de uscăciunea trupului, bănui că şi cuvioşia-sa a călcat tipicul.

Işi linse buza de sus şi se strecură în curte. Se căţără pisiceşte pe burlanul de ploae, apoi o coti la dreapta pe mica streaşină de tablă, menită să scurgă apa de pe geamlâc, şi se opri în marginea ferestrelor deschise. Când părintele Daniil făcu — poate din greşală — o plecăciune mai adâncă, îşi luă inima în dinţi

și intră în cerdac. De-aci mâșa-mâșa pe pălimar până se coborî pe spatele unui scaun și apoi pe sala din mijloc.

Ca unul ce nu e încă trecut în statele mânăstirii, Matei făcea prima vizită cuviosului casier. Nu-i fu însă greu să deosibească sufrageria și bucătăria de celelalte încăperi.

Trase cu urechea la ușa bucătăriei și auzi sgomot. Pricepu imediat că fratele Niculae, ucenicul părintelui Daniil, spală vasele; și-și mușcă limba. Vru să-i ofere ajutorul dar se temu să nu fie refuzat. Cercetă ușa dela sufragerie și o găsi închisă. Trecu descurajat în cerdacul din dos și aci purcese cu coada între picioare către dulapul din fund. Il mirosi atent pe dedesubt și pe la închieturi și-și fâțâi coada. Se uită înapoi cu ochi vicleni, ridică urechile drept în sus ca să le ploștească îndată de vârf, apoi jucă totul pe-o singură carte. Ce-o fi o fi. La urma urmei ce-o să-i facă dacă l-o prinde? Nici la

postul de jandarmi n'o să-l ducă, nici în judecata soborului n'are să-l trimită. Cel mult o vergea pe spinare și o fugă sănătoasă.

Își înfipse ghiarele-i zdravene și-și făcu loc între ușile dulapului. Cu mirosu-i ager deosebi în întunerecul dinlăuntru un foarte ușor parfum de marinată, lângă unul greu de brânză și unul mai plăcut de scoverci. Nu era desigur nici locul, nici timp să aleagă, dar nu putu să se împotrivească ispitei — și căută peștele înecat în untdelemn și în foi de dafin.

Il descoperi repede închis într'un borcan de sticlă. Rezistă strâchinii cu brânză ce-i făcea semne și se cățără pe vasul cu marinată. Incercă să apuce cu dinții de sfoara înfășurată pe marginea capacului de pânză dar grăbit și enervat cum era, călcă cu picioarele din urmă în strachină și căzu cu ea grămadă, urmat imediat de câteva farfurii deșarte și de însuși borcanul cu marinată.

Speriat de această voinicească ispravă, Matei ceru protecţia unui vraf de jurnale şi aşteptă urmările.

Fratele Niculae, alarmat de sgomot, nu zăbovi să vie la faţa locului şi să constate stricăciunea căşunată aşa din cer senin. Se închină ca în faţa unei minuni şi fugi să raporteze celui mai mare.

Intre timp, hoţul ieşi din ascunzătoare, îşi vârî capul în borcanul spart şi înhăţă o coadă de şalău cât o zi de post. Apoi se repezi cât îl ţinură picioarele şi o sbughi pe unde intrase, în huiduelile fratelui Niculae şi întru sminteala părintelui Acachie care trecea cu doniţa la apă.

Când ajunse Matei acasă, găsi pe Năstase lingându-şi botul la soare. Il pofti la ospăţ, dar Năstase îl refuză politicos fără să-i explice dacă e sătul ori dacă nu obişnueşte să mănânce de furat. Se mulţumi numai să-i cureţe capul de sos, ca şi Matei să-i spele în urmă mustăţile de unt proaspăt şi de zahăr de pe plăcintă.

Apoi se lungiră cu burţile la soare şi aşteptară urgia lui Dumnezeu.

— Te uiţi, mă Ghelasie? — grăi Ghervasie când ieşiră spre biserică şi-i văzu tolăniţi pe caldarâm. — Nişte lighioane fără cuvânt şi fără judecata omului, şi nu mai fac atâta caz de foame. Dar noi, călugări şi preoţi, cu capul plin de scripturi, să nu putem înfrâna stomacul dela poftele lui? Am fi mai prejos de judecata acestor pisici şi mare pată am căşuna pe rasa de monah.

Dar Ghelasie observă burţile cam umflate şi nu dădu niciun răspuns. Ba chiar se bucură în sinea lui la gândul că motanii se vor fi ospătat mai înainte de a se întoarce milostivirea lui Dumnezeau asupra păcatelor lui Ghervasie...

Dar nu zări pe Irodiada. Să fi înţeles ea spusele Bibliei despre jertfa celor din Ninive? Ori a plecat după cerşit şi după furat? Se întristă la gândul că năstrușnica idee a lui Ghervasie îi va împinge

vietățile către fapte urîte și mai pedepsite de canoane decât însăși nepostirea, dar amână răfuiala ca să nu-și strice inimile cu care mergeau să guste frumusețile negrăite ale canonului ieșit din pana inspirată a sfântului Andrei Criteanul.

VIII.

E liniște peste tot. Nu se mai aud nici cocorii, a încetat și freamătul ramurilor goale turburate de vântul ce se pornise dinspre baltă, s'a pierdut și gâlgâitul clopotelor trase pentru slujba pavecerniței.

In toată mânăstirea nici o mișcare, nici o țipenie. Nu se vede și nu s'aude nici om, nici dobitoc, nici pasăre. Un călător abătut aci de oboseala drumului și de apropierea înserării, ar bănui că vremea somnului începe în sfintele mânăstiri înainte de apusul soarelui. Sau că un vânt otrăvit, adus de satana de pe cine știe ce meleaguri ciumate, a stins într'un ceas

toată suflarea — ca să împuţineze oastea lui Hristos şi să-şi pregătească astfel biruinţa asupra celui ce l-a gonit din cer.

Dar sfinţii şi cuvioşii călugări nici n'au murit, nici nu s'au culcat să doarmă. Ci s'au adunat în paraclisul cel mare să cânte sau să asculte canonul sfântului Andrei.

S'au dus toţi în păr, dela bătrânul arhimandrit Porfirie până la cuviosul Pimen bucătarul; dela eclesiarhul Arsenie până la nevinovatul părinte Ioanichie cel cu porcul minunat. Numai părintele stareţ continuă să postească şi să se roage, ferit de vederile fraţilor dar, izolat cum e, mai expus loviturilor întunecatului vrăşmaş al neamului omenesc.

Toţi sunt înfăşuraţi în rase şi în camilafci, iar părintele Antonie schimnicul vestit pentru marea lui înfrânare, a venit îmbrăcat în mantia-i plisată — semn al nestricăciunii şi al curăţiei.

Şi toţi au stomacurile goale... Fiindcă

așa poruncește tipicul călugăresc să se cânte stihurile sfântului Andrei: fără nici o turburare a gâtlejului. Căci „pântecele flămând ajută la stăruința în rugăciune și aduce cunună sufletului", scrie fericitul Macarie monahilor de sub ascultarea sfântului Pahomie cel mare.

Au sosit și călugări străini de loc... De prin Tebaida și din Anatolia... Din pustiul Iordanului și mai de departe, dinspre Eufrat... Cuvioasa Maria Egipteanca a sosit în rasa dăruită de starețul Zosima, iar marele Arsenie cu nelipsitu-i șervet în care-și adună lacrămile ce-i curg fără încetare.

Sfântul Antonie și cu Pavel din Teba și-au părăsit ascunzătorile din stufișurile Nilului și au venit: primul rezemat în toiagul cu care a speriat pe ciracii lui Scaraoschi, ial al doilea, mai gârbov încă, îmbrăcat în rasa-i împletită din frunze de finic.

Sfântul Pahomie a lăsat pe bătrânii pus-

nici din Paba în grija Celui-de-sus și a venit însoțit de Sur, de Pafnutie, de Cornilie și de prea iubiții săi ucenici Orsisie și Teodor cel sfințit.

Iar sfântul Onufrie n'a sorbit azi nici rouă, nu și-a luat nici porțioara de smochine — și a sosit în grabă, înfășurat, ca și în pustiul de lângă Ermopoli, în părul capului și în barba-i nesfârșită.

Cuviosul Ilarion a părăsit peștera de lângă Gaza și a venit, nemâncat din zile uitate și îmbrăcat în mantia de piele dăruită de sfântul Antonie.

A venit și chinuitul Ioan Colibașul, și cuvioasa Apolinaria și Sara și Singlitichia și Melania Romana și Sava cel sfințit și Pimen cel mare și Macarie Alexandreanul și Marcu din Etiopia, precum și Atanasie din Aton însoțit de Maxim cel cu chiliile de frunze și de cuviosul Grigorie Sinaitul.

Toți au venit încă dela începutul slujbei, așa cum scrie la cartea bunului călu-

găr; numai sfântul Teodosie, aflându-se în ceartă aprigă cu împăratul Anastasie, a cărui minte se vătămase de eresul lui Eutihie și a lui Sevir, a sosit abia după ce părintele eclesiarh și cu ieromonahul Vitalie — primul în dreapta și al doilea în stânga — ajunseseră pe la jumătatea canonului cel mare...

„Miluește-mă, Dumnezeule, miluește-mă!“

„Se apropie sfârșitul, suflete, se apropie și nu te grijești, nu te gătești! Vremea se scurtează, scoală-te! Aproape, lângă ușă, e judecătorul. Ca un vis și ca o floare trece vremea vieții... Pentru ce în deșert ne turburăm?“

„Miluește-mă, Dumnezeule, miluește-mă!“

„Somaniteanca a primit pre cel drept, cu gândul bun, iar tu, o suflete, n'ai adus în casă nici străin, nici călător...“

„Izvor de viață te-am câștigat pre tine surpătorul morții și-ți strig din inimă, mai

înainte de sfârșit: greșit-am! Milostivește-te-te și mă milueşte".

„Cuptorul patimilor arde sufletul meu, ci cu roua milei tale potolește-l, cela ce ai izvorât nepătimire prin răstignirea ta".

„Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, milueşte-ne pre noi!"

„Cuprins sunt de furtună și de întreitele valuri ale păcatelor. Ci tu, o maică, mântuește-mă și mă scoate la limanul pocăinței".

„Gol sânt spre a intra în cămară. Gol sânt și de a merge la nuntă și la cină. Candela mi s'a stins fiind fără untdelemn, cămara mi s'a închis pe când eu dormeam. Cina s'a mâncat, iar eu, fiind legat de mâini și de picioare, am fost lepădat afară".

„Trupul mi-am spurcat, sufletul mi-am întinat, peste tot m'am rănit. Ci ca un doftor, Hristoase, tămăduește-mă prin pocăință. Spală-mă, Mântuitorule, și arată-mă mai curat decât zăpada".

„Suflete al meu, suflete al meu, scoală! Pentru ce dormi? Sfârșitul se apropie și vei să te turburi. Deșteaptă-te dar, ca să se milostivească spre tine Hristos, cel ce este pretutindenea și toate le plinește...“

*

Eșirea din biserică se face — ca întotdeauna, după erarhie și după vechime. In frunte preotul care a slujit, apoi arhimandritul Porfirie, slab și gârbov, cu ochii aproape ascunși de sprâncene și cu barba vârâtă în gulerul blănii de vulpe. Urmează cuviosul Arsenie, Daniil, Vitalie, Ghervasie, Ghelasie și ceilalți până la paracliserul de rând.

După terminarea slujbei din biserică, părinții călugări obișnuesc să se mai întrebe de sănătate și câteodată chiar de cele duhovnicești; acuma însă, răpiți fiind cu mintea de frumusețea cântărilor și de ușurința pântecului, precum și mai conștienți ca orișicând de greutatea răspun-

sului pe care-l vor da în faţa Dreptului Judecător, păşesc încet, în pasul bătrânului din frunte, tăcuţi, smeriţi şi gânditori. Abia când clopotul cel mai mic îndrăzneşte să spargă această linişte senină care învălue întreaga mânăstire, cu clinchetele lui slăbănoage, se mai trezesc şi cuvioşiile lor din meditaţii, îşi zâmbesc ironic, se lovesc cu coatele şi chiar îşi suflă un cuvânt de puţintel haz.

Şi au dreptate. Pentru o felie de varză acră nu era nevoe de atâta sgomot. Sune clopotul pentru masă în zile de deslegare, când mai găseşti la cazanul părintelui Pimen o strachină de borş cu peşte orb sau una de fasole lăsată întradins mai tare ca să mai fiarbă şi în stomac. Atunci merită să se facă oarecare gălăgie. Dar acuma?

Astfel gândesc toţi dar nu cârteşte niciunul. Dimpotrivă. Proistoşi care au bucătari şi ucenici şi deci n'au nevoe să se ostenească în persoană să-şi ridice „mân-

gâerile“ dela cazan ori dela chelărie, își cer acum blagoslovenie dela smeritul Isidor, nacealnicul putinelor cu varză și cu murături, și așteaptă răbdători să li-se dea tainul scris în pravili pentru începutul Păresimilor. Aceasta ca să arate celor mai tineri că și prea cuviosiile lor, cu toată cinstea în care se află, se închină în fața sfertului de varză, deși le-ar da mâna să înceapă postul cu icre de știucă și cu marinată de măsline. Căci, puterea de a lega și a deslega n'a dat-o Hristos preoților ca s'o folosească numai pentru alții, ci și pentru ei înșiși atunci când sunt încolțiți de nevoi...

Și chiar asprul tipic al postului nu face nici o opreliște fără să adaoge la urmă: „..Sau cum va orândui cel mai mare“. Și cel mai mare slobod e să „orânduiască“ altfel pentru toată obștea sau numai pentru el singur. Și ca să nu dea înaintea lui Dumnezeu răspuns pentru cei care ar da o interpretare prea largă bla-

gosloveniei sale, se mărginește mai totdeauna să folosească acest privilegiu numai pentru el.

N'au nici măcar farfurii sau strachini fruntașii mânăstirii. Și Porfirie și eclesiarhul și casierul și Policarp economul și-au luat varza în mâna goală, și o duc la chilie în podul palmelor, cum ar duce anaforă sau însuși trupul lui Hristos...

Ghervasie privește cu neîncredere smerenia lui Arsenie și a lui Daniil, apoi ia porția lui Ghelasie și o așează peste a sfinției-sale. Il văzuse că-i face ochi prea dulci și-i era teamă să nu cază în ispită.

— Nici varză goală nu mă lași, omule, să mănânc? — îi observă acesta cu drept de supărare.

— Nici. Timp de patruzeci de zile, Mântuitorul n'a luat nimic în gură. Nici măcar o lingură de zeamă — dar mi-te un sfert de varză!

— Mântuitorul ar fi putut să postească o sută de ani — și chiar până la sfârșitul

veacurilor, fără să-i cadă leşin la inimă. Tu te potriveşti cu Dumnezeu, nevlegule?

— Păi atunci nu mai era Dumnezeu, mă zevzecule! Luase şi el fire omenească. N'ai citit în scripturi? Dar Moise cum a răbdat şase săptămâni pe muntele Sinai?

— L-a întărit Dumnezeu ca să fie vrednic a primi Tablele-Legii. Dar tu poţi să rabzi până în marginea gropii şi n'ai să pupi minunea din muntele Sinai. Şi apoi — să mă erte Cel-de-sus — ai fost tu lângă Moise ca să vezi dacă n'a luat în gură măcar acolea o smeură ori o fragă? Iar dacă o fi avut obiceiu să fumeze — să nu tragă el din ţigare măcar de două ori pe zi?

Când auzi Ghervasie de ţigară, simţi că i-se usucă buzele şi i-se dublează beregata. Şi... o lăsă mai moale.

— Baremi două zile, mă Ghelasie.

Când ajunseră acasă, cotoii tocmai se deşteptaseră dintr'un somn lung şi in-

sorit și se întindeau pe treptele de piatră dela intrare.

— De foame se întind, grăi Ghelasie amărît. Și-i fu rușine să-i întrebe de vorbă. Dar Ghervasie îi strigă pe nume și le mulțumi pentru ascultare.

— Mănca-i-ar taica de băeți smeriți și cuminți. Ca niște călugări adevărați.

Motanii îl priviră batjocoritor și se linseră semnificativ pe botișoare.

— Eu fac prinsoare că sunt sătui, grăi Ghelasie aproape vesel. Dar Ghervasie nu crezu.

— Doamne ferește! Tu știi că șoarecii nu le plac, iar la vrăbii nu sunt obișnuiți. Ce erau să mănânce? Mană din cer? Nu-i așa, tăiculiță, că vă osândește degeaba?

Drept răspuns, cotoii își scoaseră limbile și le învârtiră pe sub mustăți.

— Tu nu pricepi, mă Ghelasie, ce vor ei să spună? Cică ar dori să bage ceva pe sub nas dar zor mare nu e. Au început să se obișnuiască. Nu-i așa, Năstă-

sică? Mai bine te-ar chema pe tine Ghelasie decât pe lacomul ăsta de stăpână-său.

Apoi, ca să întărâte încă foamea lui Ghelasie, îi arătă porţiile de varză, făcând cu ochiul.

— Ce bună ar fi acuma tăiată mărunţel, apoi rumenită în tigae şi cu cârnaţi deasupra! Da să fie şi un clondir cu vin — ştii din ăla de care bea părintele stareţ...

Ghelasie îşi lărgi fălcile, le strânse la loc şi scuipă printre dinţi. Ghervasie se rugă lui Dumnezeu ca să-l întărească, apoi încue varza în bucătăria sfinţiei-sale şi căută surcele să aprindă focul în sobă. Rândul lui Ghelasie să-l certe.

— Crezi tu că Moise, când a postit patruzeci de zile, şi-a luat godinul cu el în vârful muntelui? Ori sfântul Macarie Egipteanul o fi avut teracotă în peşteră? Dacă vrei să-ţi pedepseşti trupul, pentru îndestularea de până azinoapte, nu-l supune numai foamei ci şi setei şi frigului.

Umblă desculț prin ciulini și prin mărăcini ca sfântul Pahomie; culcă-te cu femei desfrânate fără să te atingi de ele — ca sfântul Vitalie; așează-te într'o peșteră plină de șerpi veninoși — ca sfântul Grigorie Decapalitul; leagă-ți fiare de grumazi — ca Isachie dela Pecerska Kievului; ori urcă-te în vârful salcâmului și stai acolo măcar trei nopți dacă nu treizeci și șase de ani, ca sfântul Simeon Stâlpnicul. Imbracă-ți anteriul cel bun și ia-ți culionul de catifea de mătase, ca să nu te arăți oamenilor că postești. Dar nu te întinde pe saltea moale și la căldurică de treizeci de grade, fățarnicule!

Ghervasie se gândi la plapoma-i groasă care singură putea înlocui, în noapte de Martie, o sobă încălzită. Bucurându-se că are prilej să-și îndatoreze vecinul, aruncă surcelele peste cerdac.

— Poftim! Ca să n'ai pricină de cârtire și nici de sminteală.

Și cântând condacul canonului mare —

„Suflete, suflete al meu!“ — porni voios pe treptele ce duc la gârlă.

Ghelasie privi lung în urma lui, apoi ridică din umeri și-și căută orăteniile. Le găsi în dosul casei, resemnate, dar fără gând să intre la culcare. Mângâe curcanul pe creastă, trase pe Costache de cioc, pe Makensen de gușă, pe Agatoclia de coadă, pe bibiloi de moț, — apoi se uită cu dușmănie după Ghervasie și le făgădui ceva în gând.

Porcii, țipaseră până-și pierduseră glasul. Acuma stau culcați pe câte-o ureche, cu ochii închiși numai pe jumătate și se vaetă în surdină, ca niște robi ce nu se mai bucură de mila stăpânului.

Ghelasie îi mângâe ușor pe râturi, îi scărpină pe unde ajunse, le grăi cuvinte de îmbărbătare, pândind cu gând de înșelăciune mișcările lui Ghervasie.

Acesta, inspectând închizătoarea peștelui, observase cu strângere de inimă că deasupra apei plutesc icre de știucă. Și

călcându-şi hotărârea luată de dimineaţă de-a evita să mai umble cu peşte în aceste trei zile rânduite pentru flămânzire, trase cuşca afară şi constată că plătica, din care spera să scoată o jumătate kilogram de icre, nu vrea sau nu poate să mai aştepte. Ca să nu piardă bunătate de icre, o scoase din închizătoare împreună cu ştiucile însărcinate şi le urcă la bucătărie, spre nelegiuita operaţie.

Scoase o strachină plină. Le curăţi de pieliţele albe, le dădu sare şi cu multă greutate se stăpâni să nu vâre măcar degetul în gură.

Apoi despică peştele bine şi-l sără la rându-i întru a sa nestricăciune.

In acest timp îi veni părintelui Ghervasie o idee îndrăzneaţă. Citise în Pateric despre un cuvios călugăr care vrând să-şi încerce puterea de abstinenţă, răbda de foame privind un şir de smochine atârnat deasupra patului. Vârî sfori de tei prin boturile peştelui şi-l atârnă şi el

în cerdacul din dos căci înăuntru ar fi fost în primejdie să se strice. Aduse şi ultimul cârnat din pod şi-l puse lângă varză. Mai adăugă un clondir cu prăştină, apoi invită pe Ghelasie şi pe cei doi cotoi să privească aceste bunătăţi şi să le cânte din epistola sfântului apostol Pavel — către cei din Corint.

„Fraţiloooor, toate îmi sunt slobode dar nu toate îmi sunt de folooos.

„Toate îmi sunt slobode, ci eu nu voiu să fiu biruihihit de cevaaa.

„Bucatele-pântecelui şi pântecele-bucatelor; dar Dumnezeu şi pre acela şi pre acelea le va stricaaaa.

„Că nici furii, nici lacomii, nici beţivii, nici bârfitorii, nici curvarii împărăţia lui Dumnezeu nu o vor moşteniiii.

„Drept aceea, fiţi îndelung răbdători, fraţii mei, până la venihihirea Dooomnuluuui.

„Luaţi pildă de pătimire rea şi de îndelungă răbdare pe proorocii care au grăit întru numele Domnuluuuui.

„Iată, fericim pre cei ce au răbdaaat. De răbdarea lui Iov aţi auzit şi sfârşitul Domnului l-aţi văzut. Că mult milostiv este Domnul şi înduraaaat".

Bietul Ghelasie, îşi închipui la iuţeală icrele spumegând de untdelemn şi de lămâe, stiucile prefăcute în borş cu leuştean, în rasol cu usturoiu, în saramură cu ardei, prăjite în tigae — şi apăsă cu mâna pe stomac. Apoi îşi făcu o sfântă cruce şi plecă strângându-şi fălcile ca să nu cârtească.

Se duse drept la bucătărioara de vară unde ţinea merinde pentru lighioane. Vârî un fier între belciuge şi dintr'o smucitură scoase lacătul. Apoi îşi îndestulă prietenii. Porcii cu rămăşiţe de mâncare şi cu lături, pe care le strângea într'o găleată anume, iar pasările cu grăunţe de orz şi de păpuşoi.

Dar unde să fie Irodiada?

Părintele Ghelasie o căută îngrijorat, bănuind că e supărată, ori că a leşinat de

foame în vreun ungher și nu poate să se mai ridice. Abia o găsi pitită în gluga de lemne vechi de lângă gardul dinspre Vitalie. O pofti să iasă de acolo și i-se răspunse scurt, încet și fricos. Vârî mâna după ea, o mângâe, îi făgădui mâncare, dar cățelușa tremura vargă cu botul pe labe și refuză să-l asculte.

Ce să aibă Irodiada? se întrebă cuviosul mirat, fiindcă o știa blândă, supusă și foarte simțitoare când i se arată prietenie. Se gândi atunci s'o momească cu ceva mâncare dar n'avea de nici unele. Nici măcar o cojiță de pâine. S'ar fi urcat în pod să tae un căpătâi de cârnat dar îl simțea Ghervasie. Și cam înciudați cum erau acum — cearta ar fi fost gata.

— Irodiada! Fetița taichii! Ce te doare, taică? Ești supărată că te silește nebunul ăla să flămânzești? Te doare ceva? Te-a lovit vreun diavol de frate sau te-a pișcat dihorul? Ce ai, taică, de stai așa fricoasă și înghesuită?

Dar Irodiada se încăpăţâna să rămâe în gluga de lemne. Ghelasie îşi vârî din nou dreapta după ea şi dădu de coji de ouă... De unde să fie? Le dibui şi constată că sunt sparte de curând. Cine să le fi adus aci? Şi mai ales — cine să le fi mâncat? Dihorul? Nu l-a mai văzut şi nu l-a mai simţit de două luni. Irodiada? I se făcu ceaţă înaintea ochilor. O ştia incapabilă să mănânce altceva decât ceea ce primea din mână. Şi totuşi ea a mâncat ouăle...

Opri un blestem ivit pe buze pentru Ghervasie şi intră în coteţul pasărilor. Îşi pusese în gând să nu umble după ouă în zilele hotărîte pentru nemâncare, dar acuma trebuia să-şi dea seama de fapta Irodiadei.

Intr'adevăr: nu găsi în cuiburi niciun ou. Nici măcar cuibarele.

Ce se întâmplase? Biata căţeluşă întrecuse în răbdare pe toate celelalte vietăţi de pe lângă casa stăpânilor săi. Când

a văzut însă că aceştia pleacă la vecernie fără să-i arunce o firimitură, n'a avut încotro şi a plecat drept la casa eclesiarhului. Era prietenă cu Achepsim — dulăul părintelui Arsenie — şi o mai ajutase el odată când îi lipseau stăpânii de acasă. Sosise însă prea târziu. Jupân Achepsim glojdorise oasele crude de miel fript pe care i-le dăduse cine îl are, de nu mai rămăsese din ele decât cioturi uscate bune de aruncat la gunoi. Regretă dar n'avu nici o putere să-i potolească stomacul. Se uită lung şi cu înţeles spre cămara îndestulată a prea cuviosului său stăpân, strâmbă din cap şi-şi ceru scuze.

Irodiada, cu toate că era şi mai îmboldită de foame după ce luase cunoştinţă de prânzul lui Achepsim, nu mai dădu târcoale prin mânăstire şi se întoarse cuminte acasă.

Ca să uite îşi căută de lucru. O deprinsese Ghelasie să-i aducă ouăle pe care pasările nechibzuite sau pridídite le lă-

sau cine ştie pe unde — şi îşi aminti că acu e primăvară şi ouatul în toi.

Nu găsi decât un singur ou la rădăcina socului dinspre părintele Serafim. Il luă în dinţi şi porni cu el spre casă. Pe drum însă, nemulţumită cum era, îl strânse prea tare între fălci şi simţi ud în gură. Speriată de isprravă, îi dădu drumul şi-l privi cu jale. Apoi cu interes. Îşi aduse aminte că părintele Ghelasie tot aşa îi face înainte de a-l mânca: îl sparge şi-l pune în tigae. Poate că le înghite câteodată chiar şi neprăjite.

Îşi apropie nasul şi nu găsi că mirosul e prea atrăgător. In tigae are alt parfum. Dar mai era loc de mofturi? Ignoră eventualitatea unei intoxicaţii şi-şi vârî botul în gălbenuş. Până să-i simtă gustul înghiţise tot. Ghici însă din ceeace mai găsi pe mustăţi că... nu e tocmai rău.

Ca să se convingă mai bine purcese către coteţ. Şi cum ştia seama pe aci, nu-i fu greu să descopere două ouă proaspete

şi trei cuibare clocite. Nu era tocmai sigură că face un lucru nepermis, dar nici nu credea că serveşte pe stăpân. De aceea socoti că e mai înţelept să se ascundă. Abia după ce şi-a îndestulat stomacul a fost în stare să judece mai pe îndelete şi să-şi dea seama că a făcut un lucru rău. Atunci a fost cuprinsă de remuşcări şi n'a îndrăznit să mai iasă din ascunzătoare.

— Trăsni-te-ar Dumnezeu, Ghervasie! — grăi Ghelasie când văzu dezastrul. Căci lui nu-i era de cele câteva ouă pierdute şi nici de neascultarea căţeluşei, cât se temea că odată învăţată să fure cu greu o va mai desbăra.

Şueră a neavere şi se porni spre ceartă cu tovarăşul. Iar pornirea îi fu şi mai aprigă când auzi pe vecinul Vitalie blestemând pe „ăi care au pasări şi nu le dau să mănânce". Desigur că săriseră careva gardul şi făcuseră stricăciune.

Dar când deschise uşa şi intră în sală

simți un miros ușor de friptură și nările-i prinseră a se gâdila fără să mai aștepte deslegare. Iar supărarea împotriva lui Ghervasie se prefăcu într'un mare semn de întrebare.

Il găsi ocupat ca în zi de praznic — și-și făcu trei cruci cu plecăciuni până la pământ.

— Ai căpiat, măi frate? Din postire desăvârșită ai trecut la robia pântecelui?

Părintele Ghervasie întoarse plătica de pe plită, puse mălai în tingirea de mămăligă, mai vârî un lemn în mașină și apoi binevoi să-i răspundă.

— Dimpotrivă. Am să-l fac pe ticălosul de pântec să treacă prin toate sudorile iadului. Văzând smerenia mea precum că ispitirea cu pește crud ,cu icre nebătute și cu cârnat fără miros n'a avut putere întru a ne întoarce dela înfrânare, nici pe noi și nici pe motani, ce m'am gândit? Ca să încerc, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile tuturor sfinților, una și

mai şi. Dupre cum vezi frăţia ta, fac saramură de plătică şi mămăliguţă caldă. Mâncarea noastră iubită. Să le aşezăm pe masă, ca şi când ar urma să mâncăm, să punem şi câte un păhărel cu rachiu între ele, să parfumăm saramura cu ardei d'ăla bătăiosul, apoi să ne aşezăm cu nasul deasupra farfuriilor şi să cugetăm la nemurirea sufletului. Că aşa vom fi şi mai vrednici de mila lui Dumnezeu. Poţi foarte uşor să nu mănânci când n'ai de ce te lipi; dar să te înfrânezi cu masa plină — asta e, mă rog, un lucru aproape peste firea omenească. Şi răsplata dela Cel-de-sus va fi împătrită şi înzecită. Nu m'am gândit eu bine, frate Ghelasie?

— Tu bine te-i fi gândit, răspunse acesta sec, dar nu prea te ştiu în stare să te joci cu focul...

— Vei vedea. Când vrea omul tae firul de păr în patru. Ş'apoi — „nu merge după poftele tale", zice Isus al lui Sirah. E post — post să fie! Trei zile nu moare

nimeni nemâncat. Cu atât mai puțin un călugăr cuvios.

— Parcă o scurtaseși la două...

— A fost o clipă de slăbiciune pentru care rog pre Dumnezeu de ertare. Dar acum iată sunt hotărît cu desăvârșire să nu iau în gura mea decât tocmai Miercuri seara ,după apusul soarelui, un ceiuleț — de s'ar putea gol. Iar dacă flămânzirea va da trupul întru mare slăbire, voiu adăuga, cu blagoslovenia sfinției tale, o cojiță de pâine uscată.

— Și... o să te ții și de tutun? — îl ispiti Ghelasie privindu-l batjocoritor. Ghervasie tresări ca în fața unui răspuns greu, înghiți ceva și grăi cu aspru glas:

— Și! Războiul satanei va fi mai vârtos aici, dar și biruința mă atrage.

Ghelasie ridică neîncrezător din umeri. Apoi încue peste tot, astupă crăpăturile pe unde s'ar fi putut strecura afară miros de friptură și își scoase anteriul, ca să dea o mână de ajutor. Era acuma curios

să vadă în ce chip se va isprăvi râvna aceasta spre cele pusnicești ce-l cuprinsese de năprazna pe Ghervasie.

Aduse din bucătăria cuviosiei sale o lămâe și o sticlă de untdelemn grecesc și se apucă să frământe icrele. Ghervasie se bucură că-l ascultă și înteți focul. Apoi întoarse plătica pentru ultima oară, își aminti că n'a pus sare în tingirea de mămăligă și pregăti un castron de pământ, cu apă caldă și cu ardei, întru întâmpinarea fripturii.

— S'o coci bine... că o să înghiți cu lăcomie și să nu-ți facă rău, — îl preveni Ghelasie în râs.

— Asta are să se întâmple Joi după sfânta liturghie. Dar nu saramură de plătică voiu dori atunci, ci zeamă de fasole din mila părintelui Pimen...

Apoi luă peștele de pe plită, îl bătu pe coaste cu latul cuțitului, îl suflă de cenușă, după care îl rupse în două și-l pofti să ia loc în castron.

— Ia'n te uită, frăţioare.

Ghelasie întrerupse o clipă frecatul icrelor şi privi galeş, apoi duşmănos aburul ce icnea din carnea albă a peştelui. Ghervasie îi pricepu gândul şi vru să-i arunce o glumă, dar n'o găsi. Cu frică mare şi cu cutremur îgădui nărilor să prindă puţin miros de saramură piperată, apoi înghiţi noduri — poate chiar amigdalele, — îşi şterse sudoarea de pe frunte şi apucă făcăleţul. Până să mestece el mămăliga, isprăvi şi Ghelasie cu icrele. Le împănase cu ceapă tocată mărunt, le umflase cu un pahar de untdelemn de Hios şi făcuse dintr'o strachină-două.

Rânduiră masa pe tăcute, cu şervete, cu furculiţe, cu sticla de rachiu între mămăligă şi între saramură — şi se aşezară cu frică şi cu evlavie. Apoi, cu ochii ţintă la bunătăţile destinate a le încerca puterea de răbdare, încercară cuviosiile lor să îndrumeze gândul către înălţimi. La judecata cea mare, la Sânul lui Avraam,

la focul Gheenei, la cetele sfinților și la fericirea ce-i aștepta, pe monahii vrednici, întru împărăția cea veșnică.

Dar nu izbutiră. Golul din stomac nu lăsa mintea să se înalțe, iar mămăliga caldă și cu friptura de plătică erau mult mai aproape decât Cerul...

Oftară neputincioși și rămaseră pe pământ. Făcură sforțări de laudă să privească în strâchinile cu icre spumoase și să vadă pe cuvioșii dedemult rătăcind prin pustii și prin peșteri sălbatice, lungiți de soare și strânși de frig, înțepați de muște și mușcați de șerpi, nespălați și cu părul crescut în voe, prigoniți de fiare, de oameni și de draci, ispitiți de femei și aruncați în lanțuri grele de hegemoni și de antipați căzuți în eresuri, dar nu izbutiră să vază decât... icre de știucă. Și nu simțiră decât mațe răsvrătite, apă multă în gură și moleșeală în trup.

Își șterseră frunțile de nădușală, își mângâiară bărbile — gata să le smulgă,

îşi strânseră fălcile între măsele, dar nu-şi pierdură cumpătul. Nici ei şi nici motanii. Aceştia încercară chiar să toarcă, cu ochii închişi şi cu coadele răsucite împrejur, ca şi când n'ar fi cunoscut nici când gustul peştelui şi al icrelor proaspete. Şi cu cât aburul din mămăligă şi din saramură se rărea, cu atât răbdarea mucenicească a celor patru se întărea.

Văzând că minunea e încă mai mare decât şi-o închipuise, cuviosul Ghervasie răscoli jarul din maşină şi puse un sfert de cârnat la fript.

—Te cam întreci cu gluma, îi observă Ghelasie când simţi că i se lungeşte omuşorul.

— Fără frică! — îl încurajă şi se încurajă Ghervasie. Am pornit războiu împotriva dracului lăcomiei, — se cade să-l ducem cu toate armele. Şi până la capăt. Nu văzi tu că şi motanii s'au pătruns de scoposul nostru? Ai mai văzut tu până în ceasul de faţă pisici privind nepăsătoare la strachina plină de peşte?

Ghelasie se miră şi el de indiferenţa motanilor, îşi făcu cruce, dar tot nu-i ieşi din minte că-şi vor fi îndestulat stomacul cumva şi pe undeva. Pilda Irodiadei îi sta mărturie.

După ce rumeni cum se cuvine crâmpeiul de trandafir, Ghervasie scoase grătarul din maşină şi-l dădu pe la nas, apoi îl trecu repede în faţa lui Ghelasie. Acesta se înfioră şi făcu o mişcare să-l înhaţe. Dar Ghervasie îi aminti de răbdarea călugărilor de sub ascultarea sfântului Macarie Alexandreanul, care primind un coş de struguri dela un om milostiv, i-au purtat din nas în nas fără să se atingă unul de ei.

— Se poate, oftă lung Ghelasie, dar eu sunt mai slab. Dacă m'o împinge diavolul la păcat, ai să răspunzi pentru mine.

Ghervasie aşeză grătarul în mijlocul mesei şi simţi cum i se nărue răbdarea.

— Măi Ghelasie, să fie adevărat că sfântul Macarie a luat la goană cămila

pe care i-o trimisese satana încărcată cu mâncări boereşti? Ghelasie îl mustră aspru din ochi, apoi îl înfruntă cu vorba.

— Mai bine ai face să mănânci decât să pui la îndoială răbdarea pusnicilor.

Ghervasie se închină nervos şi vru să întindă mâna după furculiţă. Dar se reculese repede şi-şi căută scăparea în cântări orânduite pentru astfel de împrejurări.

„Doamne al puterilor, fii cu noi, că pre altul, afară de tine, ajutor întru necazuri, nu avem. Doamne al puterilor, miluieşte-ne pre noi!“

Ghelasie, fără gust de cântare sau de rugăciune, n'avu încotro şi făcu pe defteriul, dar cu mai puţin curaj.

„Doamne, de n'am avea pre sfinţii tăi rugători şi bunătatea ta milostivindu-se spre noi, cum am îndrăzni, Mântuitorule, a te lăuda pre tine cel preaslăvit neîncetat de către îngeri? Ştiutorul inimilor, iartă sufletele noastre!“

Continuă Ghervasie.

„Ziua trecând, mulţumesc ţie Stăpâne. Seara, rogu-mă, să-mi dărueşti noapte fără de păcat, Mântuitorule şi să mă mântueşti de greşalele zilei".

Urmează Ghelasie.

„Toate puterile cereşti, ale sfinţilor îngeri şi ale arhanghelilor, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi păcătoşii".

Părintele Ghervasie se pomeni deodată cu jumătatea buzei de sus tremurând — şi încetă cântarea. Ghelasie observă şi fu cuprins de milă.

— Măi Ghervasie, ţie nu ţi-e bine...

— Frati-meu... ce să fac... de mâncare aş mai răbda cum aş mai răbda, dar de tutun nu mai pot. Simt că înebunesc. Şi... ştii că sfântul Arsenie tot alunga somnul până îşi dedea seama că e aproape să-şi piardă minţile... Atunci se culca şi dormea... La fel am să fac şi eu. Nu s'alege nimic de tot postul nostru dacă mâine dimineaţă m'aţi lega cobză şi m'aţi duce la balamuc...

Şi se ridică gâfâind să plece după tutun. Apoi se temu că Ghelasie, rămânând singur, îşi va pierde răbdarea, — şi-l rugă să se ducă el.

— Alege din ăla mai uscatul şi să nu ieì mai mult de-o ţigară... sdravănă.

Cum se văzu de unul îşi aduse aminte de scrisoarea apostolului Pavel către Timotei: „...Când ţi-se slăbeşte stomacul, să iei puţină băutură“ — şi puse clondirul în gură. Era dator să facă tot posibilul să înşele pântecele ca să nu mai pretindă bucate. Dar nu bău mult. O gură cât o ceaşcă bunicică.

Ghelasie îi aduse cutia plină cu tutun tocat — şi-l sfătui astfel:

— Măi Ghelasie, eu te cunosc bine şi ştiu că fără iarba dracului tu nu eşti în stare să te ţii. Iar dacă bagi fumul în stomacul gol, are să-ţi fie şi mai rău. De ce nu vrei, omule, să mâncăm acu — până nu se răceşte mămăliga?... Că de ispită tot

nu scăpăm. Şi o să ne pară rău după mămăliguţa moale şi caldă...

— Doamne fereşte! — protestă Ghervasie. Dar tu, ne mai având voinţă, poţi să bei un păhăruţ de rachiu întru îmbunarea pântecului. A deslegat sfântul apostol Pavel pentru Timoftei. Mie însă nu-mi trebue.

Ghelasie oftă de focul mămăligii — şi sorbi din pahar. Iar Ghervasie oftă pentru slăbiciunea fratelui — şi aprinse ţigara.

— Măi Ghervasie... Cu un păhăruţ mai rău făcui stomacului...

Şi-l mai umplu odată. Ghervasie îşi clepăi fălcile — şi înghiţi şi el unul. Cu regret... Şi oftă...

— Ce n'am vrea să facem noi, măi frate Ghelasie! Dar uite că suntem fire omenească, nu suntem fire îngerească. Insuşi Mântuitorul Hristos, ne mai fiind la fire Dumnezeu, s'a simţit slăbit de scurgerea sângelui şi a cerut să bea...

— Iar tâlharii de jidovi i-au dat oţet, scrâşni Ghelasie umplând din nou paharele.

— Şi cu fiere, îl complectă Ghervasie aruncând mucul de ţigară.

Apoi, apucă păhărelul cu prăştină şi, tot mai pornit spre evlavie şi spre smerenie, făcu o plecăciune prietenului, grăind din gură şi din inimă:

— Blagosloveşte frate şi împreună slujitorule şi-mi iartă mie păcătosului câte am greşit cu cuvântul, au cu lucrul, au cu gândul şi cu toate simţirile mele.

— Dumnezeu să te blagoslovească frate şi împreună slujitorule, — îi răspunse Ghelasie cu aceeaşi dulceaţă în glas. Apoi goli al treilea păhăruţ. Ghervasie privi către bucate, cu mare dispreţ, aşa ca spre un lucru care nu te poate — nici mântui dar nici băga chiar în fundul iadului...

Şi începu iarăşi să cânte.

„Miluehehește-mă, Dumnezeule, miluește-mă!“ „Vino, ticăloase suflete, împreună

cu trupul tău, de te mărturisește ziditorului tuturor. Ci te părăsește acum de dobitocia cea mai dinainte și adă lui Dumnezeu lacrămi de pocăință".

Urmează Ghelasie.

„Miluește-mă, Dumnezeule, miluește-mă!"

„Ilihihie cel ce s'au purtat în care, suindu-se cu căruța bunătăților, s'au înălțat spre cer oarecând. Deci la suirea aceasta cugetă, o suflete al meu!"

Ghervasie trase cărpătorul cu mămăligă și rupse o bucățică pe care o frământă cântând:

„Duhul umilinței luând, să vărsăm lacrămi pentru răscumpărarea sufletelor, lăudând pre Hristos în veci".

Ghelasie își apropie o strachină cu icre, și începu să le înțepe cu furculița, cântând:

„Cărnurile cele de porc și căldările și bucatele cele eghiptenești, mai vârtos decât cele cerești, ai voit, suflete al meu, ca

și dedemult nerecunoscătorul norod, în pustie".

Apoi așteptară în tăcere să înceapă celălalt... cu mâncarea. Dar voința se vede că încă nu li se slăbise. Crezând că această minune se datorește rachiului, mai cinstiră câte-un păhărel și mai adăugară și pilde din scripturi.

Zise Ghervasie:

— Postul a făcut pre Ilie văzător vedeniei, în peștera cea din Horib, unde a zărit pre Domnul... și a încuiat cerul ani trei și luni șase...

Grăi și Ghelasie:

— Prin post a căpătat Elisei gâzduire la Somaniteanca.

— Trei săptămâni a flămânzit Daniil în groapa leilor și a muiat și pre hiare să postească.

— „Dracu nu iese decât numai prin rugăciune și prin post", zice Marcu evanghelistul.

— Pre Lazăr l'a dus postul drept în sânul lui Avraam...

— Pre apostolul neamurilor l-a suit până la al treilea cer...

— De vrei să fii tare la minte, împilează-ţi trupul...

— „Au nu vezi că şi soarele mai vesel e după noapte? Şi privigherea mai dulce după somn? Şi sănătatea mai dorită după boală? Deci şi masa mai cu haz este după post".

— Cine a grăit cuvintele astea, frate Ghelasie?

— Sfântul Vasile.

— Drept a vorbit. Băgaşi tu de seamă că niciodată n'am găsit noi atâta dulceaţă în zeama asta de borhot ce-i zice prăştină?... Şi tot aşa de mare dulceaţă am găsi şi în icre şi în saramuri şi în fripturica de cârnat... Incât, chiar de-ar fi să ne biruiască satana şi să încetăm postul, am dobândi ertare dela Dumnezeu numai pentru pofta cu care i-am mânca bunătăţile pre care ni le-a dăruit nouă...

— Şi pentru slăbiciunea firii noastre...

— Nu sântem îngeri, frate Ghelasie...

— Nici draci...

— Maria Egipteanca a mâncat trei pâini şi jumătate în şaptesprezece ani... Vasăzicâ tot a mâncat ceva...

— Sfântul Ilarion — cât era de sfânt şi tot mânca şi el cincisprezece smochine pe zi...

— De ce n'am eu smochine, mă Ghelasie, că nu m'aş mai prăpădi după fasole şi după peşte...

— Nicicând n'a oprit Sfântu Vasile pe călugări dela mâncare... Atâta numai a pomenit: că să mânânce fără să cârtească...

— Iar sfântul apostol Pavel zice că sfinţenia noastră e a ne depărta de curvie... De mâncare nici n'a pomenit...

— Tare o fi ea, pravila călugărului...

— Dar pravila stomacului e şi mai grozavă...

Ghervasie privi la Ghelasie şi bägă de seamă c'a început să-i cam albească o-

chii... Apoi întoarse capul către cotoi şi văzu că sunt pe cale să-şi bată joc de toate opreliştele.

Ghelasie se uită la Ghervasie şi constată cu spaimă că-i bâţâe tot capul, nu nu numai colţul buzelor, şi că barba şi mustăţile s'au răsvrătit dela sine. Zise:

— Măi frate Ghervaşie, tu crezi c'a stat cuviosul Andronic douăzeci de ani în aceeaşi peşteră, cu o femee, fără să cadă în păcat?...

— Dar tu, măi frate Ghelasie, crezi că sfântul Ilarion cel mare a fost în stare să locuiască şapte ani în casa unei văduve şi să scape neprihănit?...

Se priviră înspăimântaţi de îndoiala ce foamea le strecurase în suflete, — şi-şi dădură răspuns prin fapte. Ghervasie înfipse furculiţa în coastele plăticii, iar Ghelasie în coadă.

Mai băură şi prăştină, mâncară şi cârnaţii, iar la urmă de tot înghiţiră şi icrele. Se temeau la început că n'or binevoi să

se lase nemâncate cu mămăligă dar se înşelaseră. După atâta post şi după atâtea cântări sfinte şi cotrobăiri prin scripturi, precum şi după o jumătăţică de prăştină oţerită, era foarte firesc să nu mai facă nazuri nici stomacul nici bucatele.

— Măi Ghervasie, dacă ascultam noi sfatul cuviosului Pimen, care ne învaţă că nu se cade a urgisi prea mult stomacul, n'am fi mâncat peşte şi cârnaţi în cea dintăiu zi a sfântului şi marelui post, — grăi Ghelasie turburat.

Ghervasie strânse sticla de mijloc în semn că ar mai bea dar nu mai are ce — şi zise:

— Mare şi înţelept a fost cuviosul Pimen! Nu e fiară mai rea pe lume ca omul nemâncat. Doar o zi flămânzirăm şi era cât pe-aci să ne schimbăm firea noastră de oameni ai păcii, în fire de oameni ai vrajbei. Incepusem să cârtim şi să hulim.

— Iar de răbdam până mâine seară

— mare minune ar fi fost dacă nu cădeam în eres, așa după cum căţeaua și bibilicile au căzut în păcatul furtișagului și al înșelăciunii.

— Grozav lucru e și stomacul, mă Ghelasie! Când e gol nu-ţi dă pace nici să dormi, nici să te rogi, nici să cugeţi cu cap de călugăr și nici să cânţi cum se cuvine...

— Mai ales când vede bine că ai și nu vrei să-i dai...

— Să mă erte Dumnezeu, dar eu bănuesc că nici sfântul Antonie n'ar fi mâncat muguri cu plătica și cu cârnaţii pe masă... Sfinţii ăștia marii, mă Ghelasie, or fi postit ei, nu zic ba, dar s'au deprins cu foamea ca ogarul Turcului cu perele pădureţe. Dacă ar fi avut el, adică ogarul Turcului, grăunţe — ori măcar pae de ovăz, nu și-ar fi mai stripezit măselele cu poame sălbatice... Nici pentru toate vieţile viitoare... E?

— E.

— Și dacă ar fi avut marele cuvios Onu-

frie o strachină cu icre de ştiucă lângă el, n'ar fi mai aşteptat până să se coacă smochinele... Este?

— Este.

— Unde mai pui că noi cei de pe-aici, suntem supuşi la ascultări, nu trăim de capul nostru prin pustii şi prin crăpăturile munţilor. Poţi tu, preot fiind, să slujeşti în biserică o săptămână ori măcar două zile nemâncat?

— Nu poţi.

— Dacă depildă părintele Isachie clopotarul, s'ar hrăni cu rădăcini de iarbă, ar mai fi în stare să urce până în vârful clopotniţei?

— Şi să tragă patru clopote odată?

— Cântăreţ de strană fiind, poţi tu să sui până la *ga* de sus cu burta goală? Că doar n'o să lauzi pe Dumnezeu mormăind prin preajma lui *pa* de jos! Şi nici psaltichia nu te lasă. Un oligon sau două chentime le ridici şi cu burta pustie, dar când întâlneşti un ipsilì călare pe-o chen-

timă şi un petasti — ce te faci, băete? Dai chix? Dai. Ai supărat pe Dumnezeu? L-ai supărat. Ai scârbit şi urechile celor ce te ascultă cu dragoste şi cu evlavie? Le-ai scârbit. Este?

— Este.

— Este, Matei?

Matei se linse pe bot.

— Este, Năstase?

Cotoiul, fiind încă ocupat cu o parte din capul plăticei, aprobă din coadă. Părintele Ghervasie îl luă în braţe, îl mângâe pe spinare şi-l sărută după ceafă. Apoi, ca să dea o întărire spuselor cuviosiei-sale, se ridică gemând de pe scaun, se propti cu mâinile în colţurile mesei şi ridică zece tonuri dintr'odată, speriind pe Ghelasie şi pe motani.

— Aşa e că am dreptate? Mă rog, poţi tu, flămând fiind, să cânţi slavoslovia lui Ghelasie Basarabeanul, ori „Ingerul a strigat", ori axionul dela Intâmpinarea Domnului? Nu poţi.

Văzându-l pornit către cântări cu suișuri mari, și socotind că nu se cade să sbieri după ce ai făcut mătănii și ai ascultat canonul cel mare, părintele Ghelasie aduse repede Idiomelarul din casă și-l deschise la loc potrivit. Și cântară amândoi, cap lângă cap, cu frică și cu evlavie, bătând tactul ca doi începători în ale psaltichiei:

„Adam din rai s'au gonit — cu mâncarea împărtășindu-se, ca un neascultător. Moise — văzător de Dumnezeu s'au făcut, cu postul curățindu-și ochii sufletului. Pentru aceasta, cei ce voim să fim locuitori raiului, să ne lepădăm de hrana cea nefolositoare, și dorind să vedem pre Dumnezeu, să postim ca Moise patruzeci de zile, ca să potolim patimile cele sufletești și să gonim sburdările cele trupești..."

Apoi, pătrunși de evlavie și de duhul umilinței, se ridicară, făcură câte două-

sprezece cruci şi se rugară — fiecare pentru sine:

„Doamne şi stăpânul vieţii mele! Duhul lăcomiei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânie şi al grăirii în deşert nu mi-l da mie.. Iar duhul curăţeniei, al gândului smerit, al răbdării şi al dragostei dărueşte-l mie robului tău.

„Aşa, Doamne Impărate! Ajută-mi ca să-mi văz greşalele şi să nu osândesc pe fratele meu, — că bine-cuvântat eşti în vecii vecilor. Amin!

IX.

In ziua următoare, cuvioșii ieromonahi Ghervasie și Ghelasie au fost poftiți să răspundă în fața preacinstitului consiliu duhovnicesc, pentru grea abatere dela cele călugărești. Pârâș fiind ierodiaconul Ilarie, care văzuse pe cuviosul Ghervasie urcând cu peștele către casă și mai apoi prinsese în nările-i de copoi miros neîngăduit în zi de post. Iar judecători — prea cuvioșiile lor: Arhimandritul Porfirie, protosinghelii Arsenie și Daniil, ieromonahul Vitalie și cuviosul schimnic Antonie.

Cazul fiind foarte grav, aproape unic în trecutul mânăstirii, și de natură să smintească pe cei slabi, dacă ar trece nepedepsit, părintele stareț își întrerupse

pentru un ceas tradiţionala şi pioasa-i retragere şi prezidă însuşi smeritul for de judecată.

Vinovaţii îşi mărturisiră păcatul, făgăduiră în frica lui Dumnezeu să nu mai greşească — şi-şi cerură ertare. Consiliul însă se arătă neîmblânzit. E drept că bătrânul Porfirie nici n'a deschis gura, dar eclesiarhul Arsenie, care tot îşi mai scotea — c'un băţ de chibrit — rămăşiţele de miel de printre dinţi, nu vru să ia în consideraţie nici firea omenească a celor doi vinovaţi, nici faptul că apăreau pentru prima oară în faţa judecătorilor.

La fel de aspri fură şi ceilalţi, mai ales că isprăvile cotoilor şi ale bibilicilor le reveneau proaspăt în minte.

In baza canoanelor şi a regulamentului pentru disciplina monahală, Ghervasie şi Ghelasie fură osândiţi să nu se împărtăşească cu Sfintele Taine — şi deci să nu slujească sfânta liturghie — timp de patruzeci de zile. Adică până în Joia cea

mare a Patimilor Domnului. Iar în zilele din post, cu deslegare la vin şi la untdelemn, cuvioşiile lor să mănânce numai pâine cu apă.

Vinovaţii primiră canonul cu smerenie şi cu supunere. Iar când se întoarseră la chilie, aprinseră foc în bucătărie şi aşezară cele de trebuinţă ca să prefacă o ştiucă în ciorbă şi un şalău în rasol...

Iunie 1933.

— SFÂRŞIT —

2234—934

PREȚUL LEI 68.—